

William S. Lind

MANEVARSKO **ratovanje**

William S. Lind

MANEVARSKO RATOVANJE

Izdavač

Ministarstvo obrane Republike Hrvatske
Oružane snage Republike Hrvatske
Hrvatsko vojno učilište „Dr. Franjo Tuđman”

Za izdavača

general-bojnik Mate Pađen

Autor

William S. Lind

Izvršni urednik

Miljenko Majnarić, dipl. polit.

Grafički urednik

Erika Mikluš, dipl. ing.

Recenzent

brigadir Marijan Kretić

Lektor i korektor

Gabrijela Capjak, prof.

Naklada

100 primjeraka

Tisak

Hrvatsko vojno učilište „Dr. Franjo Tuđman”

Naslov izvornika

William S. Lind

MANEUVER WARFARE HANDBOOK

copyright © 1985 by Westview Press, Inc.

All rights reserved.

Authorised translation from the English language edition published by Routledge, a member of the Taylor & Francis Group LLC.

copyright © za hrvatsko izdanje

MORH, 2019.

Sva prava pridržana. Odobreni prijevod izdanja na engleskom jeziku koji je objavio Routledge, član društva Taylor & Francis Group LLC.

Prijevod publikacije Maneuver Warfare Handbook odobren je za uporabu u Oružanim snagama Republike Hrvatske aktom načelnika Glavnog stožera OSRH-a generala zbora Mirka Šundova, KLASA: xxxxxx , URBROJ: xxxxx od xxx godine.

MORH-GSOSRH-HVU-NP-

CIP-zapis dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem xxxxxxxx.

ISBN xxx-xxx-xxx-

William S. Lind

MANEVARSKO RATOVANJE

s engleskoga preveli i prilagodili:

Miroslav Goluža, prof.

Dalibor Vrgoč, prof.

Zagreb, 2019.

SADRŽAJ

O KNJIZI I AUTORU	7
PREDGOVOR.....	9
UVOD	11
TEORIJA MANEVARSKOG RATOVANJA.....	15
TAKTIKA I OPERACIJE.....	21
TEHNIKE I ORGANIZACIJA	39
AMFIBIJSKE OPERACIJE	51
IZOBRAZBA I OBUKA.....	57
LITERATURA	69
DODATAK – OSNOVE TAKTIKE.....	79
PREDGOVOR.....	81
UVOD	83
PRVA LEKCIJA: Koncept prostora i međuprostora	85
DRUGA LEKCIJA: Taktika neizravnog zapovijedanja	103
TREĆA LEKCIJA: Glavni napor.....	119
ČETVRTA LEKCIJA: Koncept cilja.....	133
PETA LEKCIJA: Koncept pričuve	139

O KNJIZI I AUTORU

Manevarsko ratovanje, često predmet prijepora i ratovanje koje zahtijeva operativne i taktičke inovacije, možda su najvažnija doktrinarna pitanja za američke konvencionalne oružane snage. Cilj je manevarskog ratovanja pobijediti neprijatelja ometanjem njegovih sposobnosti reagiranja, a ne fizičkim uništenjem njegovih snaga. Ovom se knjigom razvija i obrazlaže teorija manevarskog ratovanja te se nude specifične taktičke, operativne i organizacijske preporuke za poboljšanje kopnenih borbenih snaga. Autor koncepte, koji su često nejasno izneseni u raspravama o manevarskom ratovanju, pretače u konkretnu doktrinu. Premda u knjizi *Marinski korpus*¹ služi kao model, koncepti, taktika i doktrina obrađeni u njoj primjenjivi su na bilo koji dio kopnenih snaga.

William S. Lind vojni je savjetnik nekadašnjeg američkog senatora Garyja Harta², predsjednik Instituta za vojnu reformu i redoviti predavač na Institutu za vladu i politiku zaklade Slobodan kongres.

1 Engl. *US Marine Corps*.

2 Od 1977. do 1986. godine.

PREDGOVOR

brigadir John C. Studt, USMC (u mirovini)

Autor ove knjige nema ni jednog dana djelatne vojne službe i na njega nikad nisu pucali, premda bi, nesumnjivo, neki viši časnici rado iz svoje biografije uklonili ovaj potonji nedostatak. Ipak, autor pokazuje začuđujuće razumijevanje ratnog umijeća, koje ima samo šačica vojnih teoretičara koje sam imao prilike susresti u svojoj karijeri.

Služio sam više od 31 godine kao djelatna vojna osoba u Marinskom korpusu, borio se u Koreji i Vijetnamu, prošao vojnu izobrazbu od temeljne pa do ratne škole. No, tek pred kraj vojne karijere shvatio sam koliko malo razumijem ratno umijeće. Čak i kao vojnik u Koreji, kada sam bio ranjen i evakuiran zajedno s većim dijelom svojega voda poslije propalog frontalnog napada protiv nadmoćnih sjevernokorejskih snaga, pomislio sam da mora postojati bolji način vođenja rata. Sedamnaest godina kasnije, kao zapovjednik bojne u Khe Sanhu, bio sam odlučan u namjeri da nijedan moj marinac ne pogine zbog manjka borbene moći. No, tada smo se još uvijek oslanjali na koncentraciju vatrene moći kako bismo pobijedili, što je, u biti, bila Grantova³ doktrina ratovanja iscrpljivanjem. Tako smo i dalje izvodili frontalne napade!

Kada sam prvi put čuo Billa Linda, moram priznati da sam mu zamjerio što jedan obični civil kritizira način na koji je moj omiljeni Marinski korpus provodio borbena djelovanja. Na kraju krajeva, on nije bio jedan od naših, nije prolijevao krv s nama u ratu, nije bio naš brat (po oružju). Ozbiljno sam sumnjao da bi mogao proći fizičku provjeru za Marinski korpus. Ipak, ono što je govorio imalo je smisla! Prvi put sam čuo da netko zagovara pristup ratu utemeljen na intelektualnoj inovativnosti, a ne na pukoj materijalnoj nadmoći: neizravnim zapovijedima⁴, kon-

3 General Ulysses S. Grant, zapovjednik sjevernjačkih snaga u Američkom građanskom ratu 1860. – 1864.

4 Prevoditelj koristi naziv neizravno zapovijedanje kao istoznačnicu za *mission command* i neizravne zapovijedi za *mission – type orders*.

ceptu prostora i međuprostora⁵ i konceptu *Schwerpunkta*⁶, umjesto krutih formula i procedura koje mi uobičajeno povezujemo s našom obukom i doktrinom. Bilo je to za mene poticajno iskustvo! Prolazeći Lindova tumačenja, moje višegodišnje čitanje vojne povijesti počelo je dobivati na značenju.

No, zašto sve to dolazi od strane jednog civila umjesto od profesionalnog vojnika? U stvari, nositelji cijelog pokreta za vojne reforme uglavnom su civili intelektualci, a ne časnici, s izuzetkom umirovljenog brigadira Ratnog zrakoplovstva Johna Boyda. Razmislite li o tome, to i nije iznenađujuće. Mi (u vojsci) nikad nismo stvorili sustav, koji podređene potiče na nove ideje ili kritičku misao. Predlaganje važne promjene često se uzima kao kritika nadređenih jer su oni odgovorni za stanje stvari te graniči s nelojalnošću, ako ne i neposluhom. Stoga ne iznenađuje da poticaj za promjene dolazi izvan vojnog sustava.

Isto tako, nije iznenađenje da je autor ove knjige na čelu reformatora i da je predsjednik Instituta za vojne reforme. Diplomirao je povijest s velikom pohvalom na sveučilištu Dartmouth. Bill Lind iznimno je nadaren intelektualac briljantna uma s rijetkom sposobnošću da za primjere iz povijesti nađe praktičnu primjenu. Proučavao je i istraživao rat te uspio proniknuti u misaone tokove najistaknutijih zapovjednika kao niti jedan profesionalni časnik. Njegov „križarski pohod” u aktualizaciji manevarskog ratovanja učinio ga je poznatim, premda ne i suviše voljenim, onima koji su čitali *Marine Corps Gazette* (službeno glasilo Marinskog korpusa, op. prev.) i ostalu aktualnu vojnu literaturu.

U ovom priručniku Bill Lind izlaže koncept manevarskog ratovanja na jasan i razumljiv način te podupire i ilustrira svoju teoriju izvrsnim primjerima iz povijesti. Ipak, to je samo izbor različitih koncepcija potvrđenih u stotinama bitaka tijekom povijesti. Uzmemo li u obzir samo noviju povijest, izgleda da su jedino Nijemci i Izraelci ugradili manevarsko ratovanje u vojni sustav.

B. H. Liddell Hart jednom je primijetio kako je u glavama vojnika samo jedna stvar teža od prihvaćanja nove ideje, odstranjivanje one stare. Kada je 1925. godine izložio takvu heretičnu misao kao što je neizravni pristup, *Pregled aktualne vojne literature* Američke opće vojne škole⁷ odbacio je jedno od većih Hartovih djela kao „negativno za nastavnike ove škole”. Očekujem da će škole Marinskog korpusa sličnim entuzijazmom prihvatiti ovu publikaciju. Ipak, ne mogu vjerovati da profesionalni časnik neće imati koristi od čitanja ove knjige. Po prvi put u našoj povijesti suočeni smo s mogućim neprijateljem koji je nadmoćan u ljudstvu i materijalu. Takvog protivnika ne možemo pobijediti budemo li se rukovodili sadašnjom doktrinom koja se temelji na vatrenoj moći i ratovanju iscrpljivanjem⁸. U ovoj knjizi Bill Lind nudi alternativu.

5 *Surfaces and gaps* prevedeno je kao prostor i međuprostor. Detaljnije objašnjenje u poglavlju Taktika i operacije.

6 Ovaj naziv nije u upotrebi u OSRH. Po značenju bi mu najbliži naš izraz bio glavni napor. Detaljnije objašnjenje značenja koncepta *Schwerpunkt* nalazi se na stranici 32.

7 Engl. *American General Service School*.

8 Knjiga je izdana 1985. godine.

UVOD

Premda je ova knjiga napisana za svakoga tko je zainteresiran za vođenje rata na kopnu, ona je ponajprije namijenjena marincima. Većina marinaca već je nešto čula ili pročitala o manevarskom ratovanju. Bila je to tema mnoštva članaka u časopisu *Marine Corps Gazette*. Druga marinska divizija, kojom je zapovijedao general bojnik A. M. Gray mlađi, prihvatila je manevarsko ratovanje kao doktrinu. General Gray formirao je Vijeće za manevarsko ratovanje kako bi pomoglo širenju ove doktrine u njegovoj postrojbi. U tu svrhu proveo je nekoliko vježbi na terenu u Ft. Pickettu u Virginiji. Manevarskom ratovanju bio je posvećen i taktički simpozij za niže časnike 1. marinske divizije. Jedno kraće vrijeme taktika manevarskog ratovanja predavala se i u Školi za amfibijsko ratovanje.

Manevarsko ratovanje nije samo područje akademskog zanimanja među marincima. Druga bojna 8. marinske pukovnije, kojom je zapovijedao pukovnik Ray Smith, primijenila ga je na Grenadi. Autor ove knjige napisao je u izvješćaju Instituta za vojnu reformu:⁹

„Premda marinci na Grenadi nisu nikada naišli na jak otpor, suočili su se s nekoliko zbunjujućih i hitnih situacija u kojima su se dobro snašli. U skladu s doktrinom manevarskog ratovanja svoje matične 2. divizije, nisu se kruto držali plana, nego su se brzo prilagodili prilikama onako kako su se one mijenjale. Jedan zanimljiv primjer pokazuje brzinu kojom su se marinci kretali i djelovali. Grenadani su imali jedan vod koji je branio St. George, koji u konačnici nije ni pružio otpor. Razlozi za ovu neaktivnost djelomično se mogu iščitati u izjavi višeg časnika nakon njegova zarobljavanja. On je tvrdio da su se marinci pojavili tako brzo na mjestu gdje nisu bili očekivani da je Vojno zapovjedništvo Grenadske vojske u glavnom gradu bilo uvjereno da nema nade za uspješan otpor, a to je upravo najbolji mogući rezultat manevarskog rata.”

9 W. S. Lind. 5. travnja 1984. Izvješće Kongresnom odboru za vojnu reformu o operaciji u Grenadi. Institut za vojnu reformu.

Unatoč svoj pozornosti koju dobiva, manevarsko ratovanje ostaje predmetom pomutnje. Neki kažu: Pa to je samo novi izmišljeni naziv za ono što smo uvijek radili. Drugi to nazivaju taktikom zdravog razuma, kao da je sve što je potrebno za takvu doktrinu samo malo zdravog razuma. Nabacuje se terminima kao što su neizravno zapovijedanje, izviđanje područja,¹⁰ koncept prostora i međuprostora i *Schwerpunkt*, a da ljudima nije jasno njihovo značenje i važnost.

Svrha je ovoga priručnika pokušati raščistiti te nejasnoće. Napisan je kao pomagalo za marince na terenu, a ne kao akademska monografija. Njime se nastoje definirati i objasniti osnovni koncepti i nazivi manevarskog ratovanja, pokazati praktična primjena manevarske teorije te potaknuti marince na daljnje razmišljanje, čitanje i pisanje o predmetu.

Zašto bi marinci trebali voditi računa o manevarskom ratovanju? Zašto bi netko imao potrebu napisati knjigu o ovoj temi namijenjenoj posebno za marince? Manevarsko ratovanje ima posebno značenje i potencijal za marince zbog tri razloga.

Prvo, Marinski korpus tradicionalno je oduvijek bio inovativan. Dvadesetih i tridesetih godina XX. stoljeća, kada je bilo uobičajeno tvrditi da je amfibijsko ratovanje nemoguće u suvremenim uvjetima, marinci su odgovorili na neuobičajen način. Pomno su proučavali povijest, razmišljali o tome što su pročitali i dali su mašti krila. Razvili su nove amfibijske koncepte, doktrinu i tehnike. Uz snažnu potporu svojih zapovjednika praktično su na terenu testirali rečene inovacije.

Kada je izbio rat 1941. godine, nove ideje bile su spremne i funkcionirale su. Kao što je rekao general Alexander A. Vandegrift¹¹: „Unatoč izvanrednim borbenim rezultatima u posljednjem ratu, Marinski korpus mnogo je više pridonio pobjedi svojom doktrinom. Činjenica je da je uglavnom Marinski korpus oblikovao osnovnu amfibijsku doktrinu Saveznika na svakom mostobranu u Drugom svjetskom ratu, često usprkos nezainteresiranosti i sumnji vojnih „pravovjernih“ te uglavnom između 1922. i 1935. godine”¹².

Drugo, marinci znaju da će se vjerojatno boriti brojčano nadjačani. U Europi Varšavski pakt ima više postrojbi nego NATO. U Perzijskom zaljevu države kao Iran i Irak imaju vojske od 500 000 ili više ljudi. U drugim dijelovima Bliskog istoka, u Aziji, čak i u Latinskoj Americi naša nedovoljna opremljenost amfibijskim sredstvima, relativno mala veličina Marinskog korpusa i mnoge obveze koje stoje pred kopnenom vojskom pretpostavljaju da se marinci mogu poslati u borbu protiv brojčano nadmoćnijeg neprijatelja.

¹⁰ Izraz *reconnaissance pull* preveden je kao izviđanje područja.

¹¹ General Alexander A. Vandegrift, 1887. – 1973., zapovjednik Marinskog korpusa od 1. siječnja 1944. do 1. siječnja 1948.

¹² Jeter A. Isley i Phillip A. Crowl. 1979. *The U.S. Marines and Amphibious War (Američki marinci i amfibijski rat)*. Princeton University Press. Princeton. New Jersey. Ponovljeno izdanje *Marine Corps Association*. Quantico. Virginia. 4.

Povijest upućuje na to da je Bog na strani većih postrojba – osim ako one manje nemaju bolju ideju. Ishod šaketanja protiv nekoga tko je mnogo jači od vas nikad nije obećavajući. Čak i da pobijedite, cijena pobjede obično je visoka. Ali ako možete koristiti džudo protiv fizički jačeg protivnika, ako ga možete psihološki i fizički izbaciti iz ravnoteže i pritom iskoristiti njegovu silu protiv njega samoga, možete pobijediti. Pritom često možete pobijediti brzo i uz malu cijenu.

Manevarsko ratovanje možemo predočiti kao vojni džudo. To je vrsta pametne borbe, nadmudrivanje protivnika kojega inače ne biste mogli pobijediti sirovom snagom. Kao takav, on nudi marincima najviše nade u pobjedu u budućim bitkama, kampanjama i ratovima.

Treće, za marinca nije ništa važnije od borbe. U nekim drugim granama najvažnija stvar može biti inženjerija, menadžment ili tehnologija. Marinci još nisu upali u tu zamku. Oni se ne predstavljaju na druženjima uz koktel kao viši menadžeri. Oni vide sebe kao borce, ratnike i kao takvi žele biti najbolji. Spremni su raditi, proučavati i, ako je potrebno, staviti svoj čin na kocku kako bi bili najbolji.

To je i smisao ovog priručnika – borba i kako pobijediti u borbi. To je ujedno i smisao manevarskog ratovanja. To je i razlog zašto je ova knjiga napisana za marince.

TEORIJA MANEVARSKOG RATOVANJA

Manevarsko ratovanje nije nešto novo. Ono vjerojatno datira iz vremena kad je špiljski čovjek iznenadio neprijatelja iza leđa umjesto da se bori prsa o prsa. Najstariji čisti primjer koji povijest bilježi bila je Bitka kod Leuktre 371. pr. Kr. Tebanci su pobijedili u bitki zahvaljujući iznenadnom napadu na kruto postrojeno desno krilo spartanske falange. Hanibalova pobjeda nad Rimljanima kod Kane 216. pr. Kr., jedna od najodlučnijih taktičkih pobjeda svih vremena, bila je primjer manevarskog ratovanja. Moderna i suvremena povijest nudi mnogo primjera: Rosecranz kod Chattanooga, Grant kod Vicksburga i Jacksonov pohod u Američkom građanskom ratu (*Valley Campaign*), zatim njemačka taktika infiltracije u ofenzivi 1918., *Blitzkrieg*¹³ u Drugom svjetskom ratu i Sharonov napad prelaskom preko Sueskog kanala 1973.

Čemu svi ovi primjeri manevarskog ratovanja? Što je manevar? Ponekad se riječju manevar služimo kao sinonimom za pokret, kao što je to slučaj s izrazom vatra i pokret kad je riječ o taktici malih postrojba. Tradicionalnu definiciju ponudio je sovjetski brigadir F. D. Sverdlov u nedavnoj studiji *Taktički manevar*: „Manevar... je organizirani pokret postrojba (snaga) tijekom borbenih operacija prema novoj crti i području u svrhu zauzimanja povoljne pozicije u odnosu na neprijateljski raspored kako bi se izvršio odlučujući napad.”¹⁴

No, služimo li se njime u izrazu manevarsko ratovanje, manevar znači mnogo više. To je ono što svi navedeni primjeri iz povijesti, Leuktra, Kana, Vicksburg, njemačka ofenziva iz 1918., prelazak preko Sueskog kanala i mnogi

13 Munjeviti rat, njemački izraz koji je postao rasprostranjen na strani saveznika. Nijemci ga nisu koristili. Oni su svoj način ratovanja nazivali *Bewegungskrieg*, pokretni rat.

14 Brigadir F. D. Sverdlov. Ljeto 1983. *Tactical Maneuver. Strategic Review* (prevedeno na engleski). 88.

drugi, imaju zajedničko. Teorija manevarskog ratovanja mora odgovoriti na sljedeće pitanje: Što je bio temelj uspjeha u svim ovim primjerima?

Tek je nedavno ponuđen uvjerljiv odgovor. Dao ga je umirovljeni brigadir ratnog zrakoplovstva i pilot borbenog aviona John Boyd. Razvoj njegove teorije manevarskog ratovanja nije imao polazište u kopnenim bitkama, već u simulacijama zračnih borbi (koje su se održavale u zračnoj bazi Nellis 1974. godine) što ga je vratilo proučavanju zračnih borbi tijekom Korejskog rata. Američki piloti bili su vrlo uspješni u tom ratu. Postigli su omjer 10 : 1 kad su pitanju oboreni sjevernokorejski, kineski i američki avioni. Brigadir Boyd započeo je svoju studiju pitanjem: Kako i zašto smo bili tako uspješni?

Primijetio je da je glavni komunistički lovac MiG-15 bio nadmoćniji u odnosu na američkog lovca F-86 u nekoliko tradicionalnih zrakoplovnih performansa. Mogao se penjati i ubrzavati brže i imao je bolje karakteristike u zaokretu. Ali američki lovac imao je dvije manje uočljive prednosti. Prvo, pilot F-86 imao je bolju preglednost u odnosu na protivnika zahvaljujući posebno oblikovanoj ispupčenoj kabini. Drugo, za razliku od MiG-15, aerodinamične komande F-86 bile su pokretane vrlo snažnom i učinkovitom hidraulikom. To znači da, premda je MiG-15 mogao napraviti mnogo pojedinačnih radnji bolje nego F-86, uključujući zaokret, penjanje i ubrzanje, prednost F-86 ležala je u tome što je mogao brže prijeći iz jednog režima leta u drugi.

Koristeći ove dvije prednosti, američki piloti razvili su taktiku koja je prisiljavala MiG-15 na niz promjena u režimu leta. Tijekom svake promjene F-86 dobivao je novu vremensku prednost što je njegov pilot mogao iskoristiti. Svakim novim manevrom pilot F-86 bio bi u sve povoljnijem položaju, da bi na kraju prvi imao priliku otvoriti vatru i oboriti protivnički avion. Često se događalo da je pilot MiG-15 shvatio što se događa i prepustio se panici, što je još više olakšalo posao američkom pilotu.

Kasnije je brigadir Boyd počeo proučavati borbe na kopnu da vidi postoje li slične situacije kao što ih je on imao prilike iskusiti u zračnim bitkama iznad Koreje. Ustanovio je da se u bitkama, pohodima i ratovima poput Leuktre, Vicksburga i Francuske 1940. događaju slične stvari. Obično bi jedna strana iznenadila drugu neočekivanom promjenom ili nizom takvih promjena, na što protivnik nije bio u stanju pravodobno odgovoriti. To bi rezultiralo porazom protivnika, i to uz male žrtve pobjednika. Izgledalo mu je da se na kopnu ponavljaju iste scene panike i paralize koje je vidio kod kineskih i sjevernokorejskih pilota na nebu iznad Koreje.

Brigadir Boyd zapitao se što svi ovi primjeri imaju zajedničko. Njegov odgovor bio je ono što se sada naziva Boydovom teorijom, a to je teorija manevarskog ratovanja. Za njezino izlaganje, prema njegovu djelu *Patterns of Conflict*, potrebno je više od četiri sata. Ipak, pod cijenu da se neke pojedinosti i povijesni primjeri koji podupiru njegovu teoriju propuste, možemo je sažeti kako slijedi.

Na sukob možemo gledati kao na niz ciklusa koji se pojedinačno sastoje od brzog promatranja, orijentacije, donošenja odluke i akcije. Svaka strana u sukobu započinje s promatranjem, promatra sebe, svoje fizičko okruženje i

okruženje svojeg neprijatelja. Na temelju tog opažanja ta se strana orijentira i izgrađuje mentalnu sliku situacije. Na temelju te orijentacije strana u sukobu donosi odluku. Potom realizira tu odluku, tj. djeluje. Zatim, pretpostavljajući da je odluka strane u sukobu dovela do promjene situacije, ona ponovno promatra i započinje novi ciklus. Njegove akcije slijede ovaj ciklus, koji se ponekad naziva Boydov ciklus ili OODA petlja¹⁵.

Ako jedna strana u sukobu uvijek prolazi kroz Boydov ciklus brže od druge, onda stječe iznimnu prednost. Dok sporija strana započne djelovati, brža strana vuče poteze koji se razlikuju od onog što je sporija strana opazila i njezino djelovanje postaje neodgovarajuće. Svakim je ciklusom sporija strana vremenski u sve većem zaostatku. Premda očajnički nastoji poduzeti nešto korisno, svaka njena akcija manje je korisna od one prethodne zaostajući sve više i više. Na kraju prestaje biti djelotvorna.

Isto to dogodilo se Spartancima kod Leuktre, Rimljanima kod Kane, Francuzima 1940. kao i komunističkim pilotima iznad Koreje. Ponekad je bila dovoljna samo jedna akcija, kao u slučaju tebankskog kosog napada kod Leuktre. Ponekad je, kao u *Blitzkriegu* ili zračnim borbama iznad Koreje, bio potreban niz Boydovih ciklusa (da bi se došlo do pobjede). No, bez obzira je li bila riječ o jednoj ili o velikom broju akcija, srž onoga što se dogodilo ostaje ista.

Boydova teorija definira riječ manevar u pojmu manevarsko ratovanje. Manevar za njega pretpostavlja uvlačenje neprijatelja u Boydov ciklus, odnosno nastojanje da se uvijek bude brži od neprijatelja prolazeći kroz koliko god je potrebno OODA petlji sve dok neprijatelj ne izgubi koheziju, tj. kad više nije u stanju boriti se kao djelotvorna i organizirana snaga.

Ponekad se neprijatelj, uvučen u Boydov ciklus, prepušta panici ili postaje pasivan. Ovo je idealan ishod za pobjednika jer uspaničeni ili pasivni neprijatelj može biti uništen ili zarobljen s najmanje vlastitih žrtava. Druga je mogućnost da neprijatelj koji je izmanevriran nastavlja borbu pojedinačno ili na razini malih postrojbi. No, s obzirom na to da on više nije u stanju djelovati kao cjelina, relativno ga je lako uništiti. Dobar primjer panike kod neprijatelja možemo naći u primjeru Rommelova uspjeha u Bitki kod Caporetta u Prvom svjetskom ratu u kojoj je sa snagama veličine bojne zarobio 10 000 Talijana. Kod Kane Rimljani su se nastavili boriti kao pojedinci. Ipak, u oba primjera temelj pobjede bio je isti: jedna strana bolje je i brže iskoristila Boydove cikluse nego druga.

Ako je u manevarskom ratovanju cilj prolaziti OODA petlju brže od neprijatelja, što je onda potrebno činiti? Kako dosljedno biti brži? Upravo je tom pitanju posvećen veći dio ostatka ove knjige. Općenito gledajući, sljedeće točke vrijedne su razmišljanja.

1. Brzo prolaziti OODA petljom u stanju je isključivo decentralizirana vojska. Ako prva stepenica OODA petlje, promatranje, mora ići zapovjednom uprav-

15 Engl. *Observation-Orientation-Decision-Action* – promatranje, orijentacija, donošenje odluke i akcija.

nicom naviše, orijentacija i odluke donesene na visokoj razini, a zapovijed za akciju potom spuštena naniže, OODA petlja bit će spora. Kao što je izraelski vojni povjesničar Martin van Creveld primijetio:

„Od Platona do NATO-a povijest zapovijedanja u ratu sastoji se od beskrajne potrage za pouzdanim podacima. Bilo da je riječ o stanju i namjerama neprijateljskih snaga, o mnogim čimbenicima koji zajedno čine okolinu, od vremena i terena pa do radioaktivnosti i prisutnosti kemijskih sredstava te na kraju, no sigurno ne i manje važno, o podacima o stanju i aktivnostima vlastitih snaga, kroz povijest su se zapovjednici uvijek suočavali s dva osnovna načina rješavanja neizvjesnosti. Jedno je rješenje pretpostavljalo stvaranje vojske koja će poput stroja mehanički izvršavati naredbe jednog čovjeka i kojoj će biti dopušteno činiti samo ono što se može kontrolirati; drugo, dizajnirati organizacije i operacije na takav način koji će omogućiti provedbu operacije bez potrebe za stalnim nadzorom.

Drugo rješenje uvelike se pokazalo mnogo uspješnijim od prvog; bez obzira na trenutačnu revoluciju u tehnologiji zapovijedanja, vjerojatno je da će tako dugo ostati i u budućnosti dokle god postoji rat.”¹⁶

2. Manevarsko ratovanje ne znači samo prihvaćanje pomutnje i nereda te decentralizacijom uspješno djelovanje u tom okviru. Ono također pretpostavlja **stvaranje** pomutnje i nereda. Taktika izviđanja njemačkog *Blitzkriega* (vidi drugo i treće poglavlje) bila je po svojoj prirodi taktika nereda. Niti su se mogla odrediti njihova viša zapovjedništva, niti precizno predvidjeti pravac napredovanja. Ali mnoštvo njemačkih izvidničkih prodora proizvelo je veliku zbrku među Francuzima 1940. Svaki je takav prodor za Francuze predstavljao novi napad. Izgledalo je da su Nijemci svugdje i Francuzi, čiji je vojni sustav zahtijevao potpunu sigurnost prije donošenja bilo kakve odluke, bili su paralizirani.
3. Treba izbjegavati bilo kakve obrasce, recepte i formule. Neprijatelj ne smije predvidjeti vaše postupke. Ako vaša taktika slijedi predvidljive obrasce postupanja, neprijatelj može lako proniknuti u vašu OODA petlju. Ako može predvidjeti što ćete raditi, on će se onda i pripremiti.

Ovo je razlog zašto je tako teško reći nekome kako prakticirati manevarsko ratovanje. Ne postoji formula prema kojoj bi se to moglo naučiti. Kad netko kaže: Dosta s teoretiziranjem, recite mi samo što treba napraviti, vi mu nećete moći pomoći. Možete govoriti o tome kako treba misliti i o nekim korisnim tehnikama, ali ne možete pružiti nove formule koje bi zamijenile službene u školama Marinskog korpusa.

Umjesto gotovih rješenja i kulinarskih recepata, manevarsko ratovanje zahtijeva zapovjednike koji mogu osjetiti više nego što su u stanju vidjeti, koji razumiju protivnikovu snagu i slabosti, kao i svoje vlastite, te koji mogu pronaći

¹⁶ Martin van Creveld. *Command*. DoD Contract. 256–260.

neprijateljeve kritične slabosti u danoj situaciji (što je rijetko lagan slučaj). Moraju biti sposobni zaprijetiti na više pravaca držeći neprijatelja u neizvjesnosti koji je od tih pravaca stvaran. Moraju biti u stanju procijeniti svoje mogućnosti u situacijama s kojima se suočavaju, stalno stvarati nove mogućnosti te brzo mijenjati odluke ovisno o razvoju same situacije. General Hermann Balck, jedan od najuspješnijih realizatora manevarskog ratovanja, rekao je:

„Ja sam protiv školskog pristupa koji kaže: U skladu s idejama Glavnog stožera, u sljedećoj situaciji morate postupiti tako i tako. Naprotiv, morate postupati onako kako vam to diktiraju sami sudionici i situacija. Na primjer, napadate u 7:00 ujutro i dali ste jasne zadaće svakoj vašoj diviziji: jedna uzima ove točke, druga zauzima druge točke, a treća ne poduzima ništa nego štiti lijevo krilo. Tijekom sljedeće prigode za napad možete imati skoro istu situaciju, ali sve mora biti promijenjeno zbog toga što je vaš najspособniji divizijski zapovjednik u međuvremenu poginuo.

Zbog toga, jedno od prvih načela mora biti: ne smiju postojati nepromjenjive kombinacije. Svaka kombinacija, svaki obrazac stranputica je. Ne postoje dvije istovjetne situacije. Upravo zbog toga studiranje vojne povijesti može biti iznimno opasno.

Drugo načelo proizlazi iz ovoga: nikada ne poduzimaj istu stvar dvaput. Čak ni onda kad se nešto prvi put završilo dobro za vas, do sljedeće će se situacije neprijatelj prilagoditi. Dakle, morate smisliti nešto novo.

Nitko si ne umišlja da će postati veliki slikar pukim imitiranjem Michelangela. Slično tome, ne možete postati velikim zapovjednikom slijepo imitirajući ovo i ono. To mora proizaći iznutra. Na kraju krajeva, vojno zapovijedanje je umijeće. Pojedinaac u tome uspijeva, no većina ga nikad neće naučiti. U konačnici, nije baš ni da svijet vrvi od sve samih Rafaela.”¹⁷

17 Prijevod snimke razgovora s generalom Hermannom Balckom. 13. travnja 1979. Battele. Columbus. Laboratories Tactical Technology Center. 505 King Avenue, Columbus, Ohio 43201. 41–42.

TAKTIKA I OPERACIJE

Ako se manevarsko ratovanje ne može provoditi formulama i receptima, kako to treba raditi? Kako bih odgovorio na ovo pitanje, pogledajmo neke slikovite prikaze manevarskog ratovanja.

Primjer 1: Nadiruća bujica. B. H. Liddell Hart, poznati britanski vojni povjesničar i teoretičar, povukao je analogiju napada u manevarskom ratovanju s vodom koja teče. Napisao je:

„Gledamo li bujicu koja na svom putu navaljuje na svaku sljedeću obalu ili zemljani nasip, vidimo da prvo udara na prepreke ispipavajući ih na svim njihovim točkama.

S vremenom, voda nađe malu pukotinu na nekom mjestu. Kroz ovu pukotinu voda počinje kapati da bi kasnije nastavila brzo teći.

U nastavku voda odnosi zemlju i proširuje pukotinu. Sve veća količina vode na kraju narasta do veličine bujice koja ruši sve zapreke.

Ovo je način kako prirodna snaga provodi idealni napad automatski održavajući brzinu, veličinu i kontinuitet napada.”¹⁸

Primjer 2: Njemačka taktika u obrani 1917. Tijekom zime 1916./1917. Nijemci su napustili ono što mi smatramo klasičnom obranom u Prvom svjetskom ratu gdje su ljudi bili raspoređeni u rovove boreći se za svaki pedalj zemlje. Umjesto toga prihvatili su elastičnu obranu po dubini koja je odražavala manevarsko ratovanje. Ovu temu obrađuje satnik Timothy Lupfer u svojoj izvanrednoj studiji *The Dynamics of Doctrine*:

„Rovovi su zadovoljavali potrebe dnevnog života, no kad bi ih protivnik uočio, postajali su fiksne mete za topništvo. Duboka podzemna skloništa

¹⁸ Satnik B. H. Liddell Hart. Veljača 1921. The Man in the Dark, Expanding Torrent System of Attack. *Journal of the R.U.S.I.* 13.

na isturenim položajima pokazala su se također nepraktičnima jer su vojnici ostajali u njima predugo nakon premještanja neprijateljeve zaprečne vatre, pa se događalo da bi vojnici u njima ostali zarobljeni. Zbog toga su njemački vojnici koji su se nalazili na isturenim položajima napuštali svoje rovove koristeći kao sklonište kratere od granata. Na taj bi način izbjegavali udar koncentrirane topničke vatre i ostali bi neprimijećeni od zračnih promatrača.

Savezničko bi napredovanje u početku naišlo na otpor preživjelih njemačkih vojnika koji su bili sklonjeni u kraterima od granata. Budući da su ostali neprimijećeni iz zraka, postrojbe koje su bile raspoređene na suprotnim stranama uzvisina neočekivano bi otvorile vatru. Saveznici bi također naišli na utvrđene uporišne točke izgrađene tako da mogu pružiti totalnu obranu te biti u stanju upustiti se u borbu s napadačima kad god je to bilo moguće, otvarajući ubitačnu uzdužnu vatru po dubini krila nastupajućeg pješastva. Ove uporišne točke nastavljale bi borbu čak i kad bi ostale odsječene tijekom neprijateljskog napredovanja.”

Idealan scenarij je bio:

„Prorijeden i iscrpljen saveznički napad dolazi do borbene zone. Nada ju se da je njihova temeljita topnička priprema poubijala sve Nijemce, ali nailaze na sporadičnu vatru pješaka koji su našli sklonište u rupama od granata. Iznenadna vatra s njemačke glavne crte otpora usporila je savezničko tempo napredovanja, a njihova topnička zaprečna vatra pomakla se naprijed u skladu s već isplaniranim vremenskim rasporedom koji se nije mogao mijenjati. Napadači su se našli bespomoćni bez topničke potpore. Saveznici bi konačno uz visoku cijenu ipak dosegнули njemačku glavnu crtu obrane, no našli bi se na nepoznatom području, pod vatrom iz strojnica i pušaka iz skrivenih položaja. Njemačko topništvo, za koje su saveznici držali da će biti uništeno tijekom topničke pripreme, energično bi nastupilo. Nijemci koncentriraju svoju topničku vatru iza nadirućih savezničkih snaga, odsijecajući ih od svojeg pojačanja i opskrbe. Sljedećih nekoliko minuta saveznici bi jedva držali određeni prostor, a napredovanjem u borbenu zonu postali bi najranjiviji izlažući se protunapadu, tom temelju njemačke obrane. Trenutačni protunapad, dobro usklađen s preciznom topničkom vatrom, uništava, zarobljava ili protjeruje savezničku postrojbu prije nego što je ona u stanju konsolidirati se. Kohezija njemačke obrane ponovno je uspostavljena.

U svojem najrazvijenijem obliku obrana određuje snage za protunapad po zonama. Na isturenim položajima lokalni zapovjednik određuje odred za protuudar. U borbenoj zoni zapovjednici određuju satnije za protuudar. Pukovnijska pričuvna bojna dio je divizijske pričuve u kojoj svaka preostala bojna iz svake pukovnije s prve crte služi kao bojna za protunapad napadajući iza borbene zone. Iza ovih bojni za protunapad bila je armijska pričuva (cijela divizija za protunapad), a Vrhovno zapovjedništvo KoV-a

(OHL¹⁹) zadržavalo je kontrolu nad dodatnim divizijama za protunapad.

Obrana je na ovaj način poprimila vrlo agresivan i potencijalno napadački karakter. Najbolje vrijeme za protunapad razdoblje je zbrke dok napadač još nije konsolidirao novoosvojeni položaj ili reorganizirao svoje snage. Tempiranje je bilo ključno.”²⁰

Primjer 3: Njemačka taktika u napadu na Istočnom frontu 1942. godine. Nakon neuspjelog tenkovskog napada na sovjetski obrambeni položaj, namjenski organizirane snage formirane od pješništva očistile su ga koristeći jurišne skupine i popratna pojačanja.

„Lijevo krilo formirala je prokušana 6. oklopna izvidnička bojna, a desno 1. mehanizirana bojna 114. mehanizirane pješačke pukovnije. Obje bojne bile su ojačane inženjerskim jurišnim odredima, odredima bacača plamena i čistačima mina. Tenkovi i preostalo mehanizirano pješništvo bili su okupljeni u pozadini između lokaliteta Zalivsky i Klykov, kao pričuva, spremni slijediti snage u napadu.

U 8:00 17. prosinca svi topovi pukovnije otvorili su vatru. Dok je kiša granata padala po položaju Crvene armije koji se nalazio na grebenu, bila je uništena njihova promatračnica. Brzo je planula suha stepska trava i crvenkasti oblaci od dima i prašine obavili su cijeli greben ostavljajući pritom Ruse potpuno u tami. Poslije kratkog vremena vatre su se ipak ugasile jer je lagani snijeg koji je počeo padati onemogućio njihovo širenje.

U međuvremenu, njemački prvi jurišni val pokrenuo se prema grebenu. Kad je signalna raketa označila da su nadomak ruskog obrambenog položaja, topnička se vatra pomakla. Jurišni odredi napravili su otvor na sredini grebena. Tako se počeo ostvarivati teški zadatak istjerivanja neprijatelja ukopanog na grebenu.

Nekoliko skupina njemačkih bombardera za obrušavanje (Ju-87), leteći u valovima, nadletjelo je greben i nastavilo letjeti u smjeru Kumskiyja, gdje su uništavali ruske topničke položaje, precizno, jednu po jednu bitnicu. Istodobno se iznad grebena vodila borba između lovačkih aviona tipa *Messerschmitt* i *Rata* u kojoj su Rusi izgubili tri lovca. Ne obazirući se mnogo na aktivnosti u zraku jurišne snage hitro su nastavile napredovati poslije početnog probijanja ruske obrane. Strojničari i snajperisti prikradali su se skrivenim neprijateljskim vojnicima kao u igri otvarajući preciznu vatru na sve što se miče. Kad god bi ruski vojnik pokušao uzvratiti vatru iz svog skloništa, bio bi utišan dobro odmjerenom ručnom

19 Njem. *Oberste Heeresleitung*.

20 Satnik Timothy Lupfer. 1981. *The Dynamics of Doctrine: The Changes in German Tactical Doctrine During the First World War*. Ft. Leavenworth, KS: USA Command and General Staff College. 15–16.

bombom. Utvrđeni položaji bili su neutralizirani bacačima plamena. Kad god jurišne snage ne bi uspijevale istjerati ruske vojnike iz skloništa, ispalile bi odgovarajuću signalnu raketu kako bi na njih precizno usmjerile njemačku topničku i minobacačku vatru.

Do podne je izvidnička bojna očistila sve neprijateljeve snage u svojoj zoni djelovanja, a jedan sat kasnije mehanizirana bojna uradila je isto na istočnom dijelu grebena.”²¹

Danas marinci uče taktiku kao niz formula počevši od Temeljne škole²². Njihovo je polazište da taktika treba dati odgovor na pitanje kako to uraditi u probojima, napadima, koordinaciji rodova i tako redom. Sposobnost se mjeri na testovima, koji imaju pripremljenu listu točnih odgovora, kao što su računalno poduprta vježba²³ i sustav vrednovanja borbene spremnosti. Godine 1983. cijeli završni ispit iz taktike na Školi amfibijskog ratovanja sastojao se od pitanja gdje je trebalo izabrati pravi odgovor od ponuđena dva (ispravno/krivo) ili je trebalo izabrati pravi odgovor između više ponuđenih odgovora. Test je uključivao pitanja kao što su: ... je osnovni izvor topline u šatoru za deset ljudi; ... je osnovna skijaška tehnika koja se koristi tijekom kontroliranog kretanja nizbrdo.

Za manevarsko ratovanje nisu važni nazivi peći i skijaške tehnike. Na taktiku se ovdje gleda drukčije. Korisna definicija taktike manevarskog ratovanja glasi:

Taktika je proces koji kombinira dva elementa, tehnike i izobrazbu, kroz tri mentalna filtra ili referentne točke: neizravno zapovijedanje, glavni napor ili *Schwerpunkt* i traženje prostora i međuprostora kod neprijatelja radi stvaranja jedinstvenog pristupa točno određenom neprijatelju, vremenu i mjestu.

Što pokazuje pažljivo čitanje ove definicije? Prvo, prema njoj taktika nije stvar nego poseban mentalni proces. To je način kako nešto činiti. Ne misli se samo na određeni tip napada ili obrane već i na razloge zbog kojih ste odabrali upravo neku posebnu obranu ili napad. Taktika nije samo vaša odluka u svojstvu zapovjednika, već ona podrazumijeva i put kojim ste došli do te odluke, tj. vašu metodu.

Drugo, definicija kaže da cilj procesa leži u jedinstvenosti pristupa. Uvijek težite poduzeti nešto drukčije, nešto što neprijatelj ne očekuje.

Treće, morate uzeti u obzir konkretnog neprijatelja, vrijeme i mjesto. Sve mora biti prilagođeno danoj situaciji, a svaka je situacija različita. Svaki se neprijatelj ponaša drukčije. Česi, Sjevernokorejci ili Sirijci bore se drukčije od Sovjeta. Svaka sovjetska divizija, pukovnija ili satnija borit će se drukčije. Ista neprijateljeva postrojba borit će se drukčije u četvrtak u odnosu na dva dana ranije. Zadaća je zapovjednika uzeti u obzir sve ove promjene. Ako se nešto pokazalo uspješnim danas, ne mora se pokazati i sutradan.

21 *Small Unit Operations During the German Campaign in Russia*. 1953. DA Pamphlet, 20-269, Washington: US Army. 58–62.

22 Engl. TBS – *The Basic School*.

23 Engl. CAX – *Computer Assisted Exercise*.

Četvrto, taktika udružuje dva osnovna elementa, a to su tehnike i obrazovanje. Tehnike su stvari koje možete raditi s pomoću formula. One uključuju gađanje puškom, strojnicom, izdavanje zapovijedi, uspostavljanje veze, traženje vatrene potpore, obuka posade topa, obuka postrojbe i tako redom. **Ovladavanje tehnikama vrlo je važno u manevarskom ratovanju!** Postoje ljudi koji smatraju kako ne treba posvećivati pažnju tehnikama. Ovo je potpuno krivo mišljenje! Ključna razlika između vojske koja je u stanju prakticirati manevarsko ratovanje u borbi i one koja je o tome u stanju samo pričati, leži u uspješnosti vladanja tehnikama. Nedovoljno ovladanim tehnikama usporavate Boydov ciklus, a vaše akcije postaju nedjelotvorne.

Ipak, dobro ovladavanje tehnikama nije dovoljno samo po sebi. Proces, kao što je taktika, uključuje umijeće odabira upravo onih tehnika koje će činiti vaš pristup jedinstvenim za točno određenog neprijatelja, mjesto i vrijeme. Obrazovanje je temelj za takvo što, no obrazovanje ne podrazumijeva podučavanje što činiti, već kako misliti. Svaki časnik mora koristiti vojnu povijest, ratne igre, kretanje po terenu i druga obrazovna sredstva kako bi izgradio vlastitu vojnu izobrazbu. Jedino kombinacija tehnika i obrazovanja osposobljava časnika za primjenu manevarske taktike. Samo obrazovanje, bez uspješnosti u tehnikama, znači da će akcija biti nepravodobna ili nedjelotvorna. S druge strane, tehnike bez obrazovanja znače da će taktika biti temeljena na formulama te kruta i predvidljiva za neprijatelja.

Čemu ova tri filtra? Možda bi glavno pitanje bilo što je to filter. Filter je mentalna referentna točka koja pomaže u oblikovanju i vođenju našeg misaonog procesa. Svi mi imamo svoje referentne točke. Nekih smo svjesni, a nekih nismo. Tri su vrlo korisne za taktiku manevarskog ratovanja: neizravno zapovijedanje, *Schwerpunkt* ili glavni napor te koncept prostora i međuprostora.

1. Neizravno zapovijedanje

Neizravno zapovijedanje ključno je za decentralizaciju koja je potrebna za brzu provedbu Boydovog ciklusa. Neizravnom se zapovijedi podređenom zapovjedniku kaže **što** njegov nadređeni zapovjednik želi postići. To je **zadaca**. Podređenom se uglavnom prepušta **kako** će realizirati tu zadaću. Budući da se situacija kod podređenog mijenja, on poduzima ono što smatra potrebnim kako bi realizirao ono što zapovjednik traži. Obavještava svog zapovjednika o tome što je postigao, ali ne čeka na dopuštenje prije akcije. U protivnom, što bi se dogodilo s njegovim Boydovim ciklusom kad bi čekao?

Korisno je misliti o neizravnom zapovijedanju kao o ugovoru između nadređenog i podređenog.²⁴ Imamo dva ugovora. Jedan je dugoročni. On je ute-

²⁴ Ideja da se zapovjednikova namjera i zadaća usporedi s ugovorom došla je od brigadira Boyda kao i koncept *Schwerpunkta* kao harmonizirajućeg elementa ili sredstva.

meljen na onome što nazivamo zapovjednikovom **namjerom**. Riječ je o zapovjednikovoj viziji o tome što on želi da se dogodi neprijatelju tj. o njegovu krajnjem cilju. Podređeni treba razumjeti (ovu viziju) dvije stepenice naviše u zapovjednom lancu. Ako je on zapovjednik voda, tad mora razumjeti namjeru zapovjednika bojne. Ako je zapovjednik satnije, tad mora razumjeti namjeru zapovjednika brigade i tako redom. Ugovor je vrlo jednostavan: podređeni se obvezuje da će njegove akcije služiti zapovjednikovoj namjeri – onome **što** se treba postići – a nadređeni se obvezuje da će dopustiti podređenom veliku slobodu akcije kad je riječ o načinu **kako** se ostvaruje njegova namjera.

Zadaća je kratkoročni ugovor. To je samo djelić zapovjednikove namjere, dio tako malen da odgovara neposrednoj situaciji male postrojbe. Ugovor je isti, tj. podređeni se slaže da njegove akcije budu u potpori izvršenja zadaće, a zauzvrat dobiva široku slobodu u izboru sredstava.

Koliko daleko ova sloboda djelovanja može ići? Odgovor, kao i u mnogim drugim pitanjima kad je riječ o manevarskom ratovanju, ovisi o situaciji. U nekim slučajevima sloboda djelovanja podređenih može biti potpuna. Nadređeni može odrediti samo cilj koji treba postići i ništa više. Na primjer, na jednom mjestu tijekom borbi na Golanskoj visoravni u ratu 1973. izraelski zapovjednik dobio je zapovijed da blokira sirijsku oklopnu brigadu. To je bila čitava zapovijed: Ne dopustite im da prođu.²⁵

U drugom slučaju zapovijedi mogu biti prilično precizne i detaljne što se tiče **početnih** poteza podređenog. Smišljeni napad na liniju pripremljenu za obranu bio bi dobar primjer takve zapovijedi. U tom slučaju često su specifičirani polazni položaji, vrijeme i početni ciljevi, a od podređenog se tada opravdano traži da se drži onoga što se od njega traži. No, kad je napad već u tijeku i situacija se počinje brzo mijenjati, od podređenog će se ponovno očekivati da samoinicijativno prilagodi svoje akcije na novonastale promjene u skladu sa zapovjednikovom namjerom.

Kako izbjeći pogreške u takvom sustavu? Nemoguće ih je izbjeći u potpunosti. Neizravno zapovijedanje i „mentalitet nulte tolerancije na pogreške” nepojivi su. Prije nekoliko godina jedan je kongresnik rekao brigadiru njemačke vojske da bi želio ustrojiti svoj ured u Kongresu prema načelima neizravnog zapovijedanja. Brigadir mu je odgovorio: To je vrlo dobro, ali nadam se da vam je jasno da to znači dopustiti članovima vašeg stožera da pogriješe. Vojska koja prakticira manevarsko ratovanje vjeruje da je bolje imati visoku razinu inicijative među podređenim časnicima, čemu je posljedica brzi Boydov ciklus, makar to značilo i poneku pogrešku.

Ne gube li nadređeni nadzor ako njihovi podređeni imaju veliku slobodu u donošenju odluka? Povijesni podatci govore da to nije slučaj. Generali George Patton i Bruce Clark koristili su neizravno zapovijedanje u Drugom svjetskom

25 Satnik S. C. Hawkins. Siječanj 1984. Blood and Iron on the Golan Heights. *Marine Corps Gazette*. 65.

ratu. Njemačka vojska tada je već čitavo stoljeće koristila taj sustav zapovijedanja, a za nju se ne može reći da je bila izvan nadzora. Ono što se promijenilo način je na koji se postiže kontrola. Umjesto da podređenima kažu što treba-ju raditi, pritom stalno tražeći od njih nova izvješća kojima će pokazati da to doista i rade, kontrola dolazi kroz zapovjednikovu namjeru i zadaću. Štoviše, **nadzor** je u stvarnosti zamijenjen **vođenjem**, dok zapovjednikova namjera i zadaća djeluju kao vezivni elementi.

Kad je riječ o neizravnom zapovijedanju, postoji nekoliko pogrešnih predod-žaba. Slijede neke od najčešćih.

Prva primjedba: Kod neizravne zapovijedi zapovjednik bojne zapovijeda svom zapovjedniku satnije da napadne i uzme kotu 207. On mu ne kaže kako to treba ostvariti.

Ponekad se može dogoditi da se neizravnom zapovijedi traži od vas da osvo-jite određeni komad zemlje. Ali mnogo se češće u zapovijedi kaže što trebate učiniti neprijatelju. Umjesto: Napadni i uzmi kotu 207, zapovijed će glasiti: Napadni neprijatelja na lijevom krilu preko kote 207. Ako zapovjednik satnije uvidi da preko kote 207 ne vodi najbolji put do neprijateljevog lijevog krila, on će izabrati neki drugi put **prema vlastitim ovlastima**. Ako je moguće, obavijestit će svog zapovjednika bojne o promjeni plana. No, prvo će djelovati, potom informirati.

Druga primjedba: Neizravnom se zapovijedi traži samo da pobijedite ne-prijatelja.

U najvećem broju slučajeva to baš nije tako jednostavno. Vaš zapovjednik odgovoran je za to da pronađe način poražavanja neprijatelja i prenese to podre-đenom. Zapovjednik vam mora reći: Ovo želim učiniti neprijatelju. Vi morate znati što on želi i promisliti što to znači za vašu postrojbu. Potom, morate biti sigurni da vaši podređeni razumiju što **vi** mislite.

Treća primjedba: Neizravna zapovijed znači da možete činiti što god hoćete.

U mnogim slučajevima možete činiti što hoćete kad su u pitanju sredstva, ali ne i ciljevi. Vaše djelovanje mora se uvijek uklopiti u okvire onoga što zapo-vjednik nastoji postići, a to su njegova namjera i zadaća. Ako on također predla-že određena sredstva, ne možete zanemariti njegovu sugestiju, no ako smatrate da se situacija mijenja ili je različita od onoga što je zapovjednik predvidio, tad analizirate svoje mogućnosti i poduzimate ono što smatrate primjerenim.

Kako izgledaju neizravne zapovijedi? Jedan povijesni primjer može poslužiti kao odgovor.

U srpnju 1941. godine 78. pješačka divizija njemačke vojske prešla je Dnje-par otprilike 10 km južno od Mogileva. Prema zapovijedi trebala je napredovati prema gradu Krichev. Zapovjednik divizije general Curt Gallenkamp izdao je pred napad 25. srpnja sljedeću zapovijed:

1. Neprijateljeve snage veličine najmanje jedne sovjetske divizije u prostoru južno od Mogileva ugrožavaju planirano napredovanje divizije na lijevom

krilu. Neprijateljeva situacija prema sjeveroistoku, gdje je primijećen gust motorizirani promet, nije još jasna.

2. Ujutro 25. srpnja 78. divizija napast će i uništiti neprijateljevu skupinu južno od Mogileva. Tijekom napada divizija će biti pridodana VII. korpusu.
3. U ovu svrhu bit će raspoređene sljedeće postrojbe prije 6:00 25. srpnja:
 - a. 195. pješačka s 4. bitnicom, 178. topnički divizijun. Zadaća 195. pješačke (pukovnije) bit će usmjeriti glavni napor na vezivanje neprijatelja na njegovom frontu s obje strane puta prema Mogilevu potiskujući ga stalno prema sjeveru.
 - b. 238. pješačka (pukovnija). Zadaća 238. pješačke bit će usmjeriti svoj glavni napor udesno, napasti neprijatelja frontalno i odbaciti ga natrag. Pukovnija će usmjeriti glavnu pažnju na sprječavanje neprijateljske akcije protiv lijevog krila 215. pješačke (pukovnije) koja napada desno od 238. pješačke.
 - c. Desno od crte razdvajanja od 238. pukovnije, 215. pukovnija organizirati će svoje snage s obje strane puta koji vodi sjeverno prema zavoju rijeke Dnjepar, i to u obliku ešalona (op. prev. dijagonalno) u pozadini nadesno.

Zadaća pukovnije bit će silovitim prodorom prema sjeveru sve do zavoja Dnjepra spriječiti sovjetske snage raspoređene zapadno u području zavoja Dnjepra da se izvuku istočno. 238. pješačka bit će odgovorna za zaštitu lijevog krila 215. pješačke. Brzina napredovanja 215. pukovnije odlučit će o uspjehu cijelog napada.

4. Zapovjednik 178. topničke (pukovnije) koncentrirat će svoje naoružanje (osim 4. bitnice koja će biti pridodana 195. pješačkoj (pukovnji) u pozadini desnog krila divizije na način tako da se koncentrična vatra pukovnije može nadzirati dok najprije podupire napad 215. pješačke, a potom desno krilo 238. pukovnije.
5. U 6:00 25. srpnja glavnina 178. protuoklopne bojne okupit će se u području iza 215. pješačke i udesno na način tako da može odbiti bilo kakav napad oklopa protiv 215. pješačke pukovnije koja je u napadu. Za ovu svrhu bojna će izviđati u sjeveroistočnom pravcu neprijateljeve motorizirane snage koje su već primijećene.
6. 178. izvidnička bojna izviđat će prema istoku u području oko oklopne lovačke bojne i štitit će desno krilo 78. divizije u napadu.
7. **Divizijska pričuva:**
 - a. 238. pješačka pukovnija ne smije upotrijebiti bojnu koja je u pričuvi iza desnog krila bez moga dopuštenja.
8. Izvješće o završetku okupljanja poslat ćete u moje zapovjedno mjesto u 6:00 25. srpnja.
9. Zapovijed o početku napada bit će izdana ujutro 25. srpnja.

10. Tijekom napada divizije ja ću u početku biti s 238. pješačkom pukovnijom, a potom u zoni 215. pješačke pukovnije. Divizijska zapovjedna radiostanica bit će stalno uz mene.

zapovjednik divizije
general Gallenkamp

Na dan 29 srpnja, kad je napad bio u tijeku, bile su potrebne nove zapovijedi. Uz puno povjerenje prema podređenim časnicima i postrojbama, zapovjednik divizije odlučio se na napad dvostrukim obuhvatom protiv neprijateljevih snaga koje su napadale sa sjevera. U tu svrhu izdao je sljedeće zapovijedi:

1. Telefonom 195. pješačkoj pukovnji

Ojačana 195. pješačka pukovnja (bez svoje 3. bojne), kojoj su pridodani 178. inženjerijska bojna, 178. protuoklopna bojna i satnija s teškim naoružanjem iz 178. izvidničke bojne napast će sa svog lijevog krila u pravcu kote 95 sjeverno od mjesta Blagovichi i odatle nastaviti prema selu Y.

Sva raspoloživa motorna vozila iskoristit će se kako bi se formirala mobilna borbena grupa *Kampfgruppe* koja će dubokim prodorom snažno pritisnuti neprijateljevo lijevo krilo.

236. pješačka pukovnja obuhvatit će neprijateljevo desno krilo. Bobrena grupa u mjestu Blagovichi zadržat će svoj sadašnji položaj i imat će potporu od 215. pješačke pukovnije koja napada sa zapada.

2. Radioporukom 215. pješačkoj pukovnji

Divizija će uništiti neprijatelja dvostrukim obuhvatom.

Pritisnut će i polako prisiliti neprijatelja na njegovom frontu prema selu Y. Kad se spojimo s borbenom grupom u Blagovichima, koja je izložena napadu jačih neprijateljskih snaga, divizija će rasteretiti ovu postrojbu.

Radioporukom 238. pješačkoj pukovnji

238. pukovnijska borbena grupa (bez 1. bojne, 238. pp) iznudit će odluku obuhvatom neprijateljevog desnog krila s našeg lijevog. Pravac napada njezinog desnog krila je selo Y.

Prva bojna 238. pješačke pukovnije probit će se u smjeru Blagovicha te će mi u 14:00 biti na raspolaganju u šumi južno od Blagovicha.

3. Usmenom zapovijedi zapovjedniku 178. topničke pukovnije

Borbena grupa Blagovichi, pod zapovjedništvom zapovjednika 178. topničke pukovnije, zadržat će svoj položaj. Njezina je najhitnija zadaća rasteretiti 178. bojnu veze. Bobrena grupa Chaussy te 215. i 238. pukovnijska borbena grupa izvršit će obuhvat. Divizijsko zapovjedništvo pomaknut će svoje zapovjedno mjesto istočno od sela blizu puta za Chaussy.

Ove zapovijedi pokazuju kako zapovjednik predstavlja svoju namjeru podređenima i kako im daje zadaće. One također pokazuju da im je ostavljena velika širina djelovanja. Na podređenima je odluka kako će ostvariti svoje zadaće,

uključujući provedbu napada, rasterećenje postrojbe koja je bila pod neprijateljskim pritiskom, obuhvat neprijateljskog krila itd.

Komentar ovih zapovijedi nudi korisna zapažanja:

„Način na koji divizijski zapovjednik izdaje zapovijedi zapovjednicima pu-kovnija kod Mogileva dodjeljujući im zadaće može u nekim slučajevima izazva-ti iznenađenje. Zapovjednik divizije na ovaj je način izdavao zapovijedi tijekom cijelog pohoda na Rusiju 1941. zbog toga što su se on i njegova divizija od jeseni 1939. imali prilike toliko upoznati i zbog toga što je među podređenim zapovjednicima imao ljude koji su najbolje odgovarali takvom načinu izdavanja zapovijedi. Brojni veliki uspjesi koje je zabilježila ova divizija dokazuju da je bila riječ o učinkovitoj metodi. Osim toga, primjeri pokazuju da u borbi nikad ne treba slijediti krute obrasce. Individualna prilagodba u danim okolnostima te duboko razumijevanje psihologije podređenih zapovjednika i postrojbi kva-lifikacije su koje su potrebne višim zapovjednicima. Često su takve karakteri-stike ključ uspjeha.”²⁶

Promjena sustava izravnog zapovijedanja na sustav neizravnog zapovije-danja je velika. Nekim marinskim zapovjednicima bit će teško davati toliko slobode djelovanja podređenima. Viši će zapovjednici morati staviti do znanja da su mentalitetu nulte tolerancije na pogreške dani odbrojeni. Ali za većinu zapovjednika nova će sloboda značiti dašak svježeg zraka. Isto tako, međusobno povjerenje koje se ugovorima podrazumijeva bit će dobrodošla promjena od neprestanog provjeravanja i izvještavanja koje sada uzima tako mnogo vremena u životu morskog časnika.

2. *Schwerpunkt*

Drugi filter i treća sastavnica koja drži aktivnosti zajedno je težište ili, njemač-kim nazivom, *Schwerpunkt*. Ovo se ponekad prevodi kao točka glavnog napora, ali takav je prijevod opasan. Nije riječ o točki na topografskoj karti. Za ostva-rivanje svoje odluke zapovjednik se oslanja na neko određeno težište. U praksi je to postrojba, na primjer: *Schwerpunkt* je na 2. bojni.

Kad je postrojbi dodijeljena uloga nositelja glavnog napora, sve druge po-strojbe je podupiru. To može biti topnička, zračna ili neka druga potpora. Pri-čuva se raspoređuje tako da je u stanju iskoristiti njezin uspjeh. Svaka susjedna postrojba postavlja sebi pitanje: Što mogu učiniti da bih podržao *Schwerpunkt*?

Koncept *Schwerpunkta* vrlo je važan za svaku postrojbu koja će se boriti s brojnijim protivnikom jer joj omogućava da usmjeri sve svoje snage prema

26 Primjeri iz: Curt Gallenkamp (general topništva). 17. ožujka 1951. *War as an Empirical Basis for the Arrangement of Map Exercises and Field Discussions*, Historical Division European Command. MS C-079. Koenigstein. 4–34.

jednome cilju. Ako ona usmjeri cijeli svoj napor na snažan udar na neku od neprijateljevih slabih točaka, ona može ukloniti protivnika koji je ukupnim snagama mnogo jači.

Schwerpunkt nije samo glavni napad (premda je glavni napad često na *Schwerpunktu*). Riječ je o konceptualnom fokusu, ne samo fizičkom. Svi zapovjednici u procesu donošenja vlastitih odluka imaju na umu *Schwerpunkt*, zajedno s namjerom nadređenog i dobivenom zadaćom. Svaki od njih mora biti siguran da njegove akcije podupiru *Schwerpunkt*. Zbog toga je to treća sastavnica koja sprječava da se pojedine aktivnosti (u sustavu neizravnog zapovijedanja) ne pretvore u nered.

Schwerpunkt se može razumjeti kao harmonizirajući element ili kao sredstvo kojim se realiziraju ugovori između namjere zapovjednika i zadaće podređenog. On objedinjuje napore svih podređenih vodeći ih prema cilju, prema rezultatu koji njihov zapovjednik želi.

3. Koncept prostora i međuprostora

Gdje biste trebali smjestiti svoj *Schwerpunkt*? Treći filtar, koncept prostora i međuprostora, pomaže u donošenju ovakve odluke. Jednostavno, to su snaga i slabost neprijatelja. Zašto ih ne nazvati tako? Ovaj je izraz prikladan za zapovjednika male postrojbe jer opisuje snagu i slabost na koje će često naići. Snaga je linija neprijateljevih utvrđenja. Slabost je praznina u toj liniji. U manevarskom ratovanju uvijek se nastoje izbjeći snažne strane neprijatelja i usmjeriti svoju snagu na njegove slabosti. Želja je koristiti džudo, a ne ući u boksački meč.

Na razini zapovjednika voda, satnije ili bojne slabost neprijatelja vjerojatno će biti fizička praznina u njegovu položaju. Kako će on pronaći tu prazninu?

Najveći dio marinskih postrojbi trenutačno koristi sasvim suprotnu taktiku, a to je izviđanje pravca.²⁷ Prema toj taktici glavni je smjer napredovanja izabran prije nego što počne operacija i rijetko ga se mijenja. Zapovjednik na tom smjeru odredi koliko je god potrebno snaga da bi napad bio uspješan. Naravno, ovo često rezultira frontalnim sučeljavanjem snaga na jednoj i drugoj strani. Kad je riječ o izviđanju područja, pravci napredovanja određeni su rezultatima izviđanja umjesto da budu fiksirani zapovijedu nadređenog i oni se mijenjaju ovisno o tome.

Za razumijevanje ovoga može biti koristan primjer jedne vrste napada. Vaše isturene snage su izvidnica. Njihova je zadaća locirati mjesta gdje je neprijatelj snažan, a gdje slab. Nakon pronalaska slabe točke prolaze kroz nju i pozivaju ostatak postrojbe da ih slijedi. Ako se pronađena slaba točka može iskoristiti,

27 Naziv *command push* preveden je kao izviđanje pravca.

zapovjednik određuje dodatne snage da prođu kroz nju. Dio tih snaga proširuje prazninu i zalazi u neprijateljevu pozadinu zadajući glavni udarac s leđa. U međuvremenu, izvidnica se nastavlja kretati dalje, uvijek tražeći put najmanjeg otpora. Ovakva izvidnica vodi glavninu snaga tako da zaobilaze snažna neprijateljska uporišta i napreduju sve dublje u njegovu pozadinu.

Izviđanje područja razlikuje se od onoga na što su marinci navikli. Danas se najveći dio izvidničkih snaga koristi duboko uzduž pravca napredovanja koji je unaprijed određen. Za izviđanje područja morate imati snage koje pretražuju područje raspoređene u širinu. Ovakav raspored izvidnice nema zaštitnu ulogu i orijentiran je na neprijatelja, a ne na vašu postrojbu. Izvidničke snage moraju biti snažne. Zapravo, sve vaše isturene snage moraju biti uključene u izviđanje područja. U manevarskom ratovanju izviđanje je odgovornost svih.

Tri filtra – neizravno zapovijedanje, *Schwerpunkt* i koncept prostora i među-prostora – toliko su važni u manevarskom ratovanju da oni tvore našu definiciju manevarske taktike. Ali postoje također i drugi korisni alati. Prvi je među njima vatrena moć.

Vatrena moć vrlo je važna u manevarskom ratovanju. Neki su ljudi prigovarali zagovornicima manevarskog ratovanja da umanjuju važnost vatrene moći. To je apsolutno neistinito. U manevarskom ratovanju ne mijenja se važnost vatrene moći, nego svrha u koju se ona koristi.

Ratovanje utemeljeno na vatrenoj moći i iscrpljivanju koristi uglavnom vatreanu moć, na što i naziv upućuje, kako bi se smanjio broj protivnika iscrpljivanjem. Tu je pokret u službi vatre. Vi se krećete kako biste zauzeli povoljniji vatreni položaj te što više iscrpili neprijatelja.

Manevarsko ratovanje koristi vatreanu moć i pokret u manevarskom kontekstu. Što to podrazumijeva? Vi se ne krećete samo zato da biste zadobili bolji vatreni položaj, već da biste stvorili za neprijatelja niz neočekivanih i opasnih situacija. Samo ovakva vrsta pokreta podrazumijeva manevar. Vatreanu moć najčešće se koristi kako bi se onespособilo neprijatelja da djeluje dok se krećete oko njega i kroz njega.

Dobar primjer korištenja vatrene moći u manevarskom ratovanju dolazi nam od Rommela. Na jednom mjestu tijekom bitke kod Caporetta 1917. odlučio je napasti talijanske snage na planini Kuk. Ovako Rommel opisuje svoju akciju u knjizi *Pješački napadi*:

„Talijanima je trebalo ostaviti što je moguće manje vremena da se ukopaju jer će ih biti sve teže odatle istisnuti ako im se dopusti da čvrsto utvrde svoju obranu. Bilo je važno iskoristiti vrijeme za temeljite pripreme za planirani napad.

Kako bih sačuvao faktor iznenađenja, odustao sam od topničke pripreme. Objasnio sam svoj plan napada na Kuk satniku Meyru, koji je bio pripadnik Alpskog korpusa i časnik Glavnog stožera te zatražio potporu dviju bitnica teških topova za napad. Moj zahtjev bio je ispunjen. Sad je bilo potrebno pripremiti pješačku vatreanu potporu. U tu svrhu rasporedio sam lake strojnice 2. satnije

i cijelu 1. strojničku satniju na sjeverne i južne padine kote 1192. Njihove položaje neprijatelj na planini Kuk nije vidio. Planirao sam koristiti male jurišne skupine u napadu dok je automatsko naoružanje imalo ulogu onesposobljavanja neprijatelja na planini. Svaki je top dobio određenu metu.

Do 11:00 su snage za vatrenu potporu (šest lakih strojnica, 2. satnija i 1. strojnička satnija) pod poručnikom Ludwigom, bile u cijelosti raspoređene na sjevernim i južnim padinama kote 1192, neuočljive za neprijatelja, spremne otvoriti vatru na talijanski garnizon na Kuku. Jurišna skupina 2. satnije, koja se sastojala od dva odreda, bila je na sjevernoj padini kote 1192, a jurišna skupina 3. satnije, iste snage, bila je na južnoj padini spremna za napad. Čim je vatra bila otvorena, zadaća ovih jurišnih skupina bila je zauzeti prijevojem između kote 1192 i planine Kuk te potom, uz snažnu potporu topništva i strojnica, napredovati prema talijanskom garnizonu na Kuku. Želio sam otkriti neprijateljeve položaje ovim dvjema jurišnim skupinama. Treća i četvrta pješačka satnija te 2. i 3. strojnička satnija bile su skrivene na pričuvnim položajima na prijevoju istočno od brijega 1192. Imao sam namjeru upotrijebiti ih na sjevernoj ili južnoj padini ovisno o početnom uspjehu jurišnih skupina.”

U svojim komentarima na ovu akciju, Rommel bilježi: „Prvo sam napao s dvije jurišne skupine od 16 ljudi uz vatrenu potporu jedne strojničke satnije, šest lakih strojnica i dvije teške bitnice. Ove su skupine prvo utvrdile mogućnosti prilaza neprijatelju, a ja sam potom upotrijebio glavninu snaga kako bih okružio garnizon na Kuku.”²⁸

Sigurno je da je veličina vatrene moći koju je Rommel koristio bila značajna, čak i prema sadašnjim standardima Marinskog korpusa. No, svrha nije bila uništiti protivnika bombardiranjem. Zadaća vatrene potpore u ovom primjeru bila je, prije svega, omogućiti kretanje, drugim riječima, napad jurišnih skupina te manevar, tj. okruženje cjelokupnih neprijateljevih snaga.

Isto tako, kako se mijenja svrha vatrene potpore u manevarskom ratovanju, tako se mijenja i način njezine upotrebe. Oni koji prakticiraju manevarsko ratovanje, nastoje upotrijebiti svoje sustave vatrene potpore ne kao odvojene, već kao združene rodove.

U čemu je razlika? Združeni rodovi djeluju po neprijatelju vatrom s dva roda ili više njih **istodobno** tako da potezi koje neprijatelj poduzima kako bi se obranio od jednog roda čine ranjivijim na djelovanje vatre drugog roda. Nasuprot tome je vatrena potpora rodova koja djeluje po neprijatelju naoružanjem jednog ili više rodova u slijedu ili istodobno, ali tako da akcije koje neprijatelj mora poduzeti kako bi se obranio od vatre naoružanja jednog roda istodobno ga brane od vatre drugih rodova.

Združeni rodovi, kao i drugi elementi manevarskog ratovanja, nastoje napasti neprijatelja istodobno psihološki i fizički. To stavlja neprijatelja na teške muke. Na primjer, branite se od tenkovskog napada. Minirali ste prostor koji

28 Erwin Rommel. 1979. *Attacks*. Athena Press, Inc. Vienna. 235–247.

je isto tako u području djelovanja protuoklopne vođene rakete (TOW²⁹). Neprijatelj istodobno nailazi na mine i vatru protuoklopnih raketa. Kako bi izbjegao mine, mora se kretati usporeno, oprezno te održati vidljivost. Kako bi izbjegao rakete, mora se kretati brzo i naglo te mora smanjiti vidljivost. Bilo koji izbor dovodi ga u probleme, a činjenica da nema pravog rješenja, remeti njegovu mentalnu pribranost.

Nasuprot tome, pojedinačna vatrena potpora različitih rodova suočava neprijatelja samo s problemom, a ne dvojmom. Recimo, pred vama je pješastvo u rovovima. Pozivate zračni udar nakon kojeg nastupa topništvo. Kako bi izbjegao zračni udar, neprijatelj se drži zaklona. Kako bi izbjegao topništvo, čini isto. Čak kad se zračni i topnički udar odvija istodobno, on se ne nalazi u dvojbi. Za svoj problem ima rješenje, a jedini učinak vaše akcije je određeno iscrpljivanje.

Razlika između združenog djelovanja rodova u potpori i pojedinačne potpore rodova važna je jer združeno djelovanje ne treba više vatrene moći, a u pravilu će biti učinkovitije. Ako se borite brojčano nadjačani, vaš je cilj dobiti najjači mogući učinak od vašeg sustava vatrene potpore. I premda ćete ponekad silom prilika morati postupno upotrijebiti vatru rodova, uvijek trebate težiti združenom djelovanju.

Važnost vatrene moći u manevarskom ratu ne može se dovoljno naglasiti. U nekim slučajevima možete naći prazninu u neprijateljevom rasporedu i infiltrirati se kroz nju. Ali u mnogim situacijama morat ćete napasti i suočiti se s neprijateljem. Jedini je način da to uradite obasuti ga vatrom dok se krećete oko njega ili kroz njega. Kako bi bila učinkovita, vatra za onesposobljavanje mora biti snažna i dobro tempirana. Ona nije nimalo slabija niti lošije tempirana nego što to danas prakticiraju marinci. Razlika je u tome što želite postići njome.

Drugi je važan alat u manevarskom ratovanju protunapad. Protunapad je napad na neprijateljski napad. No, on je u stvari više od toga. To je akcija koju ste pokrenuli u trenutku kad se neprijatelj neopozivo pokrenuo.

Kad je neprijatelj pokrenuo svoj napad, on je u to uključio sve ili skoro sve snage. Njegov ga zamah nosi u određenom pravcu. Pojavi li se iznenada neka prijetnja, on će imati velikih poteškoća nositi se s njom, mnogo većih nego da nije poduzimao ništa. Ponavljam, manevarsko je ratovanje poput džuda, vaša je namjera iskoristiti neprijateljev vlastiti zamah protiv njega. To je ono što dobar protunapad čini.

U mnogim primjerima protunapad je ključ obrane. Borite li se brojčano nadjačani, općenito gledajući, nećete biti u stanju organizirati obranu linearno, obranu u kojoj pokušavate držati cijelu liniju protiv najjačeg napada koji vaš protivnik može pokrenuti. Čak i da ga zadržite, on će vas gadno potući. Kao slabiji, iscrpljivanjem ga ne možete pobijediti, a sigurno njime možete izgubiti!

29 Engl. TOW – *Tube-launched, Optically-tracked, Wire-guided*

U obrani, kao i u napadu, težite razbiti koheziju neprijateljevih postrojbi, a ne samo ubiti njegove vojnike i uništiti njegovu opremu. Uobičajeno sredstvo za postizanje takvog cilja je protunapad. Općenito, da bi protunapad bio uspješan, mora imati tri obilježja. Prvo, mora biti snažan. Kao što bi Guderian često uskliknuo: Udarite ih snažno, nemojte se s protivnikom naguravati! Drugo, protunapad mora biti iznenađenje za neprijatelja u napredovanju. On treba biti usmjeren na najslabiju točku koja je nastala kao rezultat zamaha njegova napada. Posljednje, i najkritičnije, uspjeh protunapada ovisi o tempiranju. Zapovjednik mora biti sposoban osjetiti pravi trenutak kad je neprijatelj, izložen i zamoren, nesposoban za brzi odgovor na neočekivanu prijetnju. Vodeći računa o ova tri elementa, protunapad može biti razoran taktički alat. Kao primjer rečene razornosti, potrebno je jedino pogledati teške poraze koje su u napredovanju pretrpjeli Rusi početkom 1943. od brojčano inferiornije njemačke vojske.

Treći važan alat, tijesno povezan s protunapadom, jest pričuva. U obrani i napadu snažna pričuva ključ je zadržavanja inicijative i postizanja pobjede. Tim ste alatom u stanju proširiti pukotinu u protivničkoj obrani i izvršiti proboj ojačavajući lokalni uspjeh. Pričuva također obuhvaća snage protuudara. Bez snažne pričuve bit će propuštene prilike koje su najviše obećavale jer ih nećete biti u stanju iskoristiti. Štoviše, snažna pričuva pruža tolike potencijalne prednosti da se može primijeniti obrnuto proporcionalni odnos – što slabije glavne snage u odnosu na neprijatelja, to jača pričuva. Također, što je situacija nejasnija ili dodatno zbunjuje, to pričuva treba biti jača.

Četvrto, da biste manevarskim ratovanjem mogli pobijediti neprijatelja, potreban vam je sustav zapovijedanja i nadzora temeljen na vođenju i promatranju. Vođenje je nešto što marinci vrlo dobro razumiju. To je antiteza mikromenadžmentu. Ono zahtijeva na svim razinama preuzimanje rizika i prihvaćanje dužnosti dajući pritom podređenima dovoljno slobode.

Izrazito je važno razlikovati dužnost od odgovornosti. Dužnost pruža široki prostor djelovanja podređenima i dopušta moguće greške. Odgovornost, koja implicira kažnjavanje, zahtijeva apsolutnu obaviještenost o svim aktivnostima podređenog.

Drugi je element manevarskog ratovanja promatranje. Jednostavno rečeno, promatranje podupire vođenje osiguravajući, uz iznimke, diskretni nadzor praćenjem i slušanjem. Umjesto da zahtijeva mnoštvo periodičnih izvješća, promatranje pretpostavlja načelo zapovijedanja s prve crte i radiopraćenje prema načelu tišina (sa strane nadređenog) znači suglasnost kako bi zapovjednici išli ukorak s taktičkom situacijom. Dopuštajući podređenima da vode bitku, zapovjednik intervenira jedino kako bi iskoristio novonastalu mogućnost ili pomaknuo *Schwerpunkt*. Tijesno povezano s vođenjem, promatranje omogućuje maksimum informacija bez nepotrebnog miješanja u postupke podređenih.

Oboje, vođenje i promatranje, bezvrijedni su bez povjerenja. Ugovor o namjeri zapovjednika i zadaći podređenom, o kojem je bilo riječi prije, izražava-

va povjerenje – povjerenje zapovjednika da će njegovi podređeni razumjeti i provesti njegove želje i povjerenje podređenih da će imati potporu prilikom pokazane inicijative. Takvo povjerenje prati i sličan način razmišljanja. I dok će pojedinačne ideje ili namjeravane akcije susjednih i podređenih zapovjednika vjerojatno ostati nepoznate, njihov način razmišljanja mora biti potpuno razumljiv. Na svim razinama mora biti jasna namjera zapovjednika, zadaća i težište kao i to što oni pojedinačno znače. Prema tome, svaki marinac mora imati povjerenje da djeluje na odgovarajući način kako bi porazio neprijatelja bez gubljenja kritičnog vremena na čekanje odobrenja za poduzimanje akcije ili da o svom djelovanju detaljno izvještava.

Može izgledati suviše jednostavno da bi bilo učinkovito, ali zapovijedanje i nadzor utemeljen na povjerenju sastavni je dio modernog ratovanja. Na taj je način njemačka vojska djelovala u Drugom svjetskom ratu. U manjem stupnju, tu praksu nastavlja i današnji *Bundeswehr*. Marinski časnik koji je vodio vježbu *Bold Guard* bio je poslan u zapovjedništvo njemačke brigade. Tamo je tražio raspored njemačkih bojni kako bi marinci mogli ocijeniti djelovanje njihove topničke vatre. Zapovjednik njemačke brigade odgovorio mu je: Kako bih ja to znao? Marinac je bio zaprepašten. Njemu je bilo rečeno da su Nijemci dobri vojnici, a ovaj zapovjednik brigade ne samo da nema svoje bojne pod nadzorom, nego nije ni zabrinut zbog toga! Naravno, marinac je naišao na primjer taktike povjerenja manevarskog ratovanja. U ovom su slučaju zapovjednik brigade i zapovjednici bojni dijelili isti način razmišljanja. Da su zapovjednici bojni poduzeli ili saznali nešto o čemu bi trebalo izvijestiti zapovjednika brigade, oni bi to i uradili. Do tada su bili upoznati s namjerom zapovjednika, dobili konkretne zadatke i znali na kojoj je postrojbi *Schwerpunkt* te je to bilo dovoljno što se tiče komunikacije između zapovjednika brigade i zapovjednika bojni.

Stoga je marinski časnik točno primijetio u nedavnoj diskusiji: Taktika manevarskog ratovanja taktika je povjerenja. To je pojedinačno njezina najvažnija karakteristika i u tome leži najveća razlika u odnosu na ono što mi danas činimo.

To je najveća promjena u odnosu na današnji sustav zapovijedanja i nadzora. Povjerenje i sličan način razmišljanja te vođenje i promatranje, a ne neka nova C2 oprema, ono je što trebate kako biste bili sposobni voditi manevarsko ratovanje.

Čemu svi ovi primjeri, definicije, filteri i alati? Oni zajedno tvore taktiku manevarskog ratovanja. Vjerojatno ste dosad primijetili da ne postoje upute kako postupati u određenoj situaciji. Bit je manevarskog ratovanja u posebnom pristupu taktici i operacijama, a u sljedećem će poglavlju biti ponuđene neke tehničke i taktičke sugestije. Umjesto formula i obrazaca te njima svojstvenim predvidivostima, manevarsko ratovanje naglašava misaoni proces. Tim misaonim procesom pronalazimo mogućnosti, stvaramo nova rješenja i brzo se krećemo među njima ovisno o promjeni situacije. Pojednostavljeno, manevarsko ratovanje zahtijeva od vas da budete brži u Boydovu ciklusu od neprijatelja.

Na kraju moramo prodiskutirati jedan kritičan element manevarskog ratovanja. To je operativno umijeće. Da bismo razumjeli ovaj koncept, za ilustraciju će nam poslužiti jedan primjer. U utorak 14. svibnja 1940. general Heinz Guderian, zapovjednik oklopnog korpusa koji se sastojao od tri oklopne divizije, upravo je prešao rijeku Meusu kod Sedana. Njegov jedini mostobran ugrožavale su snažne francuske snage raspoređene južno neposredno od njega. Len Deighton piše u svojoj knjizi *Blitzkrieg*:

„Guderian je sad morao donijeti odluku takva sudbonosna značenja da je ona imala više strateško nego taktičko značenje. Njegove tri divizije stvorile su veliki otvor u francuskoj obrani. U pitanju je bila veličina i obrana mjesta prijelaza. Treba li se boriti protiv velikih (francuskih) pričuva za koje bi svatko pretpostavio da će biti u pokretu sjeverno prema mostobranu? Treba li se okrenuti neposredno sjeverno i južno prema razbijenim rubovima francuskih armija na svojim krilima i tako odmotati obranu? Guderian nije izabrao ni jednu od ovih mogućnosti. Zaustavio se tek toliko da se uvjeri drže li pukovnija *Grossdeutschland* (koja je imala gubitke) i 10. oklopna divizija položaje na uzvisini kod Stonnea, nekoliko milja južno od njegova mjesta prijelaza. Guderian je zajedno s 1. i 2. oklopnom divizijom, ne obazirući se na sva načela ratovanja, krenuo prema zapadu, dalje od područja borbenih djelovanja, preko ravne i otvorene zemlje uz rijeke Aisne i Somme.”³⁰

Što je operativno umijeće? Općenito, to je umijeće pobjeđivanja u pohodima. Ono se nalazi između taktike kao umijeća pobjeđivanja u bitkama s jedne strane i strategije kao umijeća pobjeđivanja u ratovima s druge. Ako razmišljamo o operacijama kao o umijeću pohoda, time znamo samo o čemu je tu riječ, ali ne mnogo više. Možemo li osmisлити korisniju definiciju?

Operativno umijeće je umijeće **korištenja** taktičkih događaja – bitaka ili odbijanja ulaska u bitku – kako bi se udarilo **izravno** u neprijateljevo gravitacijsko središte. Za zapovjednika to je umijeće odlučivanja gdje i kada se boriti na temelju strateškog plana. Ovakvu definiciju možemo prepoznati u Guderianovoj odluci kod Sedana. On je gledao iznad neposredne taktičke situacije i bilo mu je jasno da pobjeda protiv Francuza na jugu ne znači ništa, dok je uspješno nastupanje prema zapadu značilo sve. Povezao je svoju taktičku situaciju s onom strateškom tako da vidi koje taktičke poteze treba vući u budućnosti. Iskoristio je taktički događaj – prelazak preko Meuse – na strateškoj razini te odlučio koje će taktičke akcije poduzeti – gdje se boriti i boriti li se uopće – na strateškoj razini.

Zašto je operativno umijeće važno pri manevarskom ratovanju? Zbog toga jer je izvrsnim operativnim umijećem, više nego manevrom u taktičkoj bitki (uz svu važnost manevra), manja vojna sila u stanju pobijediti veću.

Tradicionalno, američke vojske nastojale su postići svoje strateške ciljeve akumulacijom taktičkih pobjeda. Prihvaćale su bitke gdje god i kad god je bilo

30 Len Deighton. 1979. *Blitzkrieg*. Ballantine Books. New York. 230.

moguće iscrpljujući neprijatelja nizanjem djelovanja. Ovo je primjer rata iscrpljivanja na operativnoj razini. Čak i kad se svaka bitka vodi prema manevarskim načelima, operativni rat iscrpljivanja neodgovarajući je za manju vojsku jer i najuspješnije vođene bitke donose svoje gubitke. Takvim načinom borbe manja vojska može dobivati bitku za bitkom kako bi se opet suočila s novom bitkom, no ovoga puta bez dovoljno snaga da je vodi.

Manja vojska pobjeđuje jedino ako bitki pristupa štedljivo prihvaćajući bitku samo onda i ondje gdje pobjeda u bitki udara izravno u neprijateljevo gravitacijsko središte. Određivanje kad i gdje se boriti tako da taktička pobjeda nosi strateško značenje, operativno je umijeće. Želi li Marinski korpus voditi manevarsko ratovanje, u tom slučaju mora imati zapovjednike koji su stručnjaci za ovo umijeće. Prvi koraci prema ovomu bili bi prepoznavanje operativne razine u doktrini (kao što to ima KoV u priručniku FM³¹ 100-5), njezino poučavanje u školama u Quanticu (posebno kroz povijesne primjere) tako da bude uključena u planiranje pohoda, kako u zapovjednim vježbama (CPX³²), tako i u sadašnjim prilikama kao što je slučaj obrane Norveške. Ne postignemo li izvrsnost na operativnoj i taktičkoj razini, i dalje ćemo ostati na ratovanju iscrpljivanjem.

31 Engl. *Field Manual* – Terenski priručnik.

32 Engl. *Command Post Exercise*.

TEHNIKE I ORGANIZACIJA³³

Premda se manevarsko ratovanje ne može voditi formulama, neke formule mogu biti korisne u njegovoj provedbi. Kao što je već primijećeno, tehnike su formule i one su važne u manevarskom ratovanju. Organizacija se također provodi formulama, barem do određene granice.

Mnoge tehnike opisane u Operativnom priručniku i u Školi marinskog korpusa naći će svoje mjesto u manevarskom ratovanju. U stvari, glavna slabost Marinskog korpusa nije u tome što je najveći dio tih tehnika pogrešan ili zastario, nego što postoji problem kako ih upotrijebiti. Ne može se dovoljno puta ponoviti da je izvrsnost u tehnikama od vitalne važnosti za manevarsko ratovanje. Marinci moraju poboljšati vladanje tehnikama želimo li da manevarsko ratovanje izađe iz okvira škole i časopisa *Marine Corps Gazette*.

Istodobno, manevarsko ratovanje sugerira neke nove tehnike i neke nove pristupe organiziranju. Može biti korisno pogledati neke druge tipove postrojbi i funkcija te vidjeti što bi trebalo promijeniti.

Pješačka desetina

Premda borbeno iskustvo kazuje drukčije, pješačka desetina zauzima relativno malo mjesta u taktičkom razmišljanju Marinskog korpusa. Po svemu sudeći, obuka i doktrina za tu razinu smatra da desetina nema mnogo samostalne taktičke vrijednosti. Desetina je spuštena na ulogu pobjednice čiji su pokreti pod izravnim nadzorom zapovjednika voda.

Gledano u smislu manevarskog ratovanja, ovakav je pristup katastrofalan. Budući da se često nalazi u borbenom kontaktu, desetina mora biti sposobna reagirati brzo na promjenu situacije i pronaći neprijateljeve slabosti. Ova ini-

33 Dobar dio materijala u ovom poglavlju osigurao je satnik R. S. Moore, USMC.

cijativa, po kojoj su njemačke postrojbe **Stosstruppen** bile poznate, zahtijeva da desetina ima primarno taktičku ulogu te da se njezina organizacija i obuka temelje na nečemu višem od pukog pokreta postrojbi.

Osnovna struktura pješačke desetine treba biti jednostavna i treba odražavati razinu očekivane inicijative. Umjesto da ima dvije simetrične skupine, kao što je to sad slučaj, desetina treba biti organizirana drukčije. Prva skupina (ili isturena skupina), naoružana puškama i ručnim bombama, treba ispitivati, prodirati i, prema potrebi, napadati. Druga skupina (ili skupina za potporu), sa strojničkim naoružanjem desetine i ručnim bacačima (tromblon), treba osigurati zaprečnu vatru kako bi onemogućila neprijateljevo djelovanje.

Iako zbog administrativnih razloga desetina može imati stalnu organizaciju (vidi Prikaz 1), zapovjednik treba desetinu organizirati ovisno o konkretnoj zadaći i situaciji. Na primjer, ako se desetina kreće kroz šumu i nejasno je gdje se neprijatelj nalazi, zapovjednik se može odlučiti da u isturenu skupinu rasporedi samo vođu skupine, vojnika s puškom i vojnika s ručnim bacačem ostavljajući veći dio postrojbe kao pričuvu kako bi mogao iskoristiti pogodnu situaciju ovisno o razvoju događanja. Ako je desetina ojačana borbenom skupinom koja je naoružana protutenkovskim raketama ili strojnicama, zapovjednik desetine može ponovno presložiti postrojbu zadržavajući i dalje njezinu funkcionalnu timsku strukturu. Jednostavnost ove organizacije dopušta zapovjedniku desetine da reagira na promijenjenu situaciju bez traženja dopuštenja s više razine.

Neke od tehnika koje su na ovaj način primijenjene u desetini razlikovat će se od onih koje se trenutačno koriste. Najvažnije je u svemu da će biti potrebna samo jedna osnovna formacija poput formacije desetine koju ima Kopnena vojska zadnjih deset godina. Ova formacija gura prvu borbenu skupinu naprijed, a drugu skupinu u pozadinu. Razmak između njih mijenja se ovisno o situaciji. Raspored vojnika unutar skupina odredit će vođa skupine ovisno od taktičkim zahtjevima.

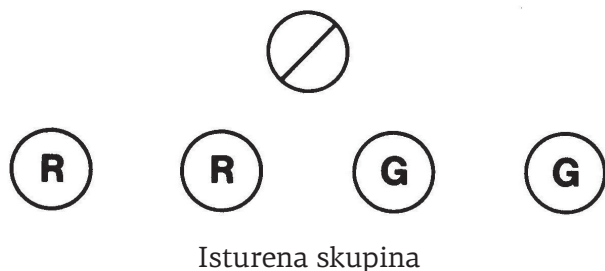
Nova formacija u oštroj je suprotnosti s današnjom doktrinom prema kojoj je desetina mijenjala mnoge složene formacije pokušavajući se prilagoditi promijenjenim okolnostima.³⁴ Prednost nove formacije leži u jednostavnosti koja omogućava zapovjedniku desetine da se usredotoči na borbu protiv neprijatelja, a ne na kretanje svoje postrojbe. Takve borbene skupine, organizirane kao elementi vatre i manevra, zahtijevaju minimum nadzora tijekom onih prvih kritičnih nekoliko sekundi pod vatrom.

Podjela desetine na dvije borbene skupine prema vrsti zadaće može izgledati kao odvajanje vatre i manevra, no, ustvari, istina je suprotno od toga. Svaka skupina, organizirana i obučena za određene zadaće, brzo će se osloniti na drugu radi postizanja taktičkog uspjeha. Isturena skupina (engl. *probing team*), naoružana slabije, tražit će slabosti neprijatelja koje se mogu iskoristiti ili će suočiti neprijatelja s prijetnjom izbliza. Druga skupina za potporu (engl. *support*

34 Novi prijedlog za OH 6-6, *Marinska pješačka desetina* sadrži 30 stranica posvećenih formacijama desetine i borbenim skupinama.

team) prati kretanje prve i djeluje zaprečnom vatrom brzo je preusmjeravajući ili mijenjajući položaj s kojeg otvara vatru. Same za sebe dvije skupine nisu velika opasnost. Zajedno, one postaju združeni tim koji prisiljava neprijatelja da izlaže sebe jednoj, dok se bori s drugom skupinom.³⁵ Koncept združenih rodova može se proširiti na razinu voda i satnije, uz jednu važnu izmjenu. Uz formiranje isturene borbene skupine – ili na razini voda i satnije skupine za probijanje – i skupine za potporu, zapovjednik mora formirati i skupinu za iskorištavanje uspjeha. Premda ovakav koncept može zvučati poput današnje doktrine, koja također predviđa manevarski element, osnovicu vatre i pričuvu, to je konceptualno sasvim različito. Snage za probijanje moraju biti što manje, rijetko kad veće od pojačane desetine. Njihova je zadaća probijanje neprijateljske obrane.

PJEŠAČKA DESETINA (11 ljudi)

Prikaz 1.

Isturena skupina: R – strijelac, G – pješak naoružan ručnim bacačem bombi
 Skupina za potporu: G – pješak naoružan ručnim bacačem i strojnicama

³⁵ Satnik R. S. Moore (USMC). Rujan 1983. Dvije skupine u pješačkoj desetini. *Marine Corps Gazette*.

Kad jednom nađe ili napravi otvor (u obrani), skupina za iskorištavanje uspjeha, koja se sastoji od većeg dijela postrojbe, treba proći i proširiti se bočno i po dubini kako bi uništila neprijateljev položaj s leđa. Skupina za potporu koja je vatreno pokrivala neprijatelja kako bi skupine za probijanje i iskorištavanje uspjeha mogle uspjeti, tada pomiče svoju vatru naprijed i na krila pomažući iskorištavanje uspjeha i omogućavajući skupini za probijanje nastavak prodora. Na razini voda ovaj proces ispitivanja, probijanja i iskorištavanja uspjeha odvijat će se na jednom pravcu. Na razini satnije tri ili više odvojenih skupina za probijanje može nastupati odvojeno, a zapovjednik se u tom slučaju odlučuje na iskorištavanje uspjeha tamo gdje je probijanje ostvarilo najviše uspjeha.

Ova tehnika zahtijeva decentralizirani nadzor. Skupine za probijanje nastupaju polusamostalno. Njihove akcije određene su dodijeljenim zadaćama s mjerama nadzora koje su ograničene prema zonama djelovanja i ponekad (ali ne često) s granicama napredovanja. Vođenje desetine zahtijeva inicijativu i smjelost. Zapovjednici voda i satnije će se, umjesto nadzora nad kretanjem desetine, pozabaviti donošenjem pravodobnih kritičnih odluka o tome kada treba upotrijebiti skupinu za iskorištavanje uspjeha ili, na razini satnije, prenijeti *Schwerpunkt* s jedne skupine za probijanje na drugu.

Kako bi se omogućilo da sve tri borbene skupine izvršavaju svoje zadaće, potrebna je odgovarajuća organizacija. Isturene skupine, pogotovo one koje ispred sebe imaju pripremljene obrambene položaje, da bi protivnika pokrili vatrom, mogu zatrebati borbenog inženjera, strojnicu ili vatrenu potporu lakih minobacača. Skupina za iskorištavanje uspjeha može zatrebati protutenkovski tim, minobacače i topništvo. Većina situacija uključivat će unakrižno pridodavanje te namjensku vatrenu potporu (uključiti zrakoplovstvo) uz minimalne mjere nadzora. Ni na jedan drugi način zapovjednici malih postrojbi neće biti sposobni stvoriti i kapitalizirati trenutačne neprijateljeve slabosti.

Pješačka bojna i više razine

Zapovjednici bojne i zapovjednici na višim razinama svoje vrijeme i pozornost trebaju posvetiti taktici i operativnom umijeću, a ne tehnikama. Njegove su temeljne zadaće odlučiti prihvatiti bitku ili odustati, odrediti bitku, dati osnovne zapovijedi koje podupiru njegov koncept i zatim iskoristiti pogodnosti koje su podređene postrojbe stvorile. Umjesto da upravlja svakim pokretom svojih satnija detaljnim nadzornim mjerama, pritom stalno tražeći izvješća o situaciji, zapovjednik bojne pravodobno donosi kritične odluke koje omogućuju isturenim skupinama iskorištavanje pogodnosti. On mora biti sposoban brzo procijeniti razvoj situacije i u kaosu borbe zgrabiti pogodnu priliku ne dopuštajući sebi zapletenost u detaljima. Nadzorne mjere (zapovjednika) moraju biti svedene na minimum i trebaju služiti kao smjernice, a ne kao izravno reguliranje

manevarskih elemenata. Prema tome, pronađe li zapovjednik satnije povoljnu priliku u sektoru djelovanja druge satnije, ne treba oklijevati pri prelasku crte razdvajanja kako bi je iskoristio.

Dvije su tehnike važne za zapovjednike bojne i one na razinama iznad njih: zapovijedanje s crte bojišta i neizravno zapovijedanje. Mali broj zapovjednika može na odgovarajući način procijeniti situaciju i bez odlaganja djelovati na događaje ostajući pritom na svojim zapovjednim mjestima. Izvješća o borbenim djelovanjima, bez obzira koliko se često dostavljala, nemaju svježinu (u smislu vremena) i često su pretjerana ili još gore, neprecizna. Posljedično, to stvara zahtjeve za još više izvješća jer zapovjednici nastoje stvoriti jasniju sliku. Rezultat je spora OODA petlja gdje reakcije uvijek kaskaju za događajima.

Često se ovaj problem može razriješiti tako što zapovjednik rutinske poslove o koordinaciji i logistici prepušta svojem stožeru kako bi se mogao osobno naći na mjestu s kojeg može promatrati i izravno utjecati na bitku, a to je *Schwerpunkt*. Bliska se povezanost može naći između izraelskih vojnih uspjeha i gubitaka među zapovjednicima, a svi su bili prožeti idejom zapovijedanja s prve crte. Za marince ovo znači da čak i pokretno zapovjedno mjesto postavljeno u amfibijskom jurišnom zapovjednom vozilu može biti nezgrapno. Možda je mnogo djelotvornije vozilo poput jednostavnog džipa koji je opremljen sigurnom radiovezom. Na taj način zapovjednik, u pratnji nekoliko ključnih članova stožera, može usmjeriti svoje napore na taktiku i operativno umijeće. A ostatak njegovog stožera, koji ga slijedi u pozadini, može se pobrinuti o tehnikama.

Neizravno zapovijedanje pomaže zapovjednicima bojne pa navise da se koncentriraju na taktiku, a ne na tehnike. Kao što je diskutirano u ranijem poglavlju, duša neizravne zapovijedi je zapovjednikova namjera. Njome on izražava svoje shvaćanje bitke i održava taktički nadzor nad podređenima.

Za razliku od današnjeg shvaćanja zapovijedi koje sadrži pet točaka i prema kojem zadaća obično pretpostavlja zauzimanje dijela terena, neizravna zapovijed objašnjava podređenim zapovjednicima što njihov nadređeni želi postići u odnosu na neprijatelja. Na primjer, druga točka zapovijedi koja se sastoji od pet točaka formulira, obično geografskim rječnikom, zadaću postrojbe. To može izgledati na sljedeći način: U 09:00 1. siječnja 8_...., ova bojna će napasti i zauzeti kotu 48 kako bi spriječila neprijatelja u promatranju i ometanju amfibijskog iskrcavanja u području mostobrana i treba biti spremna nastaviti napad prema zapovijedi.

Ova zapovijed jasno pokazuje namjeru zapovjednika i okrenuta je više prema neprijatelju nego prema terenu. Podređeni zapovjednici, svjesni važnosti napada, mogu odstupiti od zemljopisnog objekta kako bi realizirali zapovjednikovu namjeru. Zahtjev da napadnu preko kote 48 također im omogućava da iskoriste svaku pogodnu priliku tijekom napada. Ako je potrebno, upute pod trećom točkom, *Izvršenje*, mogu označiti i granice nastupanja. Dok površna usporedba forme zapovijedi koja se sastoji od pet točaka s neizravnom zapovijedi ne pokazuje velike razlike (vidi Prikaz 2), pažljivije promatranje otkriva konceptualne promjene koje pomiču težište prema fleksibilnijoj, ali i nadalje nadziranoj taktici.

Neizravno zapovijedanje i zapovijedanje s prve crte mogu nas prisiliti na ponovno razmatranje mnogih sadašnjih tehnika zapovijedanja i nadzora. Kao što je već rečeno, oslanjanje na detaljno izvještavanje, posebno kada je povezano s vremenskim okvirom, ne može držati korak s brzim odlučivanjem koje je potrebno u manevarskom ratovanju. Umjesto toga, izvještavanje gdje podređene postrojbe izvještavaju samo važne uspjehe i propuste, nudi veću elastičnost i mnogo brže lokalno odlučivanje. Zapovjednikovo pokretno zapovjedno mjesto, koje se kreće s isturenim postrojbama, može jedino još uključiti operativca i kontrolora vatre, gdje je svaki opremljen izravnom vezom s glavnim zapovjednim mjestom. Ako zapovjednik izgubi vezu s glavnim zapovjednim mjestom, tada zamjenik zapovjednika preuzima zapovijedanje. Isto tako, ako se pojavi situacija gdje treba donijeti važnu odluku, a kratkoća vremena ne dopušta dogovor sa zapovjednikom, zamjenik zapovjednika ovlašten je djelovati. Brzi odgovor, temeljen na obostranom razumijevanju namjere (zapovjednika), mora uvijek imati prednost nad ovlastima pojedinih časnika.

Usporedba klasične zapovijedi od pet točaka i neizravne zapovijedi

Izravna zapovijed od pet točaka	Neizravna zapovijed
1. Situacija • neprijateljske snage • naše snage • priključene/izdvojene postrojbe • zapovjednikova procjena (po izboru)	1. Situacija • neprijateljske snage • naše snage • priključene/izdvojene postrojbe • zapovjednikova namjera (obvezno). Jasna izjava o tome što zapovjednik želi postići.
2. Zadaća Izjava o zadaći postrojbe, obično je naglasak na objektima na terenu.	2. Zadaća Jasna izjava o tome što treba raditi postrojba, obično definirana u odnosu na neprijatelja, a ne na teren.
3. Izvršenje Koncept operacije: sažetak plana manevra i vatrene potpore. Zadaće podređenih, obično dane s obzirom na teren.	3. Izvršenje • koncept operacije: određivanje težišta glavnog napora (<i>Schwerpunkt</i>) • zadaće podređenih, obično dane s obzirom na neprijatelja, a ne na teren • upute za koordinaciju.
4. Logistička potpora	4. Logistička potpora
5. Zapovijedanje i veze • upute za vezu • zapovjedna mjesta, lokacija zapovjednika.	5. Zapovijedanje i veze • upute za vezu • zapovjedna mjesta, lokacija zapovjednika.

Vatrena potpora

Vatrena je potpora bezvrijedna ako nije pravodobna. Težina streljiva manje je važna od **brzog** učinka na cilju. Topnici s tenka i pješaci to znaju već desetljećima.

Beskorisnost velikih količina granata i bombi koje su polako padale po Ypresu, Iwo Jimi, Okinawi i po džunglama Vijetnama trebala je naučiti topnike i pilote istoj stvari. I pokraj toga, mi smo proizveli novu haubicu M198, čudovište teško osam tona, koja se tromo vuče po bojištu povećavajući razmak između isturenih manevarskih elemenata u nastupanju i njihove vatrene potpore. Bliska zračna potpora, u strahu pred suvremenim PZO sustavima, oslanja se previše na prethodno planirane zadaće i predugo koordiniranje, što ograničava raspoloživost neposredne vatrene potpore. Poput Francuza ranije u ovom stoljeću, Marinski korpus, izgleda, prihvaća ideju da vatrena moć pobjeđuje, a pješaštvo zauzima. Dojam je da koordinacija vatrene potpore usmjerava taktiku oklopa i pješaštva, a trebalo bi biti obrnuto.

Manevarsko će ratovanje zahtijevati nove tehnike vatrene potpore, tehnike koje će osigurati pravodobno djelovanje. Taktika, posebno taktika izviđanja područja, zahtijeva neposrednu vatrenu potporu u svrhu zaprečavanja neprijatelja. Manevarske napadne skupine kao i borbene skupine za iskorištavanje uspjeha moraju imati brzo dostupnu vatrenu potporu.

Jedna od mogućih tehnika koja bi to osigurala jest korištenje dodijeljenog zrakoplovstva i topništva. I dok dodjeljivanje sredstava vatrene potpore određenim satnijama i bojnama može ograničiti mogućnosti (ukupnog) koncentriranja i premještanja vatre, koristi koje time nastaju mogu često biti mnogo veće. Zbog vertikalnog polijetanja i slijetanja aviona AV-8³⁶ i jurišnog helikoptera ove su letjelice idealne za neposrednu potporu zadaća. Ove bi letjelice bile smještene na zemlji i u blizini zapovjednika, a njihovi bi piloti, izravno upućeni u situaciju na bojištu, bili odmah na raspolaganju. Njihove bombe i rakete, premda ograničene veličine, bile bi pravodobno upotrijebljene. Isto tako, topnička bitnica kojom raspolaže zapovjednik postrojbe kopnene vojske, treba ponuditi pravodobnu vatrenu potporu.

Dodijeljene bitnice i zrakoplovi ne moraju se uvijek pokazati odgovarajućom tehnikom. Potpuno oslanjanje na dodijeljeno topništvo ili zrakoplovstvo umanjuje ukupnu djelotvornost podupirućih rodova Marinskog korpusa. Odlučivanje o tome kada i koliko snaga dodijeliti, ostaje osnovna odgovornost zapovjednika Marinskih zračno-kopnenih namjenski organiziranih snaga. Treba napraviti pažljivu ravnotežu između decentralizacije potrebne za neposrednu potporu i dodatno centraliziranog nadzora kada je riječ o koncentraciji vatre i brzom premještanju vatrene potpore.

Čak i u slučaju kad je nadzor nad sredstvima vatrene potpore centraliziran, izbor ciljeva i njihova provedba to ne bi trebala biti. Neizravnim zapovijeda-

36 AV-8, elisni avion koji ima mogućnost vertikalnog polijetanja i slijetanja.

njem i određivanjem *Schwerpunkta*, vatreni je prioritet automatski određen. Izbor pojedinačnih ciljeva tada treba biti prepušten zapovjednicima na terenu. Središta koordinacije viših razina vatrene potpore uglavnom se trebaju ograničiti na dodjeljivanje sredstava manevarskim snagama i na osiguranje nastavka odgovarajuće vatrene potpore.

Vatrena potpora tako poprima dvostruko obilježje. Centralizirani nadzor nad vatrenom potporom korištenjem općih podupirućih zadaća ostaje ključan za početne pripremne vatre u potpori *Schwerpunkta* te kako bi se omogućilo brzo premještanje vatre radi potpore tijekom iznenadnih promjena na bojištu. Podjednako je važno, ipak, imati na raspolaganju i pravodobnu vatru za pokrivanje neprijatelja izravnom potporom i vatrom dodijeljenih sredstava. Budući da to zahtijeva malo vremena za koordinaciju i prethodno planiranje, ova vrsta vatrene potpore postaje sastavni dio manevarskih snaga, što im omogućuje brzo djelovanje i reagiranje u odgovoru na promjenjive prilike bojišta.

Tenkovi i mehanizirano pješništvo

U posljednjih deset godina dogodile su se važne promjene u tome kako marinci gledaju na tenkove i amfibijska vozila s gusjenicama. Još prije deset godina na tenkove se gotovo uvijek gledalo kao na vozila koja se kreću brzinom od 2 milje na sat uz škripu i pratnju pješništva, kao u Prvom svjetskom ratu. Ustvari, tenk nije bio stvarno tenk, nego kombinacija jurišnog i protuoklopnog topa. U obje uloge, to je bilo oružje isključivo za potporu pješništvu. Amfibijski su gusjeničari bili vozila za iskrcavanje na obalu koja bi poslije toga čekala da iskrcani pješaci pobijede u bitki i da ih ponovno upotrijebe.

Danas su stvari u najvećem broju marinskih divizija i vježbi itekako drukčije. Marinci više ne misle o tenku, nego o oklopnoj bojni. Oklopna bojna manevarska je postrojba. U najvećem broju slučajeva ova se postrojba drži na okupu i koristi za odlučujući udarac. Često je oklopna bojna ojačana bojnom mehaniziranog pješništva ukrcanom na amfibijska vozila s gusjenicama. Čak i na relativno otvorenom terenu, borbena skupina koju čine ovakve dvije bojne, može nanijeti snažan udarac neprijatelju, osobito ako je se upotrijebi za iznenadan napad i protunapad.

Ova nova organizacija oklopnih i mehaniziranih sredstava u skladu je s manevarskim ratovanjem. Kao i u drugim slučajevima, o situaciji ovisi kako će postrojba biti organizirana i upotrijebljena s obzirom na zadaću; možda će čak biti i situacija gdje će biti prikladno rasporediti tenkove u pješničku postrojbu. Ali za tenkove i gusjeničare manevarsko ratovanje znači više od onoga što oni danas čine. To znači djelovati kao vrlo pokretni združeni timovi.

Ipak, potrebne su nove ideje u marinskoj oklopnoj/mehaniziranoj zajednici. Tenkovima i amfibijskim gusjeničarima uskoro će se priključiti treći element

– lako oklopljene bojne. Kako će ove bojne biti organizirane i upotrijebljene? Odgovori na ova pitanja moraju čekati osnovnu provjeru na terenu. Ali nekoliko zapažanja može biti korisno.

Prvo, mora se uvijek imati na umu da su lako oklopljena vozila taktički vrlo osjetljiva. Njihov je oklop vrlo slab i jedino će varijanta s jurišnim topom imati nekakve protutenkovske mogućnosti. Ako se ova vozila krivo upotrebljavaju, ona lako postaju svojim posadama mrtvački sanduci. Ona se nikad ne smiju upotrijebiti protiv pripremljene obrane, a ako se trebaju boriti protiv tenkova, to trebaju činiti iz zasjede.

Drugo, unatoč taktičkim slabostima, na lako oklopljenu bojnu treba gledati kao na snagu za opću namjenu. Bilo bi pogrešno ustvrditi: ovakvu se bojnu treba upotrijebiti za izviđanje i sigurnost ili tome slično. Nju treba upotrijebiti ovisno o situaciji, a ne tako da se uklapa u listu posebno određenih zadaća. Jedan je od razloga zašto su njemačke oklopne divizije bile mnogo učinkovitije od francuskih taj što su Nijemci gledali na tenkove kao na oruđa opće namjene, koja su se mogla koristiti ovisno o prilikama, dok je francuska doktrina odredila popis zadataka za njihove oklopne divizije.

Treće, lako oklopljena bojna treba se koristiti kao cjelina. Ako su lako oklopljena vozila raspršena na više mjesta, nekoliko po svakoj pješačkoj bojni, njihova prisutnost na bojištu neće se niti osjetiti. Isto kao što je Marinski korpus počeo misliti o tenkovskoj bojni, a ne o pojedinačnom tenku, tako isto mora misliti i o lako oklopljenoj bojni kao o osnovnom borbenom elementu.

Četvrto, da bi lako oklopljena bojna bila učinkovita, ona mora djelovati po načelu združenih rodova. To znači da u svom naoružanju mora imati jednu vrstu jurišnog topa, nešto što je danas, izgleda, pod znakom upitnika. Protuoklopna vođena raketa (TOW) nije prava zamjena. Kad opazite iznenada neprijateljski tenk udaljen nekoliko stotina metara, TOW reagira presporo da biste ostali živi. Ako se ne nabavi jurišni top, lako oklopljena bojna bit će jedva nešto više od bojne motoriziranog pješastva.

Peto, razvoj doktrine i njezina postupna primjena moraju se usredotočiti više na operativnu nego na taktičku razinu. Ovo je bila tajna uspjeha njemačkih tenkova: bili su korišteni na najbolji način kada su, umjesto da samo vode bitke, udarili izravno na neprijateljevo gravitacijsko središte, kao što je bio spoj francuskih armija u Belgiji s onima u Francuskoj. Lako oklopljena bojna je operativno, a ne taktičko oružje; ona će prihvatiti jedino one taktičke zadaće koje su operativno važne.

Šesto i posljednje, u razvijanju doktrine upotrebe lako oklopljenih vozila, Marinski korpus treba nastojati učiti od drugih. Tu su Francuzi prednjačili u svijetu. Njihova zapažanja i ideje mogu biti vrlo vrijedne, osobito ono što je utemeljeno na borbenom iskustvu država kojima su prodavali svoja vozila. Brazilska lako oklopljena vozila također su korištena u borbi, uključujući Bliski istok. Oni također imaju zanimljivijih ideja. Isto vrijedi za Južnoafričku Republiku. Amerikanci često ne poklanjaju dovoljno pozornosti onome što drugi

rade i uče. Kada je riječ o lako oklopljenim vozilima, koje su druge države imale u službi desetljećima, ovo može biti skupa pogreška.

Inženjerija

Inženjerija je bila vrlo važna u manevarskom ratovanju. U Drugom svjetskom ratu njemački su inženjeri često predvodili napad jer je njihovo poznavanje terena bilo vrlo korisno u napredovanju. Upitate li danas izraelskog časnika, koji mu je najvažniji dio opreme, on će često odgovoriti da je to buldožer. To je prvi pomagač izraelskim tenkovima, kako u brzom pripremanju obrane, tako i u raščišćavanju puta za napredovanje. Sovjeti često kažu da je gotovo bilo kakva prirodna prepreka manji problem za napredovanje od pripremljene i zaposjednute obrane, što ukazuje na činjenicu da će se inženjeri naći u blizini njihovog *Schwerpunkta*.

Što sve ovo znači za marinske inženjere? Najbolji odgovor glasi: Pitajte vašeg inženjera iz postrojbe. Mnogi su marinski inženjeri razmišljali o tome što za njih znači manevarsko ratovanje. Ali nitko ih nije pitao o tome. Ne gleda ih se kao na dio postrojbe združenih rodova bez obzira na to što su njezin vrlo važan dio. Na vježbama su ostavljeni u pozadini da se igraju svojom opremom, umjesto da budu gurnuti naprijed gdje će biti potrebni tijekom borbe.

Prva je stepenica u prilagođavanju marinske inženjerije manevarskom ratovanju u tome da im se otvore vrata i da ih se pozove tijekom planiranja, tijekom diskusije o taktici u danoj situaciji. To vrijedi i za članove u zapovjedništvu koji kroje proračun. Inženjeri su dio vašeg tima isto kao pješaci, tenkisti ili topnici.

Služba borbene potpore

Prije zaključenja ovog poglavlja, još jedno područje mora biti prodiskutirano. To je služba borbene potpore. I premda značajna za uspjeh u borbi, službu borbene potpore mnogi marinci prepuštaju društvu uskih specijalista, gdje se pretpostavlja da će tajne održavanja, dopreme i transporta biti riješene. Ovakav je stav doveo do toga da sustav borbene logistike više liči na katalogiziran prodajni odjel nego na sastavnicu tima združenih rodova. I dok u teoriji koncept Marinskih zračno kopnenih namjenski organiziranih snaga (MAGTF³⁷) traži učinkovitu logističku potporu, stvarnost je sasvim drukčija. O tome najbolje govori marinac s teškim rancem, koji više podsjeća na mazgu nego na borca, zajedno s centraliziranim sustavom opskrbe i održavanja koji često izgleda

37 Engl. *Marine Air-Ground Task Force*.

kao da više pogoduje logističkim željama za urednim poslom, nego borbenim zahtjevima za neposrednu potporu.

Služba borbene potpore, da bi bila doista učinkovita, ne može biti odvojena od taktike i operacija. Kao i u slučaju vatrene potpore, služba borbene potpore mora biti neposredno na raspolaganju zapovjedniku na bojištu. Takvim se zahtjevima jedino može udovoljiti koristeći logistiku prilagođenu manevarskom ratovanju.³⁸ Početno ju je razvio *Wehrmacht* kao dio doktrine *Blitzkriega*, a kasnije su ju prilagodili Izraelci. Ovakva logistika stavlja teret službe borbene potpore na leđa logističara, a ne na borbenu postrojbu.

Srž je ovakve logistike u sposobnosti elemenata službe borbene potpore da predvide logističke potrebe postrojbi na prvoj crti. Umjesto da čekaju na zahtjeve, koji u pravilu uključuju zastoje u komunikaciji, svaka razina zapovijedanja predviđa zahtjeve i gura naprijed sve za što se smatra da će biti potrebno. Izvrstan primjer za ovakvu logistiku nalazimo u Marinskim mehaniziranim združenim namjenski organiziranim snagama. Tu svaka razina opskrbljuje element službe borbene potpore na prvoj podređenoj razini, počevši od Odjela službe za borbenu potporu prema Pokretnom odjelu službe za borbenu potporu i tako do pukovnije, bojne i satnije. Zalihe borbene postrojbe nadopunjuju se tijekom zatišja borbenih djelovanja.³⁹ Koristeći istodobno osoblje za opskrbu i prosudbu logističkih časnika, potrebe podređene postrojbe mogu se predvidjeti na vrijeme i osigurati unaprijed. Takav sustav, maksimalno elastičan i usmjeren prema taktičkim i operativnim zahtjevima bojišta, omogućit će borbenim postrojbama nastavak borbe bez brige o stalnim potraživanjem popune.

Zaključak

Ideje u ovom poglavlju ponuđene su kao „aperitiv”, a ne kao „puni obrok”. Treba napraviti mnogo dodatnog posla na tehnikama i organizaciji za manevarsko ratovanje. Nitko nije tako kvalificiran za to kao marinci. Čitajte ponovno svoje priručnike, ovoga puta obratite pozornost na manevarsko ratovanje i nađite što je od toga primjenjivo (veliki dio će biti). Radite s pješacima, tenkistima, pripadnicima oklopno-mehaniziranih postrojbi, topnicima i inženjercima. Uključite u diskusiju zrakoplovce, osobito u školi. Pronađite pogodne primjere iz povijesti.

Teoretičari izvan Marinskog korpusa mogu predložiti neke osnovne ideje o manevarskom ratovanju. Ali prenošenje ideja u praksu zahtijeva ljude s borbenim iskustvom, koji imaju prilike provjeriti ideje na terenu i koji imaju izravno iskustvo sukobljavanja i kaosa rata. To se odnosi na vas. Počnete li se uokolo raspitivati, naći ćete mnogo marinaca koji će vam se pridružiti u rješavanju problema.

38 Naziv *forward-push logistics* preveden je kao logistika prilagođena manevarskom ratovanju.

39 OH 9-3 (Rev. A) *Mechanized Combined Arms Task Forces*. 1980. Marine Corps Development and Education Command. 31–37.

AMFIBIJSKE OPERACIJE⁴⁰

Nedavni događaji nanovo su potvrdili staro uvjerenje marinaca o važnosti amfibijskih operacija. Argentinska okupacija Falklandskih otoka i britanski odgovor demonstrirali su potrebu za amfibijskim snagama. Na Bliskom istoku izraelska je vojska upala u Libanon koristeći kombinaciju oklopnih klinova i amfibijskih iskrcavanja. Iransko-irački rat stavio je novi naglasak na američku prisutnost u Perzijskom zaljevu, a to se mora poduprijeti snažnim amfibijskim snagama.

Ipak, u isto vrijeme, suvremeno je naoružanje postavilo pitanje cijene amfibijskog desanta. Na Falklandima su Britanci imali teške gubitke. Premda slaba, Argentina je iznenadila vojne promatrače kada je riječ o britanskim gubitcima u brodovlju. Zamalo katastrofalno iskrcavanje u Port Fitzoryju krvava je lekcija o razornoj snazi suvremenog oružja. Izraelske amfibijske snage, imajući na umu rusko naoružanje u rukama Palestinaca, ostale su tijesno povezane s kopnenim kolonama. Danas se planeri u Vrhovnom zapovjedništvu muče s problemima koji su se pojavili kod Britanaca i Izraelaca.

Problem iskrcavanja snaga na kopno postaje još teži kada se uzme u obzir prisutnost mehaniziranih i visoko pokretnih kopnenih snaga neprijatelja. Možda su se izgubili mnogi od osnovnih preduvjeta za tradicionalni amfibijski desant. Izgleda da je postalo nemoguće izolirati amfibijska područja. Zračna i pomorska nadmoć mogu se postići samo privremeno. Neprijateljeva obrana i protunapadi mogu spriječiti zapovjednika desantnih snaga da postupno izgradi svoju borbenu poziciju na kopnu prije pada mostobrana.

Od početka 1943. godine planeri amfibijskih operacija oslanjali su se na ova tri osnovna zahtjeva koji trebaju biti ispunjeni. Današnje amfibijske vježbe polaze od te pretpostavke. Na nesreću, neprijatelj se ne mora složiti s našim pretpostavkama. Niti mi možemo očekivati da će problem biti riješen visoko-

40 Dobar dio ovog poglavlja preuzet je iz: Satnik R. S. Moore (USMC). Siječanj – veljača 1984. *Blitzkrieg from the Sea: Maneuver Warfare and Amphibious Operations*. *Naval War College Review*.

tehnološkim čudesnim oružjem. Lebdjelice (LCAC⁴¹) i elisni avion s vertikalnim polijetanjem/slijetanjem (JVX⁴²) upotrijebljeni na tradicionalan način neće ništa promijeniti. Rješenje iziskuje mnogo više od primjene suvremene tehnologije.

Nudi li manevarsko ratovanje neka moguća rješenja? Moglo bi. Današnja amfibijska doktrina vuče svoje korijene iz vremena Velike depresije kada je nekoliko marinaca u Quanticu napisalo prvi priručnik za kopnene operacije. Testiran i proširen kasnih tridesetih godina dvadesetog stoljeća i iskušan u borbi u Drugom svjetskom ratu, ostao je iznimno djelotvoran s obzirom na tehnološke promjene i metode ratovanja. Ipak, kao što smo zapazili, amfibijske operacije suočavaju se s ozbiljnim promjenama. Kako bismo na njih odgovorili, amfibijska doktrina mora biti sposobna kombinirati nove ideje polazeći od prokušanih načela. Manevarsko ratovanje može ponuditi nešto od novih ideja potrebnih za takvu doktrinarnu revitalizaciju.

Koje su to promjene koje manevarsko ratovanje može donijeti kada govorimo o amfibijskom desantu? Prvo i vjerojatno najvažnije, može biti zamjena dosadašnje prakse **desantnih valova** iza kojih je slijedila konsolidacija mostobrana s **desantnim točkama** i prodorom u neprijateljevu pozadinu bez zadržavanja na mostobranu. Ovo nalikuje zamjeni linearnog napada s napredovanjem na temelju izviđanja područja u pješačkoj taktici.

Umjesto do sada korištenih širokih plaža za desant, mnogo uža mjesta iskrcavanja, ponekada ne šira od 10 metara, mogu često ponuditi pogodnosti za nalaženje neprijateljevih slabosti. Desantirajući svoje snage na više točaka zapovjednik će zadržati mogućnost razvoja situacije uključujući pritom male snage. Ako uspije, početne desantne snage mogu odmah biti ojačane slobodnim postrojbama. Ako ne uspije, desantirane snage mogu brzo biti povučene i poslane kao pojačanje na mjestu uspješnog iskrcavanja.

Takav je pristup bio iznimno uspješan tijekom nastupanja MacArthura uz obalu Nove Gvineje 1943. i 1944. godine. Zbog ograničenih amfibijskih sredstava i zbog nepoznavanja rasporeda japanskih obrambenih snaga, VII. amfibijska grupa⁴³ postala je ekspert za desant pri ograničenoj vidljivosti s nedovoljno branjenim desantnim točkama brzo iskorištavajući uspjeh s novim pojačanjima i napuštajući one točke gdje je desant bio neuspješan. Mnogi su od ovih desanata izvedeni u okolnostima kada je neprijatelj bio jači u zraku i na moru.⁴⁴

Izvidnički će elementi igrati ključnu ulogu na desantnoj točki prilikom amfibijskog napada, kao što je to slučaj u drugim primjerima taktike napada prilikom izviđanja područja. Izvidničke snage imat će zadaću utvrđivanja slabosti u neprijateljevoj obrani, na obali i u unutrašnjosti. Zapovjednik desantnih snaga

41 Engl. LCAC – Landing Craft Air Cushion.

42 Engl. JVX – Joint-service Vertical take-off/landing Experimental.

43 Formirana kao Pacifičke jugozapadne snage 1943.

44 Daniel E. Barbey (USN u mirovini). 1969. MacArthur' Amphibious Navy, Seventh Amphibious Force Operations, 1943–1945. Annapolis: U.S. Naval Institute. 44. 79–80.

bit će spreman brzo iskoristiti uočene neprijateljeve slabosti ubacivanjem pojačanja na obalu.

Nova tehnička sredstva, kao što su lebdjelica i elisni avion za vertikalno slijetanje i polijetanje, mogu se pokazati odlučujućim čimbenikom u amfibijskom desantu kombiniraju li se s desantom na određenu točku. Lebdjelica može biti nezaobilazna tijekom amfibijskog desanta kao sredstvo za izviđanje područja. Ukrcana sa snagama za iskorištavanje uspjeha, uključujući i mehanizirane namjenski organizirane snage sastavljene od tenkova i/ili lako oklopljenih vozila, lebdjelica može biti visoko pokretna pričuva koju je moguće prevoziti morem i sposobna hitro iskoristiti početni uspjeh. Isto tako, lebdjelica može biti dragocjena tijekom premještanja s jedne na drugu desantnu točku. Možemo zamisliti zbunjenost neprijateljeve obrane, koja se, suočena s više istodobnih desanata, pokušava nositi s amfibijskim *Schwerpunktom* koji može biti brzo premješten morem. Dodamo li tome veliku brzinu i let na malim visinama transportnog zrakoplova JVC koji može nastaviti izvršavati slične zadaće i u unutrašnjosti, ovakvo iskrcavanje može imati razorni učinak na koheziju neprijateljeve obalne obrane.

Mnogi taktički elementi i tehnike pješništva te oklopno-mehaniziranih snaga koji se koriste u borbama na kopnu mogu se primijeniti prilikom desanta na određenoj točki tijekom izviđanja područja u amfibijskim operacijama. Učinkovit nadzor nad snagama koje se desantiraju na više odvojenih točaka, može se jedino ostvariti neizravnim zapovijedanjem. Takve zapovijedi, koje jasno ocrtavaju namjeru zapovjednika svih snaga za desant, omogućit će raspršenim postrojbama potrebnu slobodu djelovanja. Još važnije, podređeni će zapovjednici razumjeti što im je činiti, kada je potrebno pomaknuti se na drugo desantno mjesto ili nastaviti napredovanje u unutrašnjost. Vodit će se zapovjednikovom namjerom, a ne zemljopisnim točkama, granicama mostobrana ili faznim crtama u napredovanju. I dok zemljopisni orijentiri mogu biti povremeno korisni, oni trebaju ostati samo vodiči, a nikako kruto zadani okvir kretanja.

Kao što je slučaj i u drugim borbenim situacijama, zapovjednik se ne smije oslanjati na detaljne izvještaje kako bi korigirao svoj glavni napor ili kako bi reagirao na brzu promjenu okolnosti. Umjesto toga, on se treba postaviti na *Schwerpunkt* odakle može promatrati razvoj situacije. Mnoštvo radioaparata na brodu neće osigurati zapovjedniku desantnih snaga vrstu informacija i nadzor potreban da bi osjetio bitku. Samo kada se zapovjednik nađe osobno na isturenom položaju, on može ispravno procijeniti situaciju i razmjestiti snage tako da ima utjecaja na situaciju na odlučujući način. Marinci su zauzeli Tarawu uglavnom jer je zapovjednik brigadir Shoup formirao zapovjedno mjesto na obali i preuzeo nadzor upravljajući odlučujućim valovima desanta, koji su dopremali nova pojačanja. U unutrašnjosti su podređeni zapovjednici vodili taktičku bitku potpuno shvaćajući zadaću desantnih snaga, dok je zapovjednik 2. marinske divizije s palube bojnog broda *Maryland* samo promatrao tijekom borbi.⁴⁵

45 U.S. Marine Corps 1966. *U.S. Marine Corps Operations in World War II*. Central Pacific Drive. Government Printing Office. Washington. 53–71.

Kakve druge promjene može donijeti manevarsko ratovanje kada je riječ o amfibijskim operacijama? Sigurno može dovesti u pitanje sadašnju podjelu na takozvane pomorske pokrete i operacije na kopnu. Kada je taktički odvojila pomorsku od kopnene komponente, sadašnja je amfibijska doktrina napravila podjelu koja može ozbiljno umanjiti sposobnost marinaca da reagiraju brzo na nastale promjene. Način zapovijedanja uvijek je bio važan za desant. Zapovijedanje mora odražavati činjenicu da je amfibijski desant jedna cjelina. Pomorske i kopnene snage moraju biti međusobno zamjenjive sastavnice jedne cjeline.

Ključni čimbenik koji određuje način zapovijedanja treba biti operativna, a ne taktička situacija. Zapovjednici pomorskih i kopnenih snaga moraju znati što je operativni cilj i moraju biti spremni žrtvovati kratkoročne taktičke ciljeve u tu svrhu. Kontrola zapovjednika namjenski organiziranih amfibijskih snaga ili snaga za desant nad elementima amfibijskog desanta treba uglavnom ovisiti o činjenici što je ključno za postizanje operativnog cilja.

Nadalje, kada je riječ o razvoju načina zapovijedanja u amfibijskoj operaciji, treba se maksimalno potruditi kako bi se osigurala integracija svih rodova. Brodska topnička vatra (US Navy⁴⁶), zrakoplovstvo koje pripada Ratnoj mornarici i zrakoplovstvo Marinskog korpusa u zračnoj potpori, topništvo, uključujući borbene i logističke postrojbe, zahtijevaju združeno djelovanje kako bi bili učinkoviti. Od ključne je važnosti mogućnost brzog kombiniranja različitih elementa i njihovo brzo premještanje kako bi se suočili s brzim promjenama. Ovo zahtijeva organizaciju koja se temelji na izvršenju zadaće do najniže razine. Decentralizacija topništva, broskog topništva i čak zrakoplovstva posebno je važna tijekom prve faze amfibijskog iskrcavanja. Za razliku od sadašnje situacije, organizacija koja se temelji na provedbi zadaće ne može biti ograničena ljubomorom među različitim granama. Brodovima Ratne mornarice treba omogućiti topničko, zračno ili PZO djelovanje u funkciji izravne potpore marinskim snagama za iskrcavanje. S druge strane, desantirani marinci mogu biti podređeni zapovjedniku Ratne mornarice u drugoj prilici. Mjera zapovijedanja mora biti mogućnost premještanja snaga u pravo vrijeme i na pravom mjestu kako bi se postigao cilj. Združeno djelovanje ne može biti ograničeno tradicionalnim i zastarjelim dodjeljivanjem zadaća.

Budući da će amfibijski napad prema načelima manevarskog ratovanja biti od početka okrenut prema prostoru iza mostobrana, zrakoplovstvo mora dati više pozornosti zonama borbenog djelovanja na bojištu. Zrakoplovstvo djeluje iza crte usklađivanja vatrene potpore. Potpuno upoznati s namjerom zapovjednika na kopnu, piloti će imati zadaću napadati neprijatelja iza crte neposrednog borbenog kontakta. Zapovjedni centri, logistika i, što je najvažnije, pokretna pričuva bili bi važni ciljevi napada. Nastali metež i uništavanje umanjilo bi sposobnost reagiranja neprijateljevog zapovjednika na kopnu.

Vatrena potpora za amfibijski desant po načelima manevarskog ratovanja, kao i u slučaju operacija na kopnu, treba kombinirati decentralizaciju s mo-

46 Ratna mornarica SAD-a.

gućnošću zapovjednika snaga za desant da brzo iskorištava uspjeh. U amfibijskim operacijama koje se sastoje od više desantnih točaka, svaki jurišni dio treba imati nadzor nad topništvom, zrakoplovstvom i brodskim topništvom po potrebi. Ovaj je pristup već uključen u koncept Marinskih zračnokopnenih namjenski organiziranih snaga (MAGTF). Zapovjednik svake jurišne skupine mora također biti spreman poduprijeti susjednu točku desanta vatrom i manevrom. Može se dogoditi situacija da zapovjednik jedne jurišne skupine zatreba nadzor sredstava koji su dio druge jurišne skupine.

Nijedna amfibijska operacija neće uspjeti ako nema logističku potporu. Za desant manevarskog tipa sadašnja je logistička doktrina, koja se temelji na opskrbi po zahtjevu i postupnom formiranju (logistike) u prostoru mostobrana, neodgovarajuća. Posebno je ozbiljan problem ranjivost logističke baze na mostobranu. S obzirom na to da je ova baza važna za desant, neprijatelj to može iskoristiti i nametnuti način bitke koji je nepovoljan za marinece.

Umjesto toga, amfibijsku logistiku treba prilagoditi načelima manevarskog ratovanja omogućujući zapovjedniku vrstu stalne potpore koja je potrebna za vođenje manevarske bitke. Tijekom amfibijskog desanta ovako koncipirana logistika oslanja se na ploveća pokretna skladišta i na taktičke logističke grupe (TACLOG⁴⁷) s proširenim odgovornostima. Prethodno utovarena vozila s osnovnim borbenim potrebama i slično organizirane logističke jedinice i jedinice za održavanje uglavnom će riješiti neposrednu potrebu za formiranjem ranjivih skladišta i instalacija na kopnu. Taktičke logističke grupe, koje su dobro upoznate sa situacijom na kopnu, odlučit će koji su logistički elementi potrebni na kopnu i narediti njihovo iskrcavanje. Kad se nađu na plaži, taktička logistička grupa ove će logističke elemente prihvatiti i proslijediti naprijed. Nakon završetka njihove logističke zadaće, pokretni će se elementi vratiti do amfibijskih plovila radi popune na plovećem skladištu.

Novo transportno logističko vozilo Marinskog korpusa, *Dragon Wagon*, izvanredno je sredstvo za prethodni utovar osnovnih potrepština u module koje se može brzo dopremiti na kopno. K tome, ovi postupci mogu biti promijenjeni kako bi omogućili transport logističkih paketa helikopterima i avionima. Koncept mobilne logistike trenutačno prolazi kroz ispitivanje.⁴⁸ Njezina primjena u amfibijskim operacijama zahtijeva da kopnena i zračna komponenta, od posade broda pa do isturenih borbenih elemenata, ima na umu da logistička potpora mora predvidjeti borbene potrebe, a ne čekati te potom odgovarati na zahtjeve.

Slika o amfibijama predstavljena u ovom poglavlju govori o razvoju kroz praksu dokazane amfibijske doktrine. Veliki dio današnje doktrine ne zahtijeva promjene; ustvari, kao što je nedavno jedan marinac rekao: amfibijsko rato-

47 Engl. *Tactical Logistics*.

48 Vidi OH 9-3 (Rev. A) *Mechanized Combined Arms Task Forces*. 1980. Marine Corps Development and Education Command. 31–33.

vanje je manevarsko ratovanje⁴⁹. Tekst Doktrine za amfibijske operacije, LEM 0-1⁵⁰, zahtijeva malo detaljnih promjena. Ono što je potrebno, ipak, iznimno je visoki stupanj zapovjedne fleksibilnosti. Decentralizirani nadzor nad široko rasutim desantnim mjestima preko kojih male, samodostatne Marinske zračno-kopnene namjenski organizirane snage moraju biti isturene i ojačane, zahtijeva zapovjednike koji itekako drže do taktičkog umijeća. Čak su mnogo važnije promjene potrebne da bi se primijenilo manevarsko i amfibijsko ratovanje na operativnoj razini, nego na tehničkoj i taktičkoj. Tehnike ponuđene u ovom poglavlju trebaju biti sredstvo uz čiju pomoć amfibijske operacije mogu biti razorni vojni alat. Same za sebe, tehnike i taktika beskorisne su. One moraju biti ugrađene u operativno umijeće, što znači da moramo formirati zapovjednike koji razumiju to umijeće.

49 Bojnik R. B. Neller (USMC) kritika članka *Maneuver Warfare and Marines* objavljena u *Amphibious Warfare Review*. Srpanj 1983. od 1. rujna 1983.

50 LEM 0-1, *Logistics Element Manager*.

IZOBRAZBA I OBUKA

„Moja je velika i dugotrajna nada da će Marinski korpus iznjedriti u ovom stoljeću izvanrednog čovjeka za ovu zemlju. Takvi ljudi postoje negdje i mogu biti među nama kao i bilo gdje. Ne želim da takva osoba bude opterećena uskošću i dogmama glave napunjene obvezujućim detaljima. Moja je stalna ambicija vidjeti marinske časnike ambiciozne, poduzetne i originalne; a oni mogu imati te odlike kroz slobodno razmišljanje – široko razmišljanje – razmišljanje koje se razlikuje od prethodnog i onoga što je nametnuto.”⁵¹

Navedene riječi koje je napisao 1934. godine zapovjednik škola Marinskog korpusa, brigadni general J. C. Breckinridge, daju jasnu ocjenu o pravom značenju vojne izobrazbe. Napisane u vremenu kada je Marinski korpus prolazio kroz mnoge promjene, one su relevantne danas isto kao i prije pola stoljeća. Zaista, generalov koncept vojne izobrazbe mogao je biti razvijen s manevarskim ratovanjem na umu.

Danas je termin izobrazba postao gotovo besmislen. Ljudi govore o visokoškolskom obrazovanju. Pretpostavlja se da će bilo kakvo školovanje pružiti obrazovanje. Ali izobrazba je nešto više od učenja vještina ili pamćenja činjenica. Ona uključuje stjecanje širokog razumijevanja vlastite kulture, njezinog razvitka i načela na kojima je utemeljena. Izobrazba razvija sposobnost stavljanja neposredne situacije u širi kontekst koji čine povijest, filozofija i razumijevanje ljudske prirode. Izobrazbi je svojstvena sposobnost logičnog razmišljanja, metodični pristup u rješavanju problema, ali bez unaprijed određenog skupa rješenja.

Premda specijaliziranija, vojna izobrazba zahtijeva isti proces razvoja. Čvrsto oslonjen na ratno umijeće – vojničku kulturu – obrazovan časnik mora razumjeti osnovne koncepcije svoje profesije, zbog čega ih se smatra vjerodostojnima te

51 Pismo brigadnog generala J. C. Breckinridgea upućeno brigadiru J. C. Smithu od 21. studenoga 1934., J. C. Smith Papers. Centar za povijest Marinskog korpusa.

kako su nastale. Mora biti sposoban staviti bilo kakvu vojnu situaciju s kojom je suočen u širi kontekst vojne povijesti, teorije i čovjekova ponašanja u borbi. Razvoj sposobnosti logičnog razmišljanja u stresnoj situaciji bitke mora uvijek biti osnovni cilj vojne izobrazbe.

Vojna izobrazba osnova je za definiciju manevarskog ratovanja i ona je sastavni dio taktike i operativnog umijeća. Bez vojne izobrazbe taktika i operativno umijeće ne postaju ništa drugo nego primjene gotovih rješenja. Istinska izobrazba uklanja potrebu za popisom ispravnih odgovora i školskim rješenjima, ostavljajući zapovjedniku mogućnost pristupa svakom problemu uz više mogućih rješenja, stavljajući problem u širi kontekst i razvijajući inovativne odgovore. Zajednički način razmišljanja razvijen kod časnika tijekom vojne izobrazbe povezuje tehnike, taktiku i operativno umijeće. Kao što je prije rečeno, to je također osnova zapovijedanja i nadzora u manevarskom ratovanju.

Vojna izobrazba, definirana terminima kako, a ne što misliti, u sukobu je s današnjim marinskim obrazovnim načelima. Marinski je obrazovni sustav u stvarnosti usmjeren prema tehnikama. Može se tvrditi da je, zbog duge odsutnosti iz Marinskih pomorskih snaga (FMF⁵²) kao i zbog povećane složenosti suvremene borbe, gdje časnici moraju dobro poznavati tehničke osnove, relativna isključenost inovativnog razmišljanja tragična. Osim povijesnih analiza na Ratnoj školi KoV-a (AWS⁵³) i u Zapovjedno stožernoj školi, koje imaju za cilj poboljšanje vještina donošenja odluka, izgleda da je malo prostora za propitivanje i stvaralačko razmišljanje. Što je još gore, mnogi časnici pokazuju malo sklonosti prema kreativnosti. Počevši od Temeljne (op. prev. časničke) škole (TBS⁵⁴) tehnike se uče napamet bez šireg razumijevanja o njihovim konceptualnim osnovama. Ovaj naglasak na tehnike, takozvane osnove, doveo je do stagnacije u obrazovnom sustavu Marinskog korpusa.

Kako bi trebalo reformirati škole? Gledajući prvo na Temeljnu časničku školu, mora se odbaciti objašnjenje kako imamo tek toliko vremena da pokrijemo osnove. Umjesto toga, poručnike treba prvo podučavati kako razmišljati dvije razine iznad, a tek poslije toga trebaju se upoznati s tehnikama i terminologijom potrebnom za zapovijedanje vodom. Ovo je bila tema diskusije s brigadrom *Wehrmachta* H. G. Pestkeom u časopisu *Marine Corps Gazette* u listopadu 1983. Tom prigodom brigadir Pestke je rekao: „Mi smo za naše kandidate za časnika koristili scenarij za bojnu. Kandidat još nije poručnik, ali u skladu s našom (njemačkom) praksom obuke za dvije razine iznad, kandidata smo prvo stavili u okruženje bojne. Na ovaj način on izgrađuje razumijevanje okvira koji će mu omogućiti da zna što mu je činiti kada bude odlučivao kako upotrijebiti svoj vod.⁵⁵

52 Engl. FMF – *Fleet Marine Forces*.

53 Engl. AWS – *Army War School*.

54 Engl. TBS – *The Basic School*.

55 German Training and Tactics: An Interview with Colonel Pestke. Listopad 1983. *Marine Corps Gazette*. 61.

Isto načelo može se primijeniti na polaznike Ratne škole KoV-a i Zapovjedno stožerne škole. Satnici trebaju naučiti misliti na razini Marinske amfibijske brigade (MAB⁵⁶), a bojnici i pukovnici na razini Marinskih amfibijskih snaga (MAF⁵⁷). Samo tako mogu razviti znanje koje im je potrebno u vođenju satnije i bojne u sustavu koji se oslanja na neizravne zapovijedi.

Drugo, Temeljna časnička škola treba posvetiti dovoljno vremena i pozornosti konceptima, teoriji i povijesti. Poručnik neće postati stručnjak za teoriju ili povijest za 21 tjedan koliko traje izobrazba na Temeljnoj časničkoj školi, ali on treba biti u potpunosti svjestan njihove važnosti. Tekstovi za čitanje, razmatranje povijesnih primjera i ratne igre utemeljene na povijesnim događajima trebaju biti dio nastavnog plana.

Treće, trebamo odbaciti stare tehnike. Linijski napad smatra se zastarjelim još od vremena bitke kod Cold Harbora.⁵⁸ Taktika i tehnika mora odražavati manevarsko ratovanje na modernom bojištu. Na tečajevima treba odmah u početku uvesti vježbe koje su organizirane po načelu slobodne igre snaga. Poručnici se moraju suočiti s različitim trvenjima; takve ih okolnosti u konačnici očekuju u stvarnoj borbi. Na vježbama moraju imati aktivnog protivnika koji ih pokušava zbuniti, iznenaditi i poraziti u okruženju neizvjesnosti i brzih promjena kako bi počeli shvaćati pravu prirodu posla kojem su se posvetili. Veliki dio nastavnih sadržaja u Ratnoj školi KoV-a i Zapovjedno stožernoj školi, kao što su vještina pisanja, poznavanje nazivlja, stožerne procedure i osnovne tehnike, trebaju biti preduvjet za školovanje. Kandidati za školovanje u obje škole trebaju uspješno riješiti prijamni ispit za navedene predmete.

Slobodno vrijeme koje bi nastalo eliminacijom ovih predmeta iz nastave treba prvo posvetiti vojnoj povijesti. Svrha je ovih škola obrazovanje časnika, a ne proizvodnja akademskih povjesničara. Svrha studiranja povijesti ne nalazi se u memoriranju imena, datuma i okolnosti u kojima su se događale bitke, niti u učenju formula temeljenih na tome što je uspješan zapovjednik uvijek učinio ili na gotovim odgovorima na temu načela rata. Svrha je prije svega naučiti kako uspješni zapovjednici misle – studirati njihov misaoni proces.

Stoga treba integrirati podučavanje povijesti, taktike i operacija. U najvećem dijelu, ako ne i čitavo gradivo povijesti, mora se sastojati od proučavanja pojedinih primjera sa stajališta taktike i operativnog umijeća. Zadaća nastavnika treba biti voditi polaznike kroz povijesne primjere postavljajući pitanja: Koje su mogućnosti bile ovdje pred zapovjednikom? Je li sve mogućnosti uzeo u obzir? Ako nije, zašto nije? Zašto se baš odlučio izabrati jednu od njih? Je li njegova odluka bila dovoljno brza da bi bila korisna? Kakve su mogle biti posljedice drukčijih odluka? Premda nema mnogo povijesnih tekstova koji su

56 Engl. MAB – *Marine Amphibious Brigade*.

57 Engl. MAF – *Marine Amphibious Force*.

58 Bitka vođena 1864. godine u Američkom građanskom ratu poznata po velikim gubitcima (op. prev.).

usmjereni na misaoni tijek zapovjednika, oni ipak postoje. Rommelova knjiga *Pješачki napad* dobar je primjer. Nastavnici vojnih škola trebaju biti odgovorni za istraživanje i pisanje na ovu temu.

Ratne igre trebaju imati mnogo veću ulogu u nastavi. Svrha ratne igre nije u tome da se vidi tko pobjeđuje, a tko gubi, niti je to pokušaj dokazivanja nekog pojedinačnog pristupa. Ne treba biti unaprijed pripremljenih ispravnih školskih rješenja. Umjesto toga, ratne igre trebaju poučiti polaznike kako donositi brze odluke na osnovi logičnog misaonog procesa dok su izloženi stresu. General F. M. von Mellenthin, koji je završio 1937. njemačku akademiju *Kriegsakademie* govorio je o zastupljenosti i važnosti ratnih igara u toj školi. Posebno je naglasio da ne postoje prava rješenja. A polazniku nikada nije bilo rečeno da je njegova odluka kriva. Polaznika se moglo kritizirati jedino zbog dvije stvari: zbog propusta u donošenju pravodobne odluke i zbog nemogućnosti da pruži logično i suvislo objašnjenje za svoju odluku. Ali ako je napravio ijednu od ovih pogrešaka, bio bi oštro kritiziran.⁵⁹

Naravno, ratne igre moraju uključivati manevarsko ratovanje. Igre na računalu u kojima računalno pokušava odlučiti tko je pobijedio više su nego beskorisne: računalno može jedino izbrojiti ubijene, što znači da ovakva ratna igre nameće tip ratovanja koji se temelji na vatrenoj moći i iscrpljivanju. Računala se trebaju ograničiti na izračune i na pravljenje tablica mogućnosti. Klasične ratne igre korisne su i potpuno odgovaraju svrsi, a na tržištu ih ima dovoljan broj.

Također se mora unaprijediti kvaliteta nastavnika Ratne škole KoV-a i Zapovjedno stožerne škole. O tome uvelike ovisi kvaliteta nastave. Oni moraju dobro poznavati ratno umijeće. Moraju imati sposobnost kritizirati neki drugi način razmišljanja, što je prilično rijedak dar. Kako bi našli takve nastavnike, ravnatelj škole moraju imati potpune ovlasti pri izboru nastavnika, bez obzira na vrstu karijere i bez obzira na želje personalnog odjela u zapovjedništvu Marinskog korpusa. Tako izabrane nastavnike mora se i dobro nagraditi. Ako bi trogodišnji turnus nastavnika završio na zadovoljavajući način, to bi sa sobom trebalo donijeti promaknuće u činu ili na dužnosti ili oboje.

Ove reforme mogu napraviti od škola u Quanticu ponovno ono što su bile između dva rata: dinamički inventivni centri izobrazbe gdje se od polaznika traži kritičko mišljenje.

Što možete poduzimati do tada? Kao prvo, možete čitati. U ovoj je knjizi uključena i bibliografija tekstova s objašnjenjima. Drugo, možete se prihvatiti ratnih igara, sami ili u društvu časnika polaznika. Ako ste zapovjednik, možete uvrstiti ratne igre kao dio aktivnosti u svojoj postrojbi u vrijeme dežurstva. Treće, možete organizirati seminare u svojoj postrojbi ili neslužbeno među časnicima koji dijele vaše zanimanje za umijeće ratovanja. Te seminare možete iskoristiti za diskusiju o knjizi koju ste pročitali, kako biste čuli izlaganje o nekoj bitki ili pohodu ili za raspravu o tekućem taktičkom ili operativnom problemu.

59 Autorova diskusija s profesorom R. H. Stolfijem.

Ove tri stepenice možda ne izgledaju kao nešto posebno, ali zajedno mogu napraviti veliki pomak u časnikovom razumijevanju manevarskog ratovanja. Čak i nakon ostvarenog napretka u školama, sve tri će biti i dalje potrebne. Obrazovanje je trajan proces. On ne može biti ograničen na relativno malo vremena koje časnici provode u školama. Postoji mnogo više toga što treba naučiti od onoga što škole mogu ponuditi. Najveći dio toga morat ćete učiti kroz vaš samostalan rad. Čitanje, ratne igre i seminari tri su važne sastavnice svakog programa samoobrazovanja.

Obrazovanje je prvi dio pripreme za manevarsko ratovanje u borbi. Obuka je drugi dio. U čemu je razlika između njih?

Obrazovanje je razumijevanje prirode rata i učenje o tome kako misliti logično i kreativno o ratu i u ratu. Obuka je primjena obrazovanja. To je učenje o tome kako primijeniti manevarsko ratovanje u realnim uvjetima kaosa rata. Ako želite razmišljati o obrazovanju kao učionici, onda bi obuku predstavljao laboratorij. To je mjesto gdje stavljate na provjeru vaše obrazovanje na konkretnim problemima. Naravno, obrazovanje i obuka nisu potpuno odvojeni. Kada učite kako prakticirati manevarsko ratovanje kroz obuku, vi ga istodobno bolje razumijete.

Gledamo li na obuku iz perspektive manevarskog ratovanja, možemo utvrditi četiri različita aspekta.

1. Osnovne tehnike

Tu pripada upotreba oružja, čitanje topografskih karata, fizička pripremljenost i tako dalje. One su iste u manevarskom ratovanju kao i u ratu utemeljenom na vatrenoj moći i iscrpljivanju.

2. Napredne tehnike

Napredne tehnike uključuju stvari kao što su obuka postrojbe, provedba određenog tipa napada (na primjer probijanje), praksa združenih rodova i tako dalje. U nekim slučajevima postoje razlike između manevarskog ratovanja i rata utemeljenog na vatrenoj moći i iscrpljivanju. Na primjer:

- ▶ Napad infiltracijom često se koristi u manevarskom ratovanju i on treba činiti važan dio vježbi na terenu.
- ▶ U manevarskom ratovanju napad se izvodi različito. Danas marinci koriste snage za napad koje se sastoje od dva elementa. Jedan element pokriva neprijatelja vatrom dok drugi napada njegov položaj i uništava ga u bliskoj borbi. U manevarskom ratovanju, kao što je prije rečeno, najčešća tehnika napada koristi snagu od tri borbena elementa: veliki borbeni element za vatrenu potporu, mali borbeni element za probijanje i veliki borbeni element za iskorištavanje uspjeha. Potporni element treba natjerati neprijatelja da bude u zaklonu te da nije u stanju vatreno

djelovati na mjestu napada. Element za probijanje otvara malu pukotinu u neprijateljevoj obrani. Element za iskorištavanje prolazi kroz nastalu pukotinu, razvija se u neprijateljevoj pozadini i uništava njegovu obranu straga. Neki dijelovi elementa za iskorištavanje uspjeha odmah nastavlja-ju napredovanje u neprijateljevu pozadinu tražeći slabe i jake točke tako da se napad može odmah pretvoriti u napredovanje.

3. Razvijanje inicijative i maštovitosti među nižim zapovjednicima

Inicijativa i maštovitost kod nižih zapovjednika, uključujući zapovjednike desetina⁶⁰, u manevarskom je ratovanju vrlo važna i mora ih se razvijati obukom. Na koji način?

Jedan je od najvažnijih načina davanje nižim časnicima priliku da djeluju po načelu slobodne igre snaga u agresivnim situacijama na osnovi neizravnih zapovijedi. Vježbe u kojima je naglašena slobodna igra snaga ključne su za razvijanje inicijative, imaginacije i nove taktike. One suočavaju mlade časnike s nepredvidivim, brzo promjenjivim situacijama, poput onih u stvarnoj borbi. Ovo samo po sebi odmah stavlja u prvi plan inicijativu i imaginaciju.

K tome, važno je da ove vježbe za niže časnike podrazumijevaju činjenje pogrešaka. One koje ne uključuju pogreške, sigurno pate od ukočenog formalizma i guše inicijativu. Zapovjednici koji iskušavaju nove pristupe trebaju biti cijenjeni zbog toga, čak i kada nemaju rezultata.

Dobar primjer obuke nižih časnika koji pokazuju inicijativu i maštovitost nalazimo u Izraelu. Izraelski zapovjednik bojne vodi satniju na teren i kaže: Za sat vremena napast će vas neprijateljska tenkovska satnija. Ta satnija neće imati topničku niti pješačku potporu. Pripremite odgovarajuću obranu.

Poslije 45 minuta kaže: Neprijateljska tenkovska satnija ima pješaštvo, topništvo i zračnu potporu. Prilagodite obranu na odgovarajući način.

Potom, 5 minuta prije nego što je trebao početi zamišljeni napad, kaže:

Upravo smo saznali da će očekivani napad doći iz posve drugog pravca od onoga iz kojega smo ga očekivali. Ponovno prilagodi obranu na nove okolnosti.

Zapovjednik bojne će se pri tom suzdržati od kritike gledajući kako se satnija prilagođava brzim promjenjivim prilikama.

4. Podučavanje zapovjednika na svim razinama da se sužive s kaosom rata

Kaos je unutarnja sastavnica rata. Uzrokuje ga neprijatelj, teren i vremenske prilike, kao i nedostaci u vlastitoj postrojbi. Možemo se naučiti snalaziti u kaosu rata samo ako se na to pripremamo obukom. Ponavljam, to znači provođenje

⁶⁰ Desetina je najmanja postrojba koja ima zapovjednika. Sastoji se od deset ljudi i jednog zapovjednika.

agresivnih vježbi na načelu slobodne igre snaga. A to znači izlazak cijele postrojbe na teren. Zapovjedne su vježbe vrlo važne, ali gdje god cijela postrojba nije uključena, razina kaosa nerealno je niska. Postrojbe moraju provesti mnogo vremena na terenu ako žele naučiti kako realizirati zadaću unatoč kaosu.

Zapovjednici mogu unijeti kaotičnost u vježbe na terenu. Oni mogu i trebaju prirediti iznenađenja za sudionike. Za to imamo dobar primjer u nedavnoj vježbi 2. marinske divizije. Njezin zapovjednik general-bojnik A. M. Gray u tajnosti je pripremio padobranski desant (postrojba 82. zračno desantne divizije) u pozadini jedne od njegovih bojni. To je rezultiralo dobrom obukom. Tenkovska satnija koja se našla na mjestu desanta djelovala je samoinicijativno, napala padobrance i porazila ih čak i prije nego što su stigli pokupiti svoje padobrane. Suočavajući jednu svoju bojnu s iznenadnom prijetnjom, general Gray podigao je razinu kaosa i pokazao na konkretnom primjeru važnost neizravnog zapovijedanja i inicijative kako bi se bojna nosila s iznenađenjem i smanjila neizvjesnost.

Kako se marince obučava danas? Općenito, ne previše dobro. Postrojbe provode malo vremena na terenu. Nedavna istraživanja u Camp Pendletonu pokazala su da prosječna pješačka bojna godišnje na terenu provede samo 30 dana. Kompletne tenkovske bojne nisu bile na terenu nijednom u zadnjih 12 mjeseci. Vježbe organizirane na načelu slobodne igre snaga rijetke su, osim u 2. marinskoj diviziji. Veliki dio vremena predviđenog za obuku potroši se na izradu elaborata, na pripremljene predstave kao što su sustav za ocjenjivanje borbene spremnosti Marinskog korpusa (MCCRES⁶¹), računalno poduprta vježba (CAX⁶²) i *Solid Shield*. Za obuku se izdvaja malo streljiva, goriva i vremena.

Isto kao što vojne škole u Quanticu trebaju reformu, to treba i obuka Marinskog korpusa. Dok se to ne dogodi, što možete uraditi? Možete organizirati lokalne vježbe razine bojne i satnije na načelu slobodne igre snaga. Takvu je vježbu pripremila i izvela prije nekoliko godina 1. tenkovska bojna pokazavši što se sve može učiniti na lokalnoj razini. Cijela bojna bila je na terenu i provela vježbu u dva koraka. Prva tri dana sučeljavale su se satnija protiv satnije. Pravilo je glasilo: Bilo koja satnija na koju naidete, pripada neprijatelju. Zapovjednik bojne izdao je zapovijed prema kojoj su se križali pravci nastupanja satnije tako da je moglo neočekivano doći do susreta. Poslije svakog susreta uslijedila je kritika. Drugi trodnevni dio uključio je u vježbu još tenkova, dvije pješačke satnije u amfibijskim vozilima s gusjenicama, nešto helikoptera i isturene zračne motritelje. Tenkovska bojna također je uključila izvidnički vod formiran od vlastitih sredstava ukrcan u džipove. Na temelju ovih sredstava formirala se napadačka snaga sastavljena od tenkovske satnije, pješačke satnije (ukrcana) te nešto TOW raketa i helikoptera. Zapovjednik tenkovske bojne do-

61 Engl. MCCRES – Marine Corps McCress Standards.

62 Engl. CAX – Computer Assisted Exercise.

dijelio je napadačima široku zadaću: spriječiti prolazak prijateljskih (op. prev. naših) snaga kroz određeno područje. Oni mogu izabrati obranu, zadržavanje, poduzeti preventivni napad – što god žele. Zapovjedništvo tenkovske bojne pobrinulo se da napadačevi planovi ostanu tajna. Obje su se strane morale osloniti na vlastito izviđanje kada su u pitanju informacije o drugoj strani.

Rezultat je bio niz iznenađenja i protuiznenađenja – kao u pravoj borbi. Niže su razine dobile priliku pokazati inicijativu i oni su to iskoristili, često korištenjem neizravnih zapovijedi. Jedan je sudionik rekao: To je bio veliki metež, baš kao u pravom ratu. Brzo smo naučili da se ne bojimo meteža, nego smo koristili zapovjednikovu namjeru kao referentnu točku i na temelju toga donosili vlastite odluke. Nismo bili neaktivni, nego smo radili upravo ono što smo smatrali da podupire zapovjednikovu namjeru. I to je funkcioniralo.

Poslije vježbe uslijedila je raščlamba. Tijekom raščlambe i poslije nje gotovo su svi sudionici izrazili veliko oduševljenje za ovakav tip vježbe bez obzira na neke probleme vezane za obuku postrojbe, kao kada je postrojba bila zaobiđena i nije imala priliku vježbati određene tehnike. Zanimljivo i izazovno bile su dvije najčešće korištene riječi za opis vježbe.

Ova je vježba bila provedena potpuno na inicijativu zapovjednika bojne. Druge bojne mogu to isto napraviti. Na nižoj razini isto to vrijedi za satnije.

Najmanje jednom mjesečno, ako je moguće i češće, časnici trebaju jedan dan predati postrojbu dočasnicima i napustiti područje. Ovo jača inicijativu i spremnost za donošenje odluka među dočasnicima. To također daje časnicima potrebno vrijeme da se obučavaju. Cijeli dan dovoljno je vremena za ratne igre, stožerne vježbe na terenu ili vođenje seminara. Druga je marinska divizija počela ovo raditi na svojoj razini, ali to isto može se uraditi i na lokalnoj razini.

Nauči kako kritizirati. Vrijednost vježbi umnogome proizlazi od kvalitete kritike jer kroz kritiku svi mogu nešto naučiti. Danas je mnogo nekvalitetnih kritika. Često nije uopće riječ o kritikama nego pripovijedanju o tome tko je kome nanio gubitke. U drugim okolnostima kritika je zatumljena zbog pravila da nitko ne može biti kritiziran i ništa negativno ne treba govoriti. Često se kritika može sažeti na sljedeći način: Samo je zapovjednik je zakazao, a mi smo stvar uradili izvrsno.

Ima nekoliko stvari koje možete uraditi lokalno (na nižoj razini) kako biste podigli kvalitetu kritike.

Prvo, zapovjednik mora postaviti osnovno pravilo koje zahtijeva iskrenost tijekom kritiziranja. Dobar je način za to da zapovjednici temeljito kritiziraju svoje vlastite akcije što je ohrabrenje da i drugi učine isto. Početak kritike od najnižih časnika i završetak kod najviših može također ohrabriti iskrenost.

Drugo, težište kritike ne treba biti usmjereno prema onom **što** se dogodilo, nego onom **zašto** se nešto dogodilo. Korisno je pronaći primjere gdje su donesene ključne odluke i postaviti sljedeće pitanje čovjeku koji ih je donio: Koje ste

mogućnosti imali ovdje? Koje ste druge mogućnosti imali, a koje ste propustili uočiti? Koliko vam je trebalo vremena da to vidite, donesete odluku i djelujete? Ako ste bili prespori, koji je razlog tome? Zašto ste uradili onako kako ste uradili? Je li vaš način razmišljanja bio logičan, i ako nije, zbog čega nije?

Treće, zapovjednik postrojbe može pokušati izdvojiti pojedince koji su dobri kritičari i prepustiti im vođenje raščlambe. To ne može svatko dobro raditi. Za to je potrebna i prirodna nadarenost.

Na kraju, postrojba može imati nastavu na temu kritiziranja i na temelju toga razviti određena pravila za vođenje raščlambe. Ovo može pomoći sudionicima vježbe u traženju ključnih točaka tijekom vježbe koje kasnije mogu poslužiti u oblikovanju kritike.

Ovi koraci nisu zamjena za posvemašnju reformu sustava obuke Marinskog korpusa. Ali ovo su konkretni koraci kako možete unaprijediti vlastitu obuku. Kao što će individualno samoobrazovanje biti važno i nakon reforme škola, isto će tako ovi koraci pomoći vašoj obuci čak i kada cijela obuka bude poboljšana.

Obrazovanje i obuka trebaju djelovati zajedno kako bi izgradili zajedničke pristupe problemima, a ne zajednička rješenja. I jedno i drugo trebaju vas pripremiti kako biste znali razmišljati u borbi.

ZAKLJUČAK

Kao što je rečeno u uvodu, ova knjiga nije akademska rasprava, nego priručnik. Ona ne pokušava pokriti čitavu problematiku, namjera joj je govoriti o onim aspektima manevarskog ratovanja koje trebaju razumjeti zapovjednici voda, satnije i bojne. Postoji niz vrlo važnih pitanja koja bi trebalo uputiti višim razinama želimo li Marinski korpus koji će biti sposoban primjenjivati manevarsko ratovanje u borbi. Slijede neka promišljanja o tome.

- Promaknuća, postavljenja, odabir kandidata za školovanje i završetak školovanja moraju biti utemeljeni na izvrsnosti, a ne lijepom ponašanju. Danas je prosječnost glavna karakteristika. Personalcima je važno dati svakome jednaku priliku za promaknuće. Osoblje se rotira vrtoglavo brzo kako bi što više ljudi imalo priliku zapovijedati. Kriteriji u školama, kriteriji za vrednovanje onih koji zapovijedaju, standardi raščlambe nakon održane vježbe i tako dalje, sve je tako postavljeno da daje prosječnom časniku koji radi mnogo i uredno dobru priliku za uspjeh.

Ovaj je pristup višestruko privlačan i uklapa se u suvremeno društvo. To je način funkcioniranja najvećeg broja civilnih institucija. Na tome se temelje promaknuća u drugim vladinim i privatnim organizacijama i duboko je ukorijenjeno u američkom svjetonazoru.

Na nesreću, takvi standardi nisu prikladni za vojsku koja želi primjenjivati manevarsko ratovanje. U bilo kojoj vojnoj grani relativno mali broj časnika imat će sposobnost donositi i provoditi odluke koje zahtijeva uspješno vođenje manevarskog ratovanja. Osnova i cilj sustava promicanja i postavljenja na dužnost mora biti postavljanje malog broja izvrsnih ljudi na ključne položaje. Taj sustav mora gledati na ljude kao na individue, a ne kao na skupinu diploma i standardiziranih izvješća o fizičkoj pripremljenosti. Osobito kada je riječ o promaknuću u viši čin, sustav ne smije biti vođen interesima malog broja ljudi ili nekim birokratima. On mora učiniti krajnji napor kako bi pronašao onaj mali broj koji to može uraditi, omogućio im obrazovanje i promaknuće i dao im zapovjedna i stožerna mjesta.

- ▶ Marinski korpus mora razvijati profesionalni dočasnički zbor. Mnogi su marinci upoznali profesionalni dočasnički zbor tijekom obuke s Britanskom kopnenom vojskom i mornaricom.
- ▶ Britanska vojska ima dvije komponente: dočasnike koji žive, misle i vide sebe odvojene od vojnika i koji su tehnički vrlo kompetentni te časnike koji ostavljaju dočasniciima svoj dio posla.

Zašto je ovo potrebno za manevarsko ratovanje? Ako se časnik mora baviti uglavnom ili isključivo detaljnim i dnevnim vođenjem postrojbe, njemu preostaje malo ili nimalo vremena za razmišljanje o borbenim aktivnostima i o neprijatelju. On postaje ekspert za međuljudske odnose, inspekcije – ukratko, za sve stvari koje tradicionalno pripadaju dočasniku. Kada će čitati vojnu povijest? Kada će provoditi ratne igre, izlaziti na teren, odradivati stožerne vježbe na terenu i kada će razmišljati o ratnom umijeću? On to danas najčešće ne radi. Nema vremena jer osobno vodi postrojbu. Ako Marinski korpus treba biti sposoban za manevarsko ratovanje, onda mora imati dočasnički zbor koji će obavljati rutinske poslove kako bi časnici postali stručnjaci na taktičkoj i operativnoj razini, što se od njih i očekuje.

- ▶ Pripremanje za pobjedu u borbi mora biti prioritet u rasporedu radnog vremena, novca i nagrada na svim razinama i u svim okolnostima.

Danas tome nije tako. Javni nastupi i emotivne izjave mogu vam govoriti suprotno, ali svaki marinac zna pravu istinu.

Obuka za borbu, proučavanje rata i sve drugo što stvara taktičku i operativnu izvrsnost u drugom su planu u odnosu prema pripremama za velike kazališne predstave znane kao računalno poduprta vježba (CAX) i sustav vrednovanja borbene spremnosti Marinskog korpusa (MCCRES⁶³) ili prema izvještajima o tehničkom održavanju i inspekcijama. Čak su važnije trivijalnosti kao što su prikupljanje novčane pomoći od državnih službenika u karitativne svrhe (CFC⁶⁴) i neizbježno uljepšavanje baze.

63 Engl. MCCRES – *Marine Corps Combat Readiness Evaluation System*.

64 Engl. CFC – *Combined Federal Campaign*.

Godine 1982. svijet je bio svjedokom sukoba dviju vojski, jedne kojoj je prioritet bio priprema za rat i druge kojoj je među mnogo važnijim prioritetima glavni bio domaća politika. Riječ je o britanskoj i argentinskoj vojsci. Kada je riječ o tome koliko danas važnost pridaje Marinski korpus pripremi za pobjedu u borbi, onda ga treba svrstati bliže argentinskoj vojsci nego britanskoj. Nad ovim se svaki marinac treba duboko zamisliti.

Promjena prioriteta zahtijevat će poteze na razini višoj od Marinskog korpusa. Sigurno je da će Kongres morati podržati napore za promjenama da bi one uspjele. Ali bit će i inicijativa iz Marinskog korpusa, prije svega s najviše razine, ali isto tako, u formi zahtjeva za promjenom, iz časničkog zbora.

Ova i druga slična pitanja trebaju biti predmetom razmišljanja svakog marince. Neki od njih, koji sada služe kao poručnici, satnici i bojnici jednoga će dana zapovijedati marinskom amfibijskom brigadom, marinskim amfibijskim snagama i Marinskim korpusom. Što se prije ova opsežna i dugoročno važna pitanja pomnije počnu razmatrati, to će zapovjednici biti sposobniji za upravljanje u budućnosti.

Do tada će Marinski korpus vjerojatno prijeći veliki dio puta prema manevarskom ratovanju, ne samo kada je riječ o doktrini, nego i kada je riječ o potrebnim promjenama kako bi bili sposobni voditi manevarsko ratovanje u borbi. Odakle ovaj optimizam? Zato što su unatoč birokratskim poteškoćama, lošoj praksi promicanja i šteti koju je napravilo razmišljanje okrenuto prema formulama, marinci ipak marinci. Snažna je još privrženost velikog dijela časnika i dočasnika vojnoj izvrsnosti. Marinci žele biti najbolji. Ako to zahtijeva promjenu dijela dosadašnje prakse, onda oni podržavaju promjene. Oni su nasljednici velike vojne tradicije, tradicije koja stavlja naglasak na nove ideje isto kao i na hrabrost i odanost. Oni imaju dovoljno snažan duh postrojbe da se odupru praksi i djelatnostima koje umanjuju borbenu učinkovitost. A borba ostaje njihovo težište napora – *Schwerpunkt* svega što rade.

Marinski je korpus pred izazovom manevarskog ratovanja, ali to je također i pogodnost. To je prilika da budu vodeći dio vojske u promjenama povijesne važnosti. To je pogodnost koju su marinci uvijek rado prihvaćali. Postoje svi razlozi za vjerovati da će i danas to rado prihvatiti kao što su to uradili dvadesetih i tridesetih godina XX. stoljeća.

LITERATURA

Ovaj popis literature samo je temelj za proučavanje manevarskog ratovanja. Cjelovit popis knjiga i tekstova bio bi ne samo prevelik za priručnik kao što je ovaj, nego bi bio od male koristi za većinu časnika jer bi većina tekstova bila na stranim jezicima ili nedostupna ili i jedno i drugo. Stoga je ovaj popis literature ograničen na neka osnovna djela na engleskom jeziku koja su dostupna. Za određene knjige navedene su i adrese gdje se mogu nabaviti.

Razgovori s njemačkim generalima:

Interview with General Hermann Balck, 12 January 1979

Interview with General Heinz Gaedcke, 12 April 1979

Interview with General Hermann Balck, 13 April 1979

Izdavač: Battelle Columbus Laboratories, Tactical Technology Center, 505 King Avenue, Columbus, Ohio 43201.

Iz ovih se razgovora može vidjeti način na koji ova dva istaknuta njemačka zapovjednika gledaju na određena pitanja i tehnike. Posebno su zanimljivi razgovori s generalom Balckom. On je možda bio najistaknutiji tenkovski taktičar u Drugom svjetskom ratu. Njegovo viđenje prirode tenkovskog ratovanja protiv Rusa ne može se precijeniti. Dva citata pokazuju vrijednost ovih razgovora. General Gaedcke na jednom mjestu komentira Amerikance:

„Ako mi dopuštate, bit ću malo kritičan. Općenito gledano, američko taktičko i operativno zapovijedanje slijedi krute šablone, onako kako je naučeno u školi. Nažalost, Nijemci su poslije Drugog svjetskog rata pošli istim putem.

Kada sudjelujem u manevrima našeg 3. korpusa ovdje u Koblenzu ili drugdje, izgleda mi da se vježbe vode previše kruto. Prvo, svaki put vidim veliku i lijepu kartu s unesenim svim potrebnim podatcima. Nakon toga slijedi temelji-

to izlaganje o svim okolnostima. Položaji naših snaga ucrtani su ovdje, a ondje je naznačen cilj broj jedan. To je ono što trebamo uzeti. Pa što je to? Pokazalo se da je to nekakav brijeg, komad šumovitog tla ili nešto drugo. Što se događa kada uzmemo taj brijeg? Zašto poslije toga idemo na cilj broj dva?

Ni traga od načina razmišljanja koje je tipično za nas stare časnike Glavnog stožera: držanje terena nije važno. Ono što je važno jest razbiti neprijatelja, a teren će poslije toga pasti u vaše ruke sam od sebe." Str. 27–28.

General Balck kaže:

„Ispričat ću jednu epizodu vezano za von Mellenthina (načelnik stožera). Jednom mi je prigodom rekao da se previše krećem okolo i često doručkujem s vojnicima. Rekao sam mu: Pođi sa mnom sutra i nešto ću ti pokazati. Izašli smo zajedno, susreli se s nekim časnicima s prve crte, pitali smo ih za neke relevantne činjenice i dobili odgovore. Poslije toga sam rekao časnicima: Idemo ručati zajedno. Za vrijeme ručka postavljali smo ista pitanja, ali sada su (u neformalnom okruženju) došle na svjetlo dana potpuno različite činjenice. Rekao sam Mellenthinu: Vidio si sada zašto tako često idem ručati s mojim ljudima. Ne zbog toga što oni dobro kuhaju, nego zbog toga što kroz takvo druženje saznam istinu.”

Ove publikacije (i druge koje je izdao Battelle navedene u ovoj bibliografiji) teško je pronaći. Najbolje je to potražiti kod dobrog prijatelja koji ima kolekciju vojnih tekstova. Ali ovi su materijali vrijedni truda. Oni su osobito dobar alat za obuku dočasnika i mladih poručnika. Čitljivi su i važni za svakodnevni život bilo koje vojske. Pokazuju nam kako se teorija pretače u praksu, a to je najteži zadatak koji manevarsko ratovanje stavlja pred marince.

Asa A. Clark IV et. al. editors. 1984. *The Defense Reform Debate: Issues and Analysis*. The Johns Hopkins University Press. Baltimore. Maryland.

Ovo je prvi temeljiti prikaz pokreta za vojnu reformu od čega je manevarsko ratovanje samo dio. Kolekcija radova najistaknutijih vojnih reformatora i njihovih kritičara uravnoteženo je ispitivanje načela, obećanja, slabosti i budućnosti pokreta za vojnu reformu. Vojna bi reforma mogla biti jedno od glavnih obrambenih pitanja osamdesetih. Do sada je jedino aspekt manevarskog ratovanja imao mnogo utjecaja u Marinskom korpusu. U buduću će se češće čuti i o ostalim aspektima reforme. Marinci koji su zainteresirani u kojem će se smjeru razvijati Korpus, dobro će postupiti ako se bolje upoznaju s vojnom reformom, a ova je knjiga do sada jedina na tu temu.

Karl von Clausewitz. *O ratu*. Prevedeno na hrvatski.

Ovo ostaje klasično djelo suvremene vojne literature. Dobar dio toga je teško za čitati, ali to je važno, osobito poglavlje koje govori o kaosu rata.

Martin van Creveld. 1982. *Fighting Power*. Greenwood Press. Westport. Connecticut.

Izraelski vojni povjesničar kao borbenu moć definira sve, osim količine i kakvoće opreme: odabir časnika, obuku časnika, obuku dočasnika, sustav rotacije, nagrađivanje, doktrinu i tako dalje. U svakoj kategoriji suprotstavlja američki KoV i *Wehrmacht* u Drugom svjetskom ratu. Na ovaj način izranjaju jasne slike o dvije vrlo različite vojne institucije, jedna u skladu s tipom ratovanja koji se oslanja na iscrpljivanje i vatrenu moć, a druga na načelima manevarskog rata. Ova je knjiga obvezna literatura ako želite razumjeti značenje doktrine manevarskog ratovanja i ako želite vojsku koja je sposobna za manevarsko ratovanje u borbi.

Trevor Dupuy. 1984. *A Genius for War*, reprinted. Hero Books. Fairfax. Virginia.

Dio manevarskog ratovanja učenje je o tome što je to. Drugi je dio razumijevanje kako vojna služba treba biti organizirana da bi ga uspješno primijenila u borbi. Ova je knjiga povijest institucije, koja je njegovala vojnu izvrsnost s posebnom dosljednošću skoro 150 godina: njemački Glavni stožer.

Posebno je dragocjena zbog povijesnog prikaza razvoja Glavnog stožera, od njegovog utemeljenja od strane pruskih reformatora poslije katastrofalnog poraza pruske vojske kod Jene i vremena Moltkea starijeg. Razdoblje poslije toga autor nije zahvatio na najbolji način. To se odnosi na dio o propadanju Glavnog stožera u vremenu cara Wilhelma II. da bi se upustio u beznačajno kvantificiranje (kada je riječ o brojčanim pokazateljima učinkovitosti pojedinih vojski) tijekom Drugog svjetskog rata. Ali i pokraj ovih nedostataka, knjiga treba biti dio osobne biblioteke svakog časnika kao sredstvo uz čiju pomoć može početi razmišljati o promjenama na širem planu koje će manevarsko ratovanje sa sobom donijeti u Marinski korpus i u američke oružane snage općenito.

Lieutenant Colonel John A. English. 1981. *Canadian Armed Forces. A Perspective on Infantry*. Praeger Publishers. New York.

Ovo je vjerojatno najbolja knjiga napisana o pješačkoj taktici u posljednjih deset godina. Obvezno je štivo svakog pješačkog časnika. Polazeći od povijesne i multinacionalne perspektive, autor prati razvoj pješačke taktike (često je riječ o neuspjehu razvoja) na jasan i razumljiv način. On nudi čitatelju okvir o tome kako misliti, što je vrlo važno za manevarsko ratovanje. Ovu knjigu nikada nije dovoljno preporučivati, ne samo pješačkim časnicima, nego i svima onima koji rade s pješaštvom ili ga podržavaju.

General Heinz Guderian. 1979. *Panzer Leader*. Unbridged hardback from Zenger Publishing Company. Washington, D.C.

Guderian je formirao njemačke oklopne snage i ovo je njegovo viđenje njihovog rađanja, razvoja i upotrebe tijekom Drugog svjetskog rata. Posebno je zanimljiva rasprava o francuskom pohodu, s naglaskom na brze odluke, smjele akcije i razumijevanje operativnog umijeća te, iznad svega, na brzinu. Guderian pomalo precjenjuje otpor na koji je naišao prilikom formiranja oklopnih divizija, ali njegovi su stavovi o krivoj upotrebi oklopa u Rusiji poslije 1941. od strane Hitlera ispravni, uzimajući u obzir i Guderianove frustracije.

Alistar Horne. *To Lose a Battle; France, 1940*. Penguin Books. New York.

Ovo je više popularno nego stručno djelo, ali je vrijedno zbog rasprava o oklopnoj taktici i zbog prikaza francuskog visokog zapovjedništva tijekom kritičnih dana 1940. godine. Ovdje nalazimo jasnu sliku o cijeni koja se plaća kada se birokratska shvaćanja stavljaju ispred zahtijeva vojnog umijeća. Ozbiljan istraživač francuske vojske nakon Prvog svjetskog rata ubrzo će dobiti bolji tekst autora pukovnika Roberta Doughtya s Odjela za vojnu povijest iz West Pointa.

Jeter A. Isely and Philip A. Crowl. 1951. *The U.S. Marines and Amphibious War*. Princeton University Press.

Premda ova knjiga sadrži korisne diskusije o manevarskom ratovanju, posebno usporedbu taktike KoV-a i Marinskog korpusa, njezina prava vrijednost leži u povijesnom prikazu institucije: kako je Marinski korpus razvijao amfibijsku doktrinu između dva rata. Kontrast između otvorenosti Korpusa, posebno onog dijela koji je smješten u Quanticu, prema eksperimentiranju i inovacijama tijekom dvadesetih i tridesetih godina XX. stoljeća i otpor prema inovacijama, uključujući manevarsko ratovanje, treba zabrinuti svakog marinskog časnika. Autori daju temeljit i relevantan opis o tome kako je Marinski korpus stvarao inovacije nekada te na taj način označavaju put kojim bi se trebao kretati u budućnosti.

B. H. Liddell Hart. 1974. *Strategy*. Signet Books. New York.

U ovoj se knjizi nalazi bit Hartova razmišljanja, a to je njegova strategija neizravnog pristupa. Njegovo se osnovno načelo može podjednako primijeniti na taktičkoj kao i na operativnoj razini, što čini ovo djelo dragocjenim za časnike svih razina. Zanimljivo je usporediti njegovu teoriju, koja je usmjerena na mjesto, s Boydovom gdje je kritičan element vrijeme.

Satnik Timothy T. Lupfer, USA. *The Dynamics of Doctrine: The Changes in German Tactical Doctrine During the First World War*. Combat Studies Institute, U.S. Army Command and General Staff College, Ft. Leavenworth, Kansas 66027.

Ni jedan časnik neće dobro razumjeti manevarsko ratovanje bez poznavanja revolucije doktrine u njemačkoj vojsci između 1914. i 1918. godine. Njegova izvrsna monografija najbolji je pojedinačni izvor za to. U njoj se daje pregled razvoja taktike u obrani i u napadu 1917. – 1918. Autor, uz pojašnjavanje novih načela, govori i o procesu u njemačkoj vojsci kao instituciji koji je doveo do prihvaćanja promjena. Važnost ove knjige može se najbolje vidjeti u usporedbi problema koje ima Marinski korpus u prilagođavanju svoje doktrine u mirno doba, dok su Nijemci to radili usred borbe za opstanak, kao i u činjenici da je (doktrina) *Blitzkrieg* tijekom Drugog svjetskog rata bio kombinacija upotrebe tenkova i pješačke taktike iz 1918. godine. Doista, iz njemačke perspektive sadašnja se američka pješačka i tenkovska taktika nalazi tamo gdje su Nijemci bili 1918. godine. Obvezno uvrstite ovaj rad u svoju literaturu.

Edward Luttwak and Dan Horowitz. 1957. *The Israel Army*. Harper&Row. New York.

Izraelska je kopnena vojska bila grana oružanih snaga koja je u vremenu nakon Drugog svjetskog rata bila najviše okrenuta prema manevarskom ratovanju, premda su njezine sposobnosti što se toga tiče znatno opale nakon rata 1973. Luttwakova je knjiga kvalitetna povijest izraelske kopnene vojske kao institucije. Njezino težište nije na bitkama i pohodima nego na razvoju KoV-a kao organizacije. Na nesreću, najbolje su rasprave razasute kroz cijeli tekst i treba ih pojedinačno tražiti.

Field Marshal Erich von Manstein. *Izgubljene pobjede*. Prevedeno na hrvatski.

Manstein je bio možda najbolji zapovjednik *Wehrmachta* na razini operacija i strategije. Ova knjiga njegovih memoara važno je pomagalo za razumijevanje ratnog umijeća. Posebno je vrijedan dio koji govori o njegovom misaonom procesu tijekom razvoja plana za napad na Francusku 1940. Njegov protunapad kod Harkova ostaje jedan od najznačajnijih primjera manevarskog ratovanja u obrani. U svom priručniku za obuku 5. mehanizirane divizije general Kirk preporučuje čitanje ove knjige jedanput godišnje tijekom 30 godina. I to nije loš savjet.

Grady McWhiney and Perry D. Jamieson. 1982. *Attack and Die: Civil War Military Tactics and the Southern Heritage*. The University of Alabama Press.

Ova je knjiga kontroverzna zbog svojih teza kako je taktika konfederalnih snaga bila napadačka zbog keltskog kulturnog naslijeđa većeg broja

južnjaka. Bilo to točno ili ne, knjiga je od velike vrijednosti za studente manevarskog ratovanja zbog prikaza djelovanja puške na taktiku. Puška, a ne strojnica, brzometno topništvo ili topništvo sa zatvaračem i punjenjem otraga označili su kraj Napoleonove kombinacije taktičke ofenzive s operativnom ofenzivom. Ali vojskama je trebalo dugo da nauče ovu lekciju, godine strašnih gubitaka jer su ljudi bili prisiljeni jurišati frontalno, u liniji na položaje branitelja s puškama. Pješački napad nije ponovno postao provediv dok Nijemci nisu počeli primjenjivati taktiku infiltracije tijekom Prvog svjetskog rata.

Ova knjiga treba biti na listi za čitanje svakog časnika, a posebno je dragocjena poručnicima. U Temeljnoj se školi i dalje poučava linijski napad. Knjiga će dati polaznicima koji su je tek završili jasnu sliku o tome što će se dogoditi njima i njihovom vođu ako pokušaju takvu vrstu napada u borbi. Može također ponukati njih i njihove nadređene da se zapitaju zašto Temeljna škola ustrajava na taktici pješačkog juriša koja se pokazala lošom još prije 120 godina.

Armored Warfare in World War II: Conference Featuring F. W. von Mellenthin, Generalmajor a.D., German Army, May 10, 1979. Published by Battelle Columbus Laboratories, Tactical Technology Center, 505 King Avenue, Columbus, Ohio 43201.

Oko 70 stranica ovog teksta sadrži raspravu s generalom von Mellenthinom na temu tenkovskog ratovanja. Ostatak je pripremljeni tekst u kojem general iznosi svoja brojna iskustva s Istočnog fronta. Rasprava je vrijedna jer problematizira određena pitanja kao što su borba noću, popuna, veze i izviđanje. Ipak, vrijednost je još veća ako je čitatelj prethodno dobro upoznat s osnovama manevarskog ratovanja. Ovaj tekst ne bi trebao zauzimati prvo mjesto na vašem popisu literature.

Major General F. W. von Mellenthin. *Tenkovske bitke*. Prevedeno na srpski jezik. Vojno delo. Beograd.

Ovo je izvanredan prikaz njemačkog oklopnog ratovanja u Drugom svjetskom ratu. Dopunjava se uzajamno po sadržaju s Mansteinovim *Izgubljenim pobjedama* jer je kod Mellenthina težište na taktičkoj razini, a kod Mansteina na operativnoj razini. Mellenthin piše tako da današnji vojnici osjete Sovjete kao protivnike, a ne samo da bi dao povijesni prikaz. Dok je veličina borbi koje on opisuje također prevelika za marince – u jednoj bitki 1941. godine Nijemci su zarobili četiri puta više neprijateljskih vojnika nego što je broj ljudi u današnjem Marinskom korpusu – lekcije su ipak zanimljive.

General George S. Patton. 1976. *War as I Knew It*. Bantam Books. New York.

Patton je bio iznimno dobar američki zapovjednik koji je prakticirao manevarsko ratovanje na taktičkoj razini tijekom Drugog svjetskog rata. Ovo je njegovo viđenje njegovih pohoda. I premda ima crte samoveličanja, ova knjiga ocrtava načela prema kojima je Patton djelovao. Veći dio knjige posvećen je III. armiji.

Proceedings of Seminar on Air Antitank Warfare. May 25–26. 1978. Published by Battelle Columbus Laboratories. Tactical Technology Center, 505 King Avenue, Columbus, Ohio 43201.

Težište je ovoga teksta na zračnoj protuoklopnoj borbi i tu je uključena rasprava s brigadirom Hansom Urlichom Rudelom, poznatim pilotom iz *Luftwaffe*a koji je pilotirao „štukom”. No, prvi je dio teksta mnogo širi i važan onima koji proučavaju manevarsko ratovanje. Tu se nalazi transkript razgovora s brigadirom Johnom Boydom u kojem govori o razvoju svoje teorije OODA petlje i o *Blitzkriegu*. Od podjednakog je značenja i drugi dio, također diskusija o *Blitzkriegu*. Kako bi imao pravu korist od ovog teksta, čitatelj mora imati dobre osnove poznavanja manevarskog ratovanja i zbog toga ovo ne bi trebalo biti štivo za početak.

Field Marshal Erwin Rommel. 1937. *Attacks*. Republished by Athena Press. Vienna. Virginia.

Ovo je jedan od rijetkih povijesnih prikaza gdje autor pokušava voditi čitatelja kroz njegov misaoni proces tijekom donošenja odluke u borbi i kao takav je posebno vrijedan za proučavanje manevarskog ratovanja. Prvi put izdano 1937. godine, djelo je Rommelov prikaz njegovog iskustva s razine zapovjednika male pješačke postrojbe u Prvom svjetskom ratu. Za to je iskustvo dobio odlikovanje *Pour le Merite*. Najvredniji je sa stajališta manevarskog ratovanja prikaz bitke kod Caporetta, gdje je Rommel, vodeći snage veličine bojne, zarobio 10 000 talijanskih vojnika. S obzirom na to da je djelo pisano za njemačke časnike, autor je pretpostavljao da čitatelji poznaju promjene u njemačkoj pješačkoj taktici tijekom Prvog svjetskog rata, od linearne taktike 1914. godine pa do taktike infiltracije 1918. godine. Stoga će suvremeni američki čitatelj imati više koristi od knjige ako prvo pročita dobru studiju o toj promjeni kao što je ona koju je napisao satnik Timothy Lupfer, *The Dynamics of Doctrine*.

Satnik Adolf von Schell. 1933. *Battle Leadership*. Reprinted 1982 by the Marine Corps Association.

Satnik von Shell bio je zapovjednik satnije u njemačkoj vojsci tijekom Prvog svjetskog rata na Istočnom frontu. Za razliku od Zapadnog fronta gdje

je dominirao rovovski rat, Istočni je front bio promjenjiv, a pokretni je rat bio pravilo. Njegova iskustva, napisana u ovoj knjizi, od velike su važnosti za niže časnike pješništva jer ilustriraju značenje manevarskog ratovanja na razini male postrojbe. Ovaj kratki citat o mirnodopskoj obuci govori o knjizi:

„Prije rata naši problemi na karti, ratne igre i vježbe na terenu imali su jednostavna rješenja. Nije bilo nejasnoća, ništa nije išlo krivo, postrojbe su uvijek prikazivane kao kompletne. U ratu je situacija potpuno drukčija. Mi ne možemo niti približno stvoriti u mašti sliku koja bi donekle odgovarala ratnom stanju. U mirnodopsko smo vrijeme imali samo elementarnu taktiku. Ali nemojmo nikada zaboraviti da je rat mnogo zahtjevniji. Zbog toga, ako se obučavate za pravi rat, izvedite ljude na nepoznat teren, po noći, bez topografskih karata i dajte im teško rješive situacije. Pritom koristite svu maštu koju imate. Neka zapovjednici sami donose odluke. Poučite vaše ljude da rat donosi upravo takva iznenađenja i da će se često naći u gotovo nemogućoj situaciji. Svaki vojnik treba znati da je rat kaleidoskop prepun promjena, iznenađenja i zbunjujućih situacija. Problemi rata ne mogu se riješiti matematičkim formulama ili zadanim pravilima.” Str. 63.

Ovo je kratka knjiga, svega 95 stranica, i može je se lako pročitati za jednu večer. Aktualna je danas kao i prije više od 50 godina kad je prvi put izdana. Zaista, to može biti najbolja knjiga o manevarskom ratovanju za zapovjednike voda i satnije, unatoč svemu što je od tada napisano na tu temu.

U.S Army Historical Publications, obtainable from Department of the Army, Military History, ATN: DAMH-ZF, Pulski Building, 20 Massachusetts Avenue, NY, Washington, D.C., 20314.

Kopnena je vojska izdala ili učinila dostupnim određeni broj specijaliziranih povijesnih publikacija s obzirom na njemačku praksu ratovanja tijekom Drugog svjetskog rata. Ovo je vrlo korisno studentu koji želi temeljitije istražiti određeni aspekt manevarskog ratovanja. Publikacije uključuju knjige *Njemačka taktika u obrani protiv ruskog prodora*, *Njemačke antigerilske operacije na Balkanu* i *Akcije malih postrojbi tijekom njemačkog pohoda na Rusiju*.

Satnik G. C. Wynne. 1940. *If Germany Attacks: the Battle in Depth in the West*. Reprinted in 1976 by Greenwood Press. Westport. Connecticut. Available from the Marine Corps Association bookstore.

Ova knjiga detaljno opisuje razvoj njemačke taktike u obrani tijekom Prvog svjetskog rata od krute linijske rovovske taktike u 1915. godini pa do elastične taktike 1917. – 1918. godine. Ovo štivo dobro dođe poslije čitanja monografije satnika Lupfera, *The Dynamics of Doctrine* za one koji žele istražiti povijest manevarskog ratovanja u obrani. Premda su ovu

obranu razvili pješaci za pješake, ista načela pružaju osnovu za taktiku njemačke obrane oklopnih postrojbi tijekom Drugog svjetskog rata.

Sun Tzu. *Umijeće ratovanja*. Prevedeno na hrvatski.

Sun Zi bolje poznat kao Sun Tzu, ali bez obzira na to kako to ime izgovorate, njegovo djelo ostaje klasik kada je riječ o manevarskom ratovanju. Čitajte ovu knjigu i ponovite to.

DODATAK

OSNOVE TAKTIKE

Brigadir Michael D. Wyly, USMC

PREDGOVOR

William S. Lind

Mnogi su marinci zbunjeni kada je riječ o manevarskom ratovanju. Je li manevarsko ratovanje danas važeća doktrina? Prihvaća li je se i izvan 2. divizije? Podučava li je se u školama? Je li riječ ovdje o doktrini?

Tekstovi koji slijede djelomično daju odgovor na ova pitanja. To je niz predavanja koje je održao tadašnji načelnik Katedre za taktiku u Školi za amfibijsko ratovanje brigadir Michael D. Wyly tijekom školske godine 1981./82. Lekcije koje govore o načelu prostora i međuprostora, neizravnom zapovijedanju i glavnom naporu slušali su svi polaznici. One lekcije koje se odnose na cilj i pričuvu izložene su u užem krugu brigadira Wylyja. Predavanja su prenesena ovdje uglavnom onako kako su i održana, uz probleme koji ih prate.

U vrijeme kada su održana ova predavanja, ono što je izloženo – kao manevarsko ratovanje, premda taj naziv nije korišten u njima – moglo se smatrati doktrinom. Taj je pristup bio u nastavi na Ratnoj školi KoV-a. Ali to nije ono što se sada ondje podučava. Ovakva se nastava više ne izvodi. Pod promijenjenim vodstvom Ratna škola zajedno sa Zapovjedno stožernom, vratile se su na stare osnove, a to znači pamćenje naziva, zaokupljenost formom i testiranje znanja iz taktike kod polaznika na način tako da polaznici trebaju naći pravi odgovor među više ponuđenih rješenja i uz popunjavanje praznih prostora s ispravnim sadržajem. Ukratko, vratili su se ponovno staroj praksi gdje je važno znati što činiti i što misliti, a ne kako misliti.

Obrazovanje časnika koje je usmjereno na tehnike što činiti i što misliti, podrazumijevaju doktrinu ratovanja na načelu vatrene moći i iscrpljivanja jer je to jedina vrsta ratovanja koju će časnici tako obrazovani moći provoditi. Je li onda ovo službena doktrina?

Odgovor je da se doktrina, kao i mnoge druge stvari u Marinskom korpusu, mijenja. Pobornici manevarskog ratovanja jačaju, ali mnogi viši časnici više vole nastavljjanje stare prakse. O dotičnom zapovjedniku ovisi prakticira li neka

postrojba ili škola manevarsko ratovanje ili nastavlja stari i ukočeni pristup borbi koji je tipičan za rat iscrpljivanjem. Iz toga proizlazi da promjena zapovjednika u stvarnosti znači promjenu doktrine. Ali gledano u cjelini, stvari idu u smjeru manevarskog ratovanja. Izvanredna predavanja brigadira Wyl-lyja pokazuju koliko smo daleko stigli. Prije nekoliko godina tema bi njegovih predavanja bila uglavnom nepoznata, osim vojnim povjesničarima. Sada, kada on više ne drži predavanja u Quanticu, jedan cijeli naraštaj Ratne škole KoV-a odslušao je ta predavanja.

Doći će dan kada će vojne škole u Quanticu prihvatiti činjenicu da je brigadir Wyly ispravno definirao osnove taktike. Manevarsko ratovanje, prije ili kasnije, postat će doktrina. Do tada će manevarsko ratovanje vjerojatno napraviti dva koraka naprijed pa onda jedan korak unatrag. Za marince ovo može biti frustrirajuće i sigurno je zbunjujuće. Za polaznike Ratne škole koji su poslije odlaska brigadira Wylyja opet dobili nastavu u kojoj je naglasak na formi i nazivima, to znači izgubljenу važnu priliku.

Ali čitanje ovih lekcija nudi barem djelomičnu nadoknadu. Lako se čitaju. Intelektualno su na zdravim osnovama i nude ne samo dobru građu nego i koristan model za sljedeća predavanja. Raščlambe koje slijede nakon svakog problema posebno su korisne jer pokazuju kako treba kritizirati neko rješenje, a da se pri tom ne upadne u zamku školskih ispravnih rješenja s jedne strane ili dođe do stajališta da je sve je uredu s druge strane.

Jednog će dana materijal iz ovog Dodatka i ovakav način poučavanja biti stvar rutine. Do tada, ovo će biti od velike koristi svakom marincu koji je zainteresiran za manevarsko ratovanje i za budućnost Korpusa.

UVOD

Ono što slijedi osnovni je tečaj iz taktike. Sastoji se od lekcija i vježbi za rješavanje problema onako kako sam to prezentirao u Školi za amfibijsko ratovanje Marinskog korpusa u jesen 1981. Izložio sam to kao prethodnicu za mnogo složeniji posao koji tek treba doći. Ovaj je tečaj zamišljen za polaznika koji nema osnovna znanja iz taktike, akademska ili praktična, ali tečaj može biti koristan i polazniku s iskustvom koji je zainteresiran za učenje suvremene taktike nasuprot rigidnijem, sporijem obliku ratovanja koji je bio prakticiran i poučavan u prošlosti.

Nazvao sam ovaj tečaj Osnove taktike. Izabrao sam to ime zbog toga što sam pronašao i na najjednostavniji način prezentirao osnovne činjenice za uspješno vođenje bitke.

Dok sam pripremao tečaj, upozoravali su me da možda neće biti razumljiv onim polaznicima koji imaju malo ili nikakvo iskustvo u taktici. Moj tečaj predviđa da polaznik počinje s razine zapovjednika bojne ili satnije i od njega se zahtijeva donošenje taktičkih odluka. Skeptici su savjetovali da polaznici trebaju prvo proći tradicionalnu nastavu gdje bi naučili jezik taktike. Prvo bi trebali naučiti definicije o tome što je to polazna crta i u čemu se razlikuje os napredovanja od smjera napada. Polaznici za početak moraju znati da se polazna crta prelazi u određeno vrijeme. Morali su naučiti što su to granice i zone djelovanja. Sve dok ne znaju ove stvari, ne mogu rješavati probleme. Sigurno, tvrde moji kritičari, polaznici moraju znati formu u koju je stavljena operativna zapovijed prije nego što počnu razmišljati o tome koju će vrstu zapovijedi izdati. Ukratko, rečeno mi je da polaznici moraju prvo naučiti osnove.

Ipak, izgledalo mi je da osnove taktike nisu ni definicije ni mjere nadzora ni forma zapovijedi. Meni je izgledalo da se ono što je **temelj** taktike nalazi u načinu kako poraziti neprijatelja. Mi moramo u taktici tražiti odgovor na pitanje što dovodi do uništenja protivnika. To je pitanje s kojim se polaznik mora suočiti slušajući nastavu taktike. Sve drugo je sporedno.

Gledajući unatrag, postao sam kritičan prema velikom dijelu taktičke obuke koju sam prošao kao polaznik vojne škole. Ono što mi je posebno zapelo za oko činjenica je da su me instruktori uvijek smještali u kalupe. Prvo su me poučili o okviru u kojem se mora moje mišljenje kretati – mentalni kalup. Potom, kada sam se suočio sa situacijom koja traži rješenje, prije nego što sam mogao donijeti taktičku odluku, bio sam smješten u drugi mentalni kalup. Nastavnici su to zvali zona djelovanja. Ona je bila određena s moje strane polaznom crtom, crtom razdvajanja na jednoj, ako ne i obje strane, i s ciljem koji se nalazi daleko naprijed. Drugim riječima, to je bio mentalni kalup orijentiran na teren. Kada sam se jednom našao u ovim kalupima, moram reći da mi je bilo teško slobodno manevrirati, misliti kreativno i napraviti stvari koje bi trebale biti najrazornije za neprijatelja. Zbog ovoga sam odlučio držati nastavu taktike na nešto izmijenjen način nego što se to činilo ranije.

Nazivlje, nadzorne mjere i forma moraju se naučiti. Moramo govoriti zajedničkim jezikom kako bismo nastavili biti povezana cjelina. Temeljna (časnička) i druge škole moraju naglašavati zajednički jezik koji razumije svaki marinac tako da se u borbi ponašamo kao jedna cjelina. Već dugo je timski rad naše obilježje. To je prijeko potrebno.

Ali polaznik mora prije svega naučiti razmišljati kreativno, biti inovativan i na najbrži način pronaći neprijateljeve slabe strane i uništiti ga. Bitno je naučiti razmišljati na taj način. To je cilj ovoga tečaja: temeljna načela. Jednom kada su osnove naučene, tj. kada polaznik počne razmišljati jasno o tome kako na najbolji način uništiti neprijatelja, kada ga se nagradi u učionici ili na terenu zbog kreativnog razmišljanja, pažljivog odmjeravanja alternativa i rizika zajedno s hrabrošću u donošenju odluka, tek će tada biti spreman proučavati definicije, nadzorne mjere i formu. Polaznik će tim brže razumjeti njihovo značenje jer će sada imati kontekst u koji ih smješta. I to će biti nešto više od riječi i simbola.

Kada poučavamo taktiku na suprotan način, a to znači mehanika ispred razmišljanja, često umjesto vojnika proizvodimo robota, koji ne može misliti bez zadanih pravila. Umijeće ratovanja nema veze s pravilima. Često sam vidio polaznika koji odbacuje najbolja taktička rješenja jer ih nije u stanju uklopiti u zadani kalup.

Moje taktičke vježbe nemaju granica razdvajanja niti polaznih crta. Vrijeme početka napada određuje polaznik. On to određuje ovisno o neprijatelju, važno je što sada neprijatelj radi, a ne što je radio prije dva sata kada je zapovijed napisana. Polaznik može naznačiti na marginama mape što bi on uradio. Zna li on kakav je teren ondje? Ne zna, ali hoćete li to uvijek poznavati u borbi? Nećete uvijek. Na polazniku je da misli o tome kakav ga teren očekuje, i što je još važnije, neprijateljeve aktivnosti ga mogu omesti ili možda biti od pomoći u izvršenju operacije.

Trebalo je mnogo razmišljanja i raspravljanja i ne malo muke i zabrinutosti kako bi se dao odgovor na pitanje: Što su to osnove taktike? Mislim da su to koncepti koje izlažem u sljedećim poglavljima.

PRVA LEKCIJA:

Koncept prostora i međuprostora

Ovaj je koncept jedan od nekoliko koncepata koji se odnosi na taktiku. On je od iste važnosti kao i koncepti neizravnog zapovijedanja i glavnog napora, koji će biti predmet dviju sljedećih lekcija. Tijekom bitke sva tri koncepta trebaju biti stalno u igri.

Posve je nevažno nazivate li ovaj koncept površine i praznine ili taktika slabih točaka ili je riječ o ideji usmjeravanja vaše snage na mjesto neprijateljeve slabosti. Zovite to kako hoćete. Izvorni naziv, površine i praznine, dolazi od njemačkog naziva *Flächen und Lükentaktik*, što doslovno znači taktika površina i praznina, gdje su površine jake točke neprijatelja, koje trebamo izbjegavati, a praznine su slabe točke kroz koje trebamo proći. Često se *Flächen und Lükentaktik* označava kao von Hutierova taktika. Von Hutier je bio zapovjednik njemačke XVIII. armije u Prvom svjetskom ratu, koji je posebno uspješno primjenjivao ovaj način ratovanja. Von Hutier nije izmislio ovu taktiku. Ali njegovo je ime ostalo vezano uz nju.

Basil Liddell Hart, britanski autor, nazvao je tu taktiku taktika bujice koja se širi. Napravio je sljedeću usporedbu između vojske u napadu i bujice:

„Gledamo li bujicu koja na svom putu navaljuje na svaku sljedeću obalu ili zemljani nasip, vidimo da prvo udara na prepreke ispipavajući ih na svim njihovim točkama. S vremenom voda nađe malu pukotinu na nekom mjestu. Kroz ovu pukotinu voda počinje kapati da bi kasnije nastavila brzo teći.

U nastavku voda odnosi zemlju i proširuje pukotinu. Sve veća količina vode na kraju narasta do veličine bujice koja ruši sve zapreke.

Ovo je način kako prirodna snaga provodi idealni napad automatski održavajući brzinu, veličinu i kontinuitet napada.”⁶⁵

65 Satnik B. H. Liddell Hart. Veljača 1921. The Man in the Dark, Expanding Torrent System of Attack. *Journal of the R.U.S.I.* 13.

Nijemci su *Flächen und Lükentaktik* prvi put primijenili u Prvom svjetskom ratu. Dok su 1918. godine pripremali Ludendorffovu proljetnu ofenzivu, njemačka Kopnena vojska promijenila je svoju taktiku u napadu. Nijemci su znali da su inferiorni Britancima i Francuzima u materijalu. Istodobno su Amerikanci uključivali svoje snage u Europi i Nijemcima je bilo jasno da će biti poraženi ako ne poduzmu nešto novo. Budući da je otpala mogućnost da se mjere sa Saveznicima u materijalnim sredstvima, Nijemci su odlučili nadmudriti ih, tj. imati bolju taktiku.

Njemačka nije uspjela pobijediti u ratu. Tada je to bilo prekasno (1918.). Bili su okruženi. Njihova su djeca i žene kod kuće bili gladni. Jednostavno je bilo prekasno za pobjedu. Ipak, u proljeće 1918. napravili su taktički iskorak. Nanijeli su teške poraze protivniku tako da su savezničke vojske počele ozbiljno razmišljati o odustajanju (od daljnje borbe).

Na taktičkoj razini Nijemci su usmjerili svoju snagu na slabu stranu protivnika. Tražili su slabosti. Male su jurišne skupine, zvane *Sturmtruppen*, tražile slabe točke u neprijateljskim linijama i onda bi napali jurišajući s lakim automatskim naoružanjem, puškama, ručnim bombama i bacačima plamena, dok su teške strojnice, izravna i neizravna vatra, uključujući i lake minobacače korišteni da zapriječe vatrom neprijateljeva jaka uporišta.

Ali na strateškoj razini proljetna je njemačka ofenziva propala. Zašto? Zbog toga što je Ludendorff na strateškoj razini usmjerio vlastitu snagu na protivničku snagu. Premda je tražio protivničke slabosti, tražio ih je na snažnom dijelu protivnika. Uključio je u borbu svoju pričuvu prije nego što je to učinio neprijatelj i njegova je ofenziva zapela.

Flächen und Lükentaktik stari su nazivi iz Prvog svjetskog rata kada je taktika, uspoređena s današnjom, bila više linearna. Ali tu taktičku ideju ne treba miješati s riječju linearnost. To ostaje koristan koncept ako ga shvaćamo u suvremenom nelinearnom značenju. Praznine su slabe točke. Površine su jake točke. To ne mora značiti da su raspoređene uzduž linije, poput crtica i praznina.

Ideja usmjeravanja vlastite snage na slabu stranu nastala je prije 1918. godine. Clausewitz piše o tome u 9. i 10. poglavlju 7. knjige. S obzirom na prednosti obrambenog položaja, kaže:

„Tu napad nema prednost. On nema na raspolaganju sredstva kojima bi odgovorio na prednost obrane. U praksi, nisu sve obrambene pozicije poput ove. Ako napadač ustanovi da može produžiti svojim pravcem, a da ih ne napada, bilo bi glupo s njegove strane to pokušavati. Vrlo je riskantan posao napadati sposobnog protivnika na dobrom položaju.”

Poglavlje 10. nosi naslov Napad na utvrđeni položaj. Tu Clausewitz kaže:

„Ne samo zdrav razum, nego i stotine i tisuće primjera pokazuju da napadač mora znati da je dobro pripremljen, popunjen i branjen rov, načelno gledajući, neprobojna točka. Uzimajući u obzir obrambenu učinkovitost pojedinačnog

rova, zaista ne možemo posumnjati da bi napad na utvrđeni tabor bio vrlo težak i obično nemoguća zadaća za napadača. Stoga napadač mora vrlo rijetko pribjegavati takvom rješenju. Takav se napad može preporučiti jedino ako je obrana pripremljena na brzinu, ostavljena nedovršena i bez prepreka napadaču ili općenito, a što se često događa, kada je tabor puka improvizacija onoga što bi trebao biti, napola dovršen posao. U tom slučaju napad se može preporučiti kao laki način da se porazi neprijatelj.”

Primjena koncepta prostora i međuprostora pruža nam mnoge prednosti u odnosu na sporije oblike borbe za koje je karakteristično usmjeravanje snage napadača na snažnu stranu branitelja. Napadanje kroz slabe točke i izbjegavanje jakih točaka daje nam prednost boljeg raspolaganja snagom. Ako svoju snagu usmjerimo prema neprijateljevoj snazi napadajući njegove jake točke, ubrzano trošimo naše ljudstvo, streljivo i materijalna sredstva. Ako idemo kroz slabe točke, štedimo naše snage. Dostižemo cilj bez gubitaka u ljudstvu. Ostavljamo neprijatelja iza sebe. Budući da se krećemo brže, imamo prednost od brzog iskorištavanja.

Za početak pogledajmo i odredimo što su to slabosti. Možemo tražiti već postojeće slabosti (protivnika), a možemo stvoriti i nove, ali više nam odgovara naći već postojeće. Stvaranje novih traži dosta vremena. Na taj način trošimo snage, obično s gubitcima. Stoga je mnogo djelotvornije iskorištavanje već postojećih slabosti kod protivnika.

Korisno je početi s vrlo jednostavnim primjerom, možda prejednostavnim, ali jednostavne je stvari najlakše razumjeti. Pretpostavimo da ste dobili zadaću da premjestite vašu postrojbu iz Berlina na istoku u Pariz na zapadu. Između vas je neprijateljeva obrambena crta. Ako otkrijete dijelove neprijateljeve crte gdje je obrana nedovoljna, nedovoljno popunjena ili s lošim rasporedom ljudstva, onda ste pronašli slabosti protivnika. To su pogodnosti koje trebate iskoristiti u svojem napadu. Ovo je zastario primjer povezan s linearnim razmišljanjem, ali za početak može pomoći. Mi ćemo se kasnije poslužiti novijim primjerima. Ako je vaša zadaća doći u Pariz, jasno je da ćemo to najbrže izvesti ako se krećemo kroz dijelove neprijateljeve obrane koji su najslabije branjeni. Ali kako ih pronaći? Za to postoji više postupaka. Prodiskutirat ćemo neke od njih.

Prvo je izvidničko pretraživanje područja koje se razlikuje od izviđanja pravca napredovanja. Vaša je izvidnica uvijek ispred glavnine i njezina je zadaća pronaći slabosti protivnika. Ja ovdje ne govorim o nasilnom izviđanju ili o izvidničkoj bojni. Ovo nije zadaća za specijaliziranu izvidničku postrojbu. Svaki zapovjednik satnije ili bojne treba imati ispred sebe neku vrstu izvidnice sastavljenu od dijela njegovih snaga. Kakvu će vrstu vozila imati takva izvidnica ili neće imati i kako će biti naoružana, ovisi o situaciji. Ovakva izvidnica mora biti barem isto toliko brza koliko i glavnina postrojbe. Po mogućnosti i brža. Ako bi bila sporija od glavnine, njezina bi upotreba bila nužno vremenski ograničena i povremena. Izvidnica može biti i satnija raspoređena na vrlo širokom području. Ali njezina zadaća i nadalje ne uključuje napad. Njezina je zadaća pro-

naći slabosti protivnika. Kada ih jednom pronade, izvidnica izvještava o tome te glavnina može proći kroz otkrivenu prazninu. Slabe se strane protivnika pronalaze tako što se odgovornost prenosi na najnižu razinu pa zapovjednici malih postrojbi mogu pronaći slabosti protivnika i početi ih iskorištavati bez odlaganja. Budemo li uvijek čekali na zapovijedi odozgo, naša će postrojba biti vrlo spora. Stoga koncept prostora i međuprostora ovisi o inicijativi na nižim razinama.

Koncept prostora i međuprostora zahtijeva vođenje s bojišta umjesto iz pozadine. Zapovjednik mora biti tamo gdje može donijeti brze odluke. On mora biti na mjestu događanja. Očito, vođenje s prve crte bila je rijetkost u Prvom svjetskom ratu. J. F. C. Fuller u svojoj knjizi *Generalship* piše:

„U Prvom svjetskom ratu ništa nije bilo tako strašno kao prizor gdje lanac ljudi, počevši od zapovjednika bojne, sjedi u telefonskim govornicama improviziranim ili stvarnim, i govori, govori, govori, umjesto da vodi, vodi, vodi (op. prev. postrojbe na terenu).”

Rezultat je bilo nedjelotvorno vođenje i spore reakcije.

Sada ćemo malo zakomplicirati temu. Počeli smo promatrati naš put između Berlina i Pariza. Morali smo proći kroz protivničku crtu koja ima praznine. Ovo je linearni zastarjeli primjer. Zasigurno, borba neće biti tako jednostavna. U tom slučaju praznina može biti bilo koja nebranjena ili slabo branjena točka. To može biti bilo kakva ranjiva točka neprijatelja. To mogu biti neprijateljeva krila.

Pojam krila zahtijeva dodatno pojašnjenje. Zamislite da je to nešto relativno. John Boyd definira krilo kao aspekt kojemu snaga (postrojba, op. prev.) ne posvećuje glavnu pozornost. Drugim riječima, u pokretnom ratu ono što je u jednom trenutku neprijateljevo krilo, u drugom trenutku može biti neprijateljevo čelo. Sve ovisi o tome gdje neprijatelj usmjerava svoju pozornost. Za pješaka slaba točka može biti neprijateljev raketni položaj koji opslužuje neborbeno osoblje. Taj isti raketni položaj može biti snažna točka na strani neprijatelja ako letite u avionu, ali i slaba točka ako ste laki pješak koji se našao unutar neprijateljevih linija.

Recimo da nismo uspjeli pronaći nikakve slabosti na strani neprijatelja. Možda ćemo ih morati napraviti sami. I za to postoje rješenja. Prvo, pogledajmo što Nijemci podrazumijevaju pod pojmom *Stosstruppentaktik*. To je redosljed koji se sastoji od zaprečivanja vatrom, napada i iskorištavanja. Drugim riječima, mi prokrčujemo naš put. Obično je to povezano s gubitcima. To je i razlog zašto više volimo tražiti slabosti kod protivnika. Ali nemojte zaboraviti prvu riječ navedenog redosljeda: zaprečivanje vatrom. Pritisni vatrom neprijatelja tako da mora sagnuti glavu i odmah treba uslijediti napad. Koristi topništvo i minobacače na taj način. Obično je učinak njihove vatre važniji za onemogućavanje neprijatelja nego za nanošenje gubitaka. Podupiruća vatra može nanijeti mnogo gubitaka, ali je njezina prava vrijednost sprječavanje neprijatelja da djeluje u kritičnom trenutku napada.

Premda zaprečivanje topničkom vatrom iz zraka sigurno ima najsnažniji učinak, postoje još dva učinka koja ne treba zanemariti. To su ometanje i iscrpljivanje. Ometanje ubrzava neprijateljevo uništenje. Iscrpljivanje je korisno za vas, ali se njegovo djelovanje na neprijatelja pokazuje najsporije.

Napad mora uslijediti što je brže moguće, odmah nakon vatrene potpore. Dok je neprijatelj pokriven našom vatrom, mi probijamo njegovu obranu malim jurišnim snagama. Te snage inače karakterizira relativno mali broj ljudi. Male je jedinice lakše voditi.

Pričuvne snage ili snage za iskorištavanje uspjeha donekle su veće. Kada smo uspješno napravili otvor u neprijateljevoj obrani, što brže ubacujemo kroz njega što više snaga. Ako imamo naše susjedne postrojbe lijevo ili desno pokrivene neprijateljevom vatrom, najbolji je način da ih oslobodimo pritiska taj da prodremo što dublje u neprijateljevu pozadinu.

Podupirući napad drugi je način stvaranja slabe točke. Napadajući jednu točku u obrani neprijatelja, možemo ga navesti da premještanjem svojih snaga oslabi dio obrane i tako stvori slabu točku. Naglašavam da je ovo sve izraženo linearnim rječnikom i pojednostavljeno za potrebe nastave. Ipak, ne smijete početi razmišljati linearno. Ponekad je najlakši način stvaranja slabe točke kod neprijatelja obmanjivanje. To znači navođenje neprijatelja da povjeruje da ćemo napasti na jednoj točki pa će u tom slučaju povući snage s druge točke. A mi ćemo u tom slučaju napasti na točki koju je neprijatelj sam oslabio.

Ali što nam je činiti sa snažnim točkama? Ponekad ih je najbolje zaobići. Kada je neprijatelj jednom zaobiđen, njegova snažna točka ostaje odsječena i bez potpore. Na taj način njegova snažna točka na kraju izgubi snagu i postaje slaba točka koju možemo napasti kasnije.

Zaprečivanje vatrom sredstvo je neutralizacije snažne točke kako bismo je mogli sigurno zaobići. Zapamtite da je ključni element učinkovite vatre pokrivanja uvijek **vrjeme**. Višesatno bombardiranje ne znači da ste postigli željeni učinak, tj. uništili neprijatelja. Ako prekinete paljbu i napad pokrenete prekasno, on može završiti neuspješno. Uloga topništva u vatri zaprečivanja neutraliziranje je neprijatelja kako biste dobili na vremenu za izvršenje zadaće. Kako biste spriječili neprijatelja da vas vidi i reagira, možete koristiti dimni zastor ili bojni otrov.

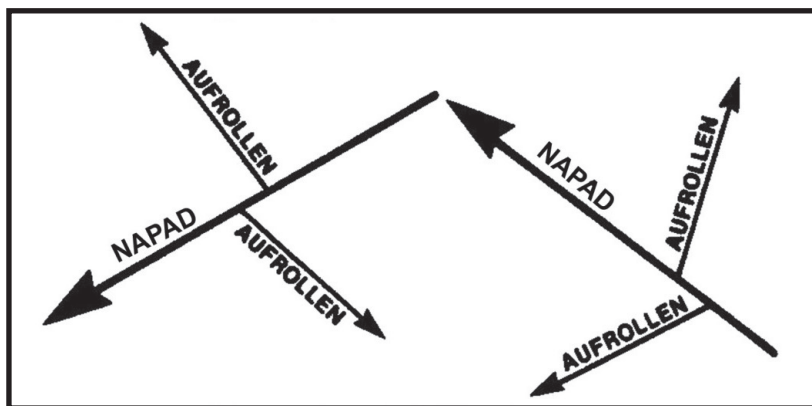
Vezivanje snaga može biti jedan način djelovanja prema snažnoj točki protivnika. Ovo je ograničeni napad kojem nije cilj uništiti neprijatelja na određenom jakom uporištu, nego ga radije neutralizirati ili mu skrenuti pažnju tako da možete nastaviti sa zaobilaženjem ili napadom na neku drugu točku.

Taktika infiltracije drugo je sredstvo protiv snažne neprijateljeve točke. Ovo se može predočiti jakim i slabim točkama na mikrorazini. To znači da umjesto rigidnog linijskog napada na neprijatelja, naše jurišne snage traže slabe točke u neprijateljevu snažnom položaju i infiltriraju se kroz te otvore. Ovo je najbolje provoditi noću.

Postoje određeni problemi koji su vezani za koncept prostora i međuprostora, posebno za zapovjednike koji su navikli na spori tempo borbenih djelovanja. Jedan je od njih taj što zapovjednik neće uvijek znati gdje mu se nalazi ljudstvo. U Marinskom smo korpusu navikli biti obaviješteni u svakom trenutku gdje se nalazi svaki naš čovjek. Ako prakticiramo bržu provedbu borbenih djelovanja, to je nemoguće. Vaši su podređeni obično odsutni, traže i nastoje iskoristiti slabosti kod neprijatelja.

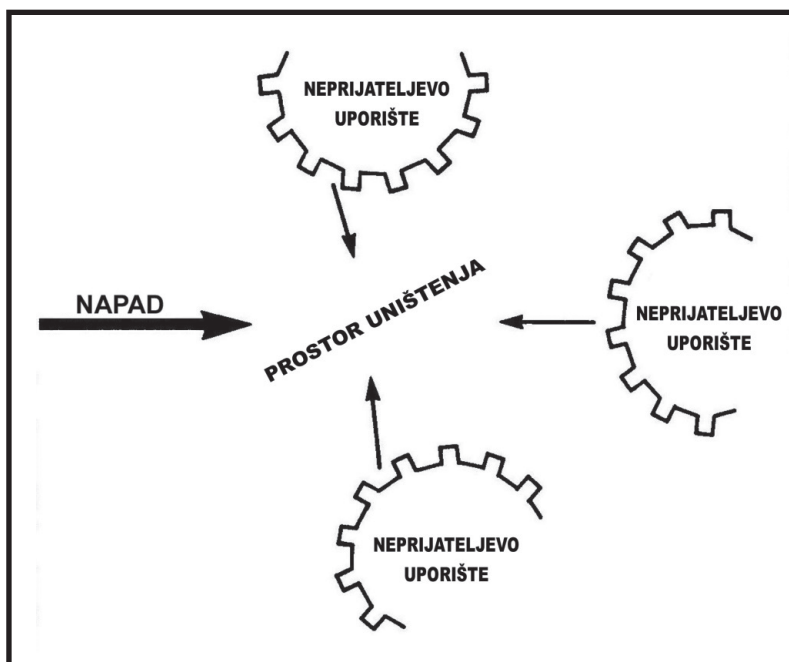
Još jedan problem leži u tome da topništvo i zrakoplovstvo ne može biti tako dobro nadzirano kao što je to slučaj kod sporijeg odvijanja borbenih djelovanja. S druge strane, brži tempo naših operacija držat će neprijatelja u neravnoteži pa će nam nanijeti manje gubitaka. Uvijek postoji opasnost od napada vlastitog topništva i zrakoplovstva. Naravno, činimo sve da to spriječimo. Ali kada se na kraju sve zbroti i oduzme, bolje ćemo proći ako zadržimo brži tempo borbenih djelovanja od neprijatelja. Uostalom, neprijatelj nastoji usmjeriti svoju vatru na nas. Možemo imati određene gubitke zbog pogrešaka, ali naše mjere nadzora pomoći će nam da to spriječimo. Ukupni rezultat bržeg tempa borbenih djelovanja na našoj strani bit će manje žrtava i brža pobjeda.

Jedan od problema povezan s konceptom prostora i međuprostora leži u tome da kada prodiremo duboko, često na uskom prostoru, naša krila postaju izložena. Ali taj je nedostatak nadoknađen brzinom djelovanja. Mi se krećemo brzo. Neprijatelj je uvijek izbačen iz ravnoteže. Zapamtite staru izreku: U brzini je sigurnost. Naša krila mogu rasteretiti duboki usporedni prodori naših postrojbi mnogo bolje nego dodatne snage na krilima, koje karakteriziraju sporiji oblici borbenih djelovanja. Za njih Nijemci imaju naziv *Aufrollen*. Ako napadate u jednom smjeru, možete napraviti manje napade lijevo i desno u odnosu na glavni pravac i na taj način štititi svoja krila. U ovom slučaju nije žrtvovana brzina. Ona bi bila žrtvovana kad bi glavnina usporila svoj tempo do razine ovih manjih bočnih napada.

Prikaz 2.

Jedan od problema koji se nameće pri proučavanju ovoga koncepta odnosi se na sovjetski primjer područja uništenja. Ponavljam, riječ je o potrebi moderniziranja ovoga koncepta i važno je osigurati da on ne bude linearan. Pogledajte sljedeći grafički prikaz.

Prikaz 3.

Ovdje imamo tri sovjetske jake točke koje okružuju prostor uništenja. Namjera je uvući neprijatelja u prostor koji je izložen unakrižnoj vatri s jakih točaka u okruženju. Ako kruto gledamo na koncept jakih i slabih točaka, onda u ovom slučaju prolazimo kroz otvor u neprijateljevoj obrani, zaobilazimo njegovu jaku točku i završavamo tamo gdje nas neprijatelj i želi vidjeti.

Polaznik mora znati da je koncept slabosti nešto relativno. Zapovjednik mora iznova procjenjivati svaku situaciju. Svaki put iznova mora odrediti što su to snaga i slabost. Za ovo ne postoje pravila i premda u prethodnom primjeru za napadača izgleda da je našao slabu točku u obrani neprijatelja, jer taj prostor nije zaposjednut, u zbilji se on suočio sa snažnim dijelom obrane. To je mjesto gdje smo mi ranjivi. U ovoj situaciji slaba točka može biti jaka točka i ako uspijemo eliminirati jednu od tri međusobno podupiruće vatrene točke, recimo infiltrirajućim napadom, mi smo u tom slučaju oslabili neprijatelja i učinili ga ranjivim. Jedan je marinski časnik, dok smo diskutirali o ovom konceptu, primijetio da mu se čini kako bi se kao zapovjednik snaga koje imaju zadaću tražiti slabosti protivnika, vjerojatno našao usred unakrižne vatre. Možda je bio u pravu. Ali morao sam ga podsjetiti na razgovor s generalom Hermannom

Balckom. General je ustvrdio da je rat umijeće i da ima malo velikih umjetnika. Prema njemu, ne može svatko očekivati da bude Rafael. Očito ovaj časnik nije bio Rafael, a pronalaženje prostora i međuprostora kod neprijatelja je umijeće. To je razlog zašto trebate studirati povijest. Ona će vam pomoći u razlikovanju neprijateljevih snažnih i slabih strana.

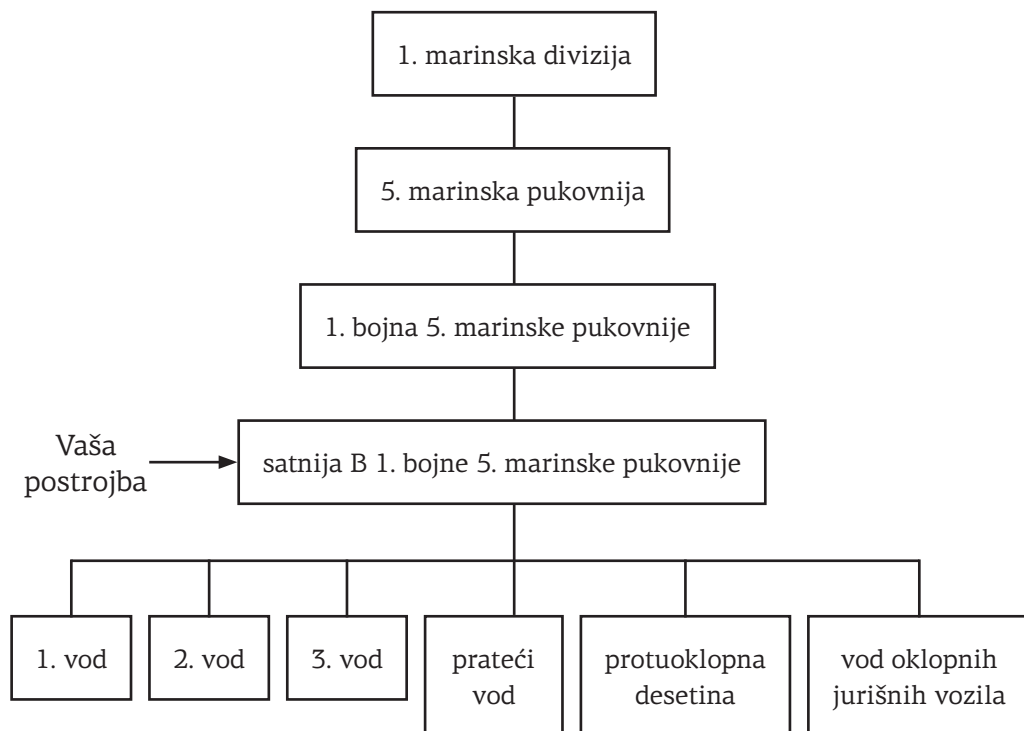
Kritičari bržeg vođenja borbenih aktivnosti koje karakterizira inicijativa na nižim razinama boje se da će voditi grupe ljudi koje se kreću neodređeno po bojištu i da će zapovjednici tako izgubiti nadzor. Ovo ne mora biti tako ako je koncept prostora i međuprostora primijenjen na odgovarajući način. Za to postoje mjere nadzora. Crte razdvajanja, granice nastupanja i fazne crte i dalje se mogu koristiti. Moramo zapamtiti da ove mjere nadzora trebaju služiti svojoj svrsi, a ne da budu kruta rješenja koja se ne mogu mijenjati ili zanemariti kada se situacija promijeni. Ove mjere nadzora treba primjenjivati minimalno i treba biti fleksibilan. **Taktiku se ne smije nikada prilagođavati mjerama nadzora. Obrnuto, mjere nadzora moraju se prilagoditi taktici.** A taktika sa svoje strane mora biti prilagođena prema određenom neprijatelju. Preostali koncepti koji će biti predmet diskusije u sljedećim poglavljima, posebno koncept glavnog napora, daju nam sredstva za održavanje nadzora nad podređenim postrojbama i sprječavaju situacije za koje bi se moglo kazati da se postrojbe kreću amo-tamo po bojištu.

Prva vježba: Koncept prostora i međuprostora

Prvi dio

Vi ste časnik koji zapovijeda satnijom B, 1. bojna 5. marinske pukovnije. Vrijeme, 12:00, 21. rujna. Imate na raspolaganju desetine naoružanu protuoklopnim raketama (TOW), žicom vođene rakete, ukupno njih 8, vodom amfibijskih jurišnih vozila (AAV⁶⁶) (dovoljno da mogu ukrcati sve ljude) kojima zapovijedate. U izravnoj potpori imate minobacače 81 mm i topove 155 mm. Ne možete se osloniti na zračnu nadmoć. Situacija u zraku mijenja se gotovo iz sata u sat i nepredvidljiva je. Vaš zapovjedni lanac priložen je na Prikazu 4.

⁶⁶ Engl. *Amphibious Assault Vehicles*.

Prikaz 4.

Drugi dio

1. Znaete da vaša pukovnija ima sljedeću zadaću:

Uzeti logističku bazu u Roadstownu kako biste prisilili neprijateljevu glavninu da se bori na prostoru koji smo mi izabrali, prekinuti njegove komunikacije i onemogućiti mu korištenje željezničkih skladišta u Roadstownu.

2. Znaete da vaša bojna ima sljedeću zadaću:

Napredovati što je moguće brže prema Roadstownu cestom 8 i napasti neprijateljeve snage na koje naiđete kako ne biste usporili kretanje pukovnijske motorizirano-mehanizirane kolone prema Roadstownu. Nemojte dopustiti da vas prisutnost neprijateljevih snaga odvuče od ceste 8 više od 5000 m na obje strane. Nakon što stignete u grad Roadstown, priključite se pukovnijskoj pričuvu.

3. Znaete da je satnija A nositelj glavnog napora bojne, da bojna treba stići u Roadstown prije neprijateljevih pojačanja i da zadaća satnije A glasi potpuno istovjetno kao i zadaća bojne.

4. Zadaća vaše satnije B glasi:

Nastupajte prema Roadstownu što je moguće brže napadajući neprijateljeve snage usput u namjeri da ubrzate napredovanje satnije A. Budite pripravnici preuzeti zadaću satnije A u svakom trenutku.

5. Kada su vaši vodovi stigli na pozicije označene na vašoj karti (op. prev.: Karta za prvu vježbu. Obostrani raspored snaga), dobivate sljedeću poruku:
Napredovanje satnije A zaustavljeno je u blizini Karl's Junction uz teške borbe s neprijateljevim tenkovima i pješastvom. Nema promjene u zapovijedi.
6. Položaj satnije A je kod točke K (Karta za prvu vježbu: obostrani raspored snaga). Minobacači bojne su na položaju L. Obratite pozornost na luk koji označava njihov domet.
7. Cijeli je prostor karte u dometu topničke vatre.
8. Satnija C i tenkovska satnija (-) ostaju u pričuvi bojne. Zapovjednik bojne javio je da ne namjerava upotrijebiti pričuvu. Jedan vod tenkova je uz satniju A.
9. Imate izvidnicu formiranu od vaše satnije i sastavljenu od tri pokretne ophodnje koje se kreću ispred vas. One se trenutačno nalaze na točkama P, Q i R. Ophodnje su se kretale prema ovim točkama označenim putovima.
Dobili ste izvješća od svake ophodnje kako slijedi:
Ophodnja na točki P:
„Upravo smo se sukobili s neprijateljevom ophodnjom veličine desetine. Povukli su se prema sjeveru. Imam dva ranjena na putu prema vašem položaju.”
Ophodnja na točki Q:
„Nismo primijetili neprijatelja na putu prema ovom položaju. Namjeravamo se kretati prema sjeveru. Vidimo čovjeka na vrhu električnog stupa. Skupina neprijateljevih časnika i dočasnika kod zgrada farme (Točka S) pregledava područje, očito pokušavaju biti organizirani. Nema prisutnih jačih neprijateljevih snaga tamo.
Pet kamiona istovaruje zalihe uz put (točka T). Oblaci prašine ukazuju na prisutnost neprijateljevih tenkova koji se raspoređuju na terenu (Točka U).”
Ophodnja kod točke R:
„Nalazimo se u okruženju. Dvojica su teže ranjena, obilno krvare. Trebam pomoć kako bih ih izvukao. Čim se pokrenemo, izloženi smo vatri automatskog oružja i minobacača.”

Treći dio

Što sada radite?

1. Osim što prenosite izvještaje s točaka P, Q i R, kakva priopćenja šaljete u nadređeno zapovjedništvo (pukovnije), ako ih uopće šaljete?
2. Ako namjeravate pokrenuti postrojbu ili postrojbe, dajte im ciljanu točku na terenu i napravite krug oko nje tako da označite ciljano područje.
3. Ako planirate pokret za bilo koju od vaših postrojbi, morate to grafički označiti tako da zelena strelica polazi od trenutačnog položaja postrojbe na karti i završava kod kruga koji ste napravili za potrebe pod točkom 2. Ako ne povučete zelene strelice za postrojbu, pretpostavljamo da ste zadržali tu

postrojbu na postojećem položaju (u ovoj vježbi nemojte brinuti o kretanju svojih ophodnji P, Q, i R).

4. Opišite što je glavni napor i svrha vaše akcije koju ste grafički prikazali.

Karta za prvu vježbu: obostrani raspored snaga

Rješenje za prvu vježbu

Obratite pozornost na veliki luk povučen na sjevernom dijelu karte (Karta za prvu vježbu: grafički prikaz operacije), koji se proteže s desna počevši od kote 286, zatim ide ulijevo preko kote 240, prolazi južno od skladišta streljiva i mosta i poslije zavija do sjevernog ruba karte. Ako označite ciljane točke ili krugove bilo gdje sjeverno od tog luka, onda se može reći da razumijete nešto od koncepta prostora i međuprostora. Zašli ste dovoljno duboko iza neprijateljevih linija. Niste se prestrašili svoje odvažnosti. To vam ide u zasluge. Postoji nekoliko ispravnih odgovora i ne trebate biti previše zaokupljeni time što ste zaokružili, sve dok se to mjesto nalazi sjeverno od luka. Optimalni bi izbor mogao biti topnički položaj. Vratit ćemo se ponovno na obrazloženje toga izbora. Za sada možete biti sigurni da, ako ste izabrali bilo koju točku sjeverno od luka, razumijete osnove koncepta prostora i međuprostora. Obratite pozornost na linije u lijevom dijelu karte (Karta za prvu vježbu: grafički prikaz operacije) koje okružuju put Q sa svake strane. To je slaba točka. Ako je vaš pravac napredovanja prema sjeveru bilo gdje između tih linija, još jedanput ste potvrdili da razumijete osnove koncepta prostora i međuprostora.

Zašto bi topništvo bilo naša optimalna ciljana točka, točka prema kojoj se krećemo? Zbog toga što je topništvo nešto što je vrlo važno neprijatelju. On mora imati topništvo kako bi nas mogao vatreno pokrivati dok smo izvan dometa lakog naoružanja. Ako neprijatelj utvrdi da je naše pješništvo došlo preblizu njegova topničkog položaja, onda on ima ozbiljan problem i mora ga rješavati. Jer ako dođemo do topničkog položaja, poremetit ćemo neprijateljevo borbeno djelovanje. Preuzet ćemo inicijativu i stvoriti mu problem. Izgleda da je moguće približiti se topničkom položaju iz područja korita potoka.

Netko bi se od vas odlučio za zauzimanje kota 286 i 240 smatrajući da su važne za pokretanje napada na topnički položaj. To je zasigurno prihvatljivo. I premda je vaše rješenje malo više okrenuto prema topografiji/terenu za razliku od onoga koje je izravno usmjereno na topnički položaj kao cilj, ipak ste napredovali dovoljno duboko što pokazuje da razumijete koncept prostora i međuprostora. Ako ste u svom planiranju izabrali za cilj i zaokružili skladište streljiva ili parkiralište kamiona, još jednom ste za svoj napad izabrali položaje koji su neprijateljeve slabe točke. Na taj ste način pokazali osnovno razumijevanje ove tematike.

Prodiskutirajmo sada pravac koji ste izabrali od početnog položaja satnije B prema bilo kojoj točki koju ste zaokružili sjeverno od linije luka. Vaš put u vrijeme napuštanja početnog položaja nije predvidiv jer ćete slijediti put najmanjeg otpora. Možda ćete se odlučiti na put otprilike paralelno putu Q jer je ophodnja iz točke Q izvijestila da nije naišla na neprijatelja. I zato je taj put vjerojatno čist. Ipak, može se dogoditi da prilikom prolaska pokraj kote 330 i 289 dođete pod udar slijeva, s ruba šume koja okružuje kote 330 i 289. Ako se to dogodi, ispravan pravac bio bi šumom desno od suhog korita potoka, tamo gdje je prošla ophodnja Q. Ako dođe do neprijateljeve vatre slijeva, skriveni bi

put bio brži prema položaju koji ste izabrali sjeverno od luka. To je put s najmanje otpora. Tako će vaš stvarni put imati krivudavu liniju. Možete se odlučiti na manji napad ulijevo, *Aufrollen*, kao što je objašnjeno u raspravi o konceptu prostora i međuprostora. Ako ćete time povećati brzinu napredovanja bez rasipanja snaga potrebnih za glavni napor, postupite tako.

Pretpostavimo da je vaš glavni napor usmjeren na uništenje neprijateljeva topništva. Sve dotle dok se možete kretati dovoljno brzo sa snagama koje su dovoljne za obavljanje te zadaće, možete poduzimati male napade ulijevo, *Aufrollen*. Pretpostavimo da ste se kretali uz suho korito potoka ukrcani u amfibijska vozila i potom naišli na otpor. Možete se iskrcati i nastaviti kroz šumu pješice. To može biti najbrži put da dođete do topničkog položaja. Ali, načelno, vi se trebate kretati prema točki Q gdje je vaša izvidnica mogla promatrati neprijateljev položaj.

Kada jednom stignete na položaj Q, možete odlučiti da se ne krećete **izravno** prema topničkom položaju. Ako skladište streljiva nije čuvano, bilo bi dobro da ga uništite na putu prema topničkom položaju. Ipak, ako ustanovite da je skladište streljiva snažna točka, da ima osiguranje, možete ga zaobići i proslijediti prema parkiralištu kamiona. Parkiralište kamiona također može biti slaba točka. Ako možete uništiti parkiralište kamiona, bilo bi korisno za vas da one-mogućite neprijateljevu pokretljivost. Potom se uputite u suho korito potoka odakle ćete napasti topnički položaj. Cilj je držati neprijatelja u neravnoteži.

Postoji također mogućnost da stignete u blizinu topničkog položaja i onda utvrdite da je to postala snažna točka jer je neprijatelj rasporedio pješništvo za kružnu obranu dok ste se vi kretali prema položaju. Ili se topništvo u međuvremenu premjestilo. Ako je topništvo ojačano na način tako da to može biti prijetnja, možete odlučiti da će cilj napada sada biti parkiralište kamiona ili skladište streljiva ili neka nova ranjiva točka koja se pojavila u neprijateljevoj pozadini, možda zapovjedno mjesto koje se premjestilo u blizini. Trebate uvijek biti fleksibilni i otvoreni za nove mogućnosti.

Možda se pitate zašto je topništvo bilo izabrano kao cilj prvi put. Sigurno, topništvo je moćno oružje. Ali ako se pješništvo približi i okruži ga, pješništvo postaje moćnije od topništva. Sve je relativno. Topništvo mora imati određenu vrstu sigurnosti. Ako prodrete u taj krug sigurnosti, onda ćete imati prednost. Ako se nalazite izvan kruga sigurnosti, a topnici odrede vaš položaj, onda neprijatelj ima prednost. Morate se kretati brzo, držite neprijatelja u neravnoteži, nemojte mu omogućiti da sazna gdje se nalazite. To je osnova koncepta prostora i međuprostora. To je način na koji taj koncept funkcionira.

Sada pogledajte neprijateljevu situaciju. Zapamtite, vi ga želite izbaciti iz ravnoteže. Zapamtite da ga želite staviti u dvojbu. Prema scenariju satnija A, koja je nositelj glavnog napora, u početku je naišla na neprijateljev otpor kada je došla na kotu 321. Umjesto da nastoji slomiti neprijateljev otpor uz žrtve, satnija A se ukopala i zapovjednik je bojne prenio glavni napor na satniju B. Vi kao zapovjednik satnije B niste čekali da zapovjednik odredi kako

je vaša postrojba nositelj glavnog napora. Prolazite kroz slabu točku ne čekajući zapovijed. Pretpostavimo da je vaš zapovjednik bojne dobar poznavatelj koncepta prostora i međuprostora. Ako to nije slučaj, onda ne trebate koristiti ovakav način ratovanja. Ali za ovu priliku krenimo od pretpostavke da su on i svi zapovjednici satnija zaista dobro upućeni u navedeni koncept. Satnija B, koristeći širinu inicijative koja karakterizira podređenog zapovjednika kada je riječ o konceptu prostora i međuprostora, prolazi kroz slabu točku bez čekanja na zapovijed.

Ali stavite se nakratko u ulogu zapovjednika bojne. U trenutku kada je on postao svjestan da je satnija B samoinicijativno prošla kroz slabu točku, njegovo će najbolje rješenje biti organizirati glavni napor tako da njegova snaga bude usmjerena prema slabosti (protivnika). Ako bi zapovjednik bojne zadržao satniju A kao nositelja glavnog napora i pokrenuo napad na kotu 321, to bi značilo usmjeravanje vlastite snage na snažnu poziciju protivnika. Stoga će zapovjednik bojne, ako poznaje ovaj koncept, logično zaključiti: Primio sam izvješće od satnije B. Satnija B je na putu prema točki Q. Ja ću preusmjeriti glavni napor na satniju B.

Jednom kada je tako odlučio, on će poslati vod tenkova kao pojačanje satniji B. On će čak poslati svoje minobacače satniji B jer će joj biti potrebni. Satnija A će se ukopati i ona sada može koristiti topničku potporu, a to je nešto manje učinkovito od minobacačke vatre. Isto tako, satniji A više nisu potrebni tenkovi jer je njezin položaj statičan. Ako se tenkovi ne mogu kretati, onda nisu iskorišteni na najbolji način. Tenkovi, minobacači, sve raspoloživo, usmjerava se na glavni napor i zapovjednik bojne osobno treba ići s postrojbom koja je nositelj glavnog napora do točke Q i u neprijateljevu pozadinu.

Neprijatelj je sada na mukama. Pogledajmo njegove mogućnosti. On može napasti satniju A. Ako to uradi, udara na našu snažnu točku. Radeći tako, on će pretrpjeti gubitke. Nadalje, neprijatelj mora odlučiti što će činiti s našom satnijom B koja se kreće u njegovoj pozadini. On može pokušati utvrditi u kojem se smjeru ona kreće. Budući da će se satnija B kretati vrlo brzo i nepredvidljivo, to će vrlo teško utvrditi. Za očekivati je da će neprijatelj krivo procijeniti da je tu riječ o snagama većima od jedne satnije. On zaista neće znati što se događa. Tako, ako uspijete staviti neprijatelja u položaj da reagira na satniju B jureći za njom, preuzeli ste dosta inicijative.

Pogledajmo druge neprijateljeve mogućnosti. On može zanemariti satniju B i usmjeriti se na satniju A. Ali neprijatelj ne može dugo ignorirati satniju B jer će ona biti aktivna u njegovoj pozadini. U tom slučaju on bi nastavio trpjeti gubitke.

Bit će korisno razmotriti neka od rješenja koje polaznici obično nude kada se prvi put susretnu s ovim konceptom i koja mogu biti kategorizirana kao teško branjiva rješenja. Prvo, razmotrimo ophodnju na točki R. Ako ste zabrinuti zbog te ophodnje i šaljete jedinice iz satnije B kako biste im pomogli, onda gubite brzinu. U tom slučaju raspršili ste svoje snage.

Morate si postaviti pitanje što je vaša zadaća: omogućiti najbrže napredovanje prema Roadstownu. Ovo je stvarni problem. Vaši su marinci u poteškoćama i trebaju pomoć. Ipak, nastojeći izvršiti zadaću, ne zaboravljajte na svoje marinice. Naprotiv, činite najbolje što možete dok se krećete u neprijateljevoj pozadini, kako biste rasteretili pritisak na marinice u blizini kote 321. Upamtite da ova bojna, ako želi ratovati na ovaj način, mora imati vrlo snažnu koheziju kao postrojba. To je jedan od preduvjeta da bi se primijenio koncept prostora i međuprostora. U takvoj ste postrojbi uvjereni da će se zapovjednik bojne potruditi oko ophodnje na točki R. Vaš zadatak ostaje kretati se ne gubeći vrijeme i doći u neprijateljevu pozadinu.

Ovdje se moram nakratko zaustaviti i pojasniti svoje stavove. Ne mislim umanjiti općeniti zahtjev da treba voditi računa o našim vojnicima. Pa to je jedno od glavnih moralnih uporišta naše postrojbe. To mora i ostati. Ja samo želim naglasiti nešto što možda nismo dovoljno naglasili. A to je da nikada ne smijemo zaboraviti što je naša zadaća. To želim naglasiti i u ovom primjeru.

Ovaj je primjer pojednostavljen u odnosu na stvarnu situaciju. Ipak, uzimajući u obzir odgovore polaznika tijekom tečajeva, jasno je da postoji tendencija da se zaboravi zadaća čim postrojba počne trpjeti gubitke. A ovo je nešto što nećemo moći raditi u sljedećem ratu: zaboraviti zadaću. Borbena iskustva iz Vijetnama pokazuju da čim su marinci bili napadnuti, mi, Amerikanci, skloni smo zaboraviti zadaću.

Pobrinut ćemo se za naše ranjene, ali izvršenje zadaće je prioritet. Ako smo organizirani za borbu, bit ćemo kadri, gotovo bez izuzetka, pobrinuti se za ranjene u isto vrijeme kada izvršavamo zadaću. Svatko od nas zna da je sastavni dio službe marinaca koje smo se dragovoljno prihvatili, riskiranje života i gubitak dijelova tijela. Prihvatili smo taj rizik kako bi bilo koja naša zadaća bila izvršena. Ni jedan predmet koji podučavamo, ni jedno načelo koje podučavamo, nije važnije od toga da je naša zadaća pobijediti u ratu.

Možda ste odlučili napasti kotu 321 na neprijateljevom desnom krilu sa zapada. U tom ste slučaju napravili nešto što izgleda poput klasičnog obuhvata. Ipak, ako ste to učinili, sigurno ste pretrpjeli gubitke tijekom zauzimanja kote 321. Naravno, imat ćete gubitaka bez obzira na to što ste učinili. Ali ako zauzmete kotu 321, imat ćete posla sa snagama na koti 305 prije nego što budete mogli nastaviti nastupanje prema sjeveru. Drugim riječima, ne napredujete najbržim mogućim tempom. Idete dosta sporo. Rješenje za kotu 321 nije optimalno. Ta je kota samo komad terena i ništa više. Ona nije od trajne vrijednosti za vas. Jer kada je jednom uzmete, morat ćete je napustiti. Bilo bi neodgovarajuće rješenje zaglibiti na koti 321. To bi značilo da niste shvatili koncept prostora i međuprostora. Možete vatreno pokriti neprijatelja na koti 321, ali ta kota nema trajnu vrijednost.

Recimo da ste razmišljali o svom položaju i razmatrali mogućnost bočnog napada sa satnijom B na zapadni dio kote 321 zaključivši: U redu, to izgleda premali prostor za djelotvoran obuhvat. Možda se odlučite zaći u pozadinu ne-

prijatelja i umjesto postavljanja satnije B na koti 321, postavite je na kotu 305, što je još dublje. Krećući se šumom uz korito potoka i napadajući kotu 305 iz položaja u šumi sjeverozapadno od položaja *Karl's Junction*, može izgledati da obuhvaćate neprijateljevo desno krilo. Ako ste tako uradili, po mom mišljenju, vi uopće niste proveli obuhvat. Napad na kotu 305 bio bi frontalni napad. Ako prihvaćamo Boydovu definiciju da je krilo onaj aspekt na koji snaga (postrojba) ne usmjerava primarnu pozornost, onda vi niste našli krilo. Ako dolazite iz šume zapadno od kote 305, neprijatelj usmjerava glavnu pažnju upravo prema tom rubu šume. Zbog toga je to njegovo čelo, a ne njegovo krilo. Uvijek imajte na umu da je krilo relativan pojam.

Ako ste zauzeti neprijateljevim snagama na koti 289 (nalijevo), pokazujete da ne razumijete koncept. Što je vaša zadaća? Vaša je zadaća omogućiti brzo napredovanje prema Roadstownu. Nemojte se baviti malim neprijateljevim postrojbama. Zaobiđite ih. Ostavite ih iza sebe. Odsijecite ih od njihove potpore. Netko će od vas okrenuti udesno (op. prev. oko kote 305) u područje ispred istočnog dijela brda gdje se nalazi neprijateljeva postrojba nepoznate veličine označena znakom pitanja (?). Ako ste to uradili, niste iskoristili prednost izvidnice. Vaše su ophodnje na točkama Q, R i P. One su poslale izvještaje. P je naišla na neprijatelja. Q je prošla. R je upala u ozbiljne poteškoće. Na temelju izvještaja nameće se logičan zaključak da treba slijediti brzu i neometanu stazu, a to je staza Q.

Postoji i drugi razlog zašto vaše rješenje **mora** obilježavati brzina. Zapamtite da je primijećena neprijateljeva aktivnost u blizini točke S. Tu je ophodnja primijetila nekoliko neprijateljevih časnika i dočasnika koji su promatrali teren. Ophodnja s točke Q vam nije precizno rekla zašto se neprijatelj nalazi tamo. Oni to nisu znali. Ipak, morate biti sposobni razmišljati o onome što ophodnja nije znala. Neprijateljevi časnici nalazili su se na tom mjestu kako bi planirali obrambeni položaj za pojačanje koje treba stići u područje. Zbog toga morate djelovati brzo. Ako oklijevate, ako učinite nešto sporo, postoji velika mogućnost da će u vrijeme kada stignete na položaj Q, to biti neprijateljeva snažna točka. No, budete li se kretali brzo, možete preteći neprijatelja i naći se tamo prvi.

DRUGA LEKCIJA: Taktika neizravnog zapovijedanja

Koncept neizravnog zapovijedanja, poput koncepta prostora i međuprostora, mora se uvijek primjenjivati tijekom bitke. Naziv je izveden od njemačke riječi *Auftragstaktik*, što znači taktika usmjerena na izvršavanje zadaće. Nije slučajno da njemačka složenica uključuje riječ taktiku. Taktika je dodjeljivanje zadaće i oslanjanje na podređene da je izvrše. Dopustiti podređenima da samostalno odluče što treba poduzimati sredstvo je koje služi donošenju najprimjerenije odluke na licu mjesta i djelovanju bržem nego što je neprijatelj u stanju odgovoriti na vaše poteze.

Podređeni često biraju svoje ciljeve ili ciljane točke. Često imaju slobodu u odlučivanju hoće li napasti, braniti se ili se povući. Podređeni mora znati namjeru zapovjednika ili, prema Boydovim riječima, *output* i zadaću.

Samo visoki stupanj inicijative kod podređenih omogućuje brzi tempo operacije koji je potreban kako bi se bilo jedan korak ispred neprijatelja. Kada na ovaj način stvorite prednost, svaka njegova odluka, u trenutku kada postaje provediva, postaje nevažna za vaše djelovanje. Jer u času kada neprijatelj reagira, vi već poduzimate nešto drugo, nešto što on nije očekivao.

Nijedan tečaj posvećen ovoj taktici ne može biti cjelovit bez pozivanja na Moltkeovu najomiljeniju priču, koja je bila ponavljana višekratno tijekom rata 1870. godine, a koju je nedavno uvrstio Trevor Dupuy u svoju knjigu *A Genius of War*.

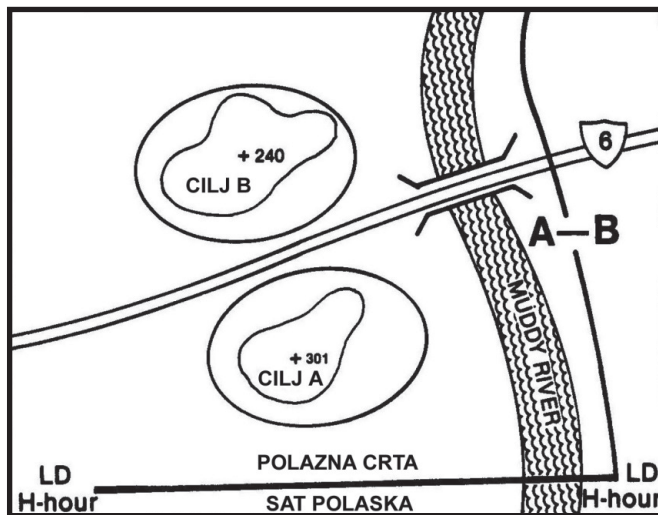
Riječ je o princu Frederiku Charlesu, koji je oštro korio jednog od svojih bojnika zbog taktičkog propusta. Kako bi se obranio, bojnici je objasnio da je on samo izvršavao zapovijedi. U pruskoj vojsci, podsjetio je bojnici princa, zapovijed nadređenog znači isto kao da je došla od kralja. Ali to se nije posebno dojmilo princa Charlesa. On je odgovorio: „Kralj vam je dodijelio čin bojnika

jer je smatrao da ste dovoljno pametni da biste znali kada se ne treba držati zapovijedi.”

I to je osnova taktike neizravnog zapovijedanja. Podređeni odlučuje što će činiti čak i kada to znači promjenu ili prilagodbu zapovijedi nadređenog. Samo je dodijeljena zadaća svetinja. Zadaća pokazuje što zapovjednik želi i to se ne mijenja. Ali način na koji se ta volja (zapovjednika) ostvaruje, može biti promijenjen i ostaje na inteligentnom podređenom da odluči o tome.

Nudimo klasičan primjer koji se koristi nanovo svaki put kada se upoznaje polaznika s taktikom neizravnog zapovijedanja. Jednostavan je i kvalitetan pa ćemo ga ponovno ovdje iskoristiti. Podređeni je dobio zadaću prijeći sa svojom postrojbom preko rijeke. Prelazak postrojbe preko rijeke ono je što nadređeni želi. Staza kojom se treba kretati prelazi rijeku preko najbližeg mosta. Niži zapovjednik dolazi na mjesto prijelaza i utvrđuje da je most uništen. On se ne zaustavlja. Ne čeka nove zapovijedi. Ne traži dopuštenje za promjenu svoje staze. Ide do najbližeg gaza, koji je udaljen nekoliko kilometara i tu prelazi rijeku. Naravno, obavještava nadređenog o nastaloj promjeni što je moguće prije. Ali ne čeka. Upamtite, neizravne su zapovijedi potrebne kako bi dale tempu operacije potrebnu brzinu želimo li držati neprijatelja u neravnoteži.

Korisno je ovom prilikom usporediti neizravnu zapovijed sa zapovijedi koja je tipična za sporija borbena djelovanja. Pogledajmo situaciju na sljedećoj skici.

Obratite pozornost na polaznu crtu i na crtu razgraničenja satnije A i satnije B na desnom dijelu skice. Naša bojna treba prijeći crtu polaska s južne strane i produžiti sjeverno u područje djelovanja. Taj je prelazak u H sati. Obratite pažnju na ciljeve A i B na kotama 301 i 240 pojedinačno. Krenimo prvo s primjerom iz sporijeg vođenja borbe. Vi ste zapovjednik satnije A. Zadaća koja je dodijeljena bojni je onemogućiti neprijatelju korištenje puta broj 6 zapadno od

Mutne rijeke.⁶⁷ Ova je zapovijed dodijeljena satniji A i zvučat će vam poznato ako ste imali iskustva u sporijem načinu borbenih djelovanja.

Zapovijed satniji A glasi:

1. U H sati napadnite i zauzmite cilj A.
2. Na zapovijed nastavite napad i zauzmite cilj B.
3. Formirajte blokadu kako biste onemogućili neprijatelju korištenje puta broj 6 zapadno od Mutne rijeke.

Za trenutak razmotrite ovu zapovijed. Vi ćete zauzeti cilj A bez obzira ima li na koti 301 neprijatelja ili nema. Tako glasi vaša zapovijed. Možda se neprijatelj nalazio na cilju A u vrijeme izdavanja zapovijedi. Ali u trenutku prelaska crte polaska možda se to promijenilo. Drugim riječima, stariji način zapovijedanja ne uzima u obzir nepobitnu činjenicu da se situacija kod neprijatelja stalno mijenja. Ona nije statična. Nakon toga trebate prema zapovijedi nastaviti napad i zauzeti cilj B. I kada to uradite, formirat ćete blokadu. To može sve izgledati upravo onako kako ste željeli: postupate prema zapovijedi. Ali može izgledati drukčije i odgovor na pitanje postoji li bolji slijed postupaka potpuno je nepredvidljiv u vrijeme kada je zapovijed izdana. Neprijatelj će uraditi ono što on želi, a ne ono što vi želite da učini. Za razliku od inženjera koji počinje graditi most i koji je siguran da će druga obala rijeke biti na istom mjestu pri završetku kao što je bila na početku gradnje, vaša situacija kao vojnika posve je različita. Jedina stvar u koju možete biti sigurni je ta da suprotna obala neće biti ista kao na početku.

Sada ćemo pogledati kako izgleda neizravna zapovijed. Situacija je ista. Neprijatelj je možda na pozicijama A i B u trenutku izdavanja zapovijedi. Recimo da on ima na svakom položaju po jedan vod. Ali budući da ja, kao vaš zapovjednik, znam da će se situacija promijeniti u vrijeme vašeg polaska i da znam da ste pametni te možete sami odlučiti što vam je činiti kako biste izvršili dodijeljenu zadaću, ja vam kažem kao zapovjedniku satnije B sljedeće:

Uspostavite nadzor nad cestom broj 6 zapadno od Mutne rijeke kako biste uništili neprijateljeve snage koje se pokušavaju izvući iz zone djelovanja satnije B.

Ovakva vam zapovijed dopušta da nastavite svojim tempom. Prirodno, proslijedit ćete brzo koliko je god to moguće. Ocijenili ste što je moguće. Nećete rasipati svoje snage. Ali, ako utvrdite da su položaji A i B nezaposjednuti ili da neprijatelja na tim položajima možete zapriječiti vatrom, možda ćete odlučiti zaobići ih. Jasno vam je da ste tu da biste uništili neprijateljeve snage koje se pokušavaju izvući iz zone djelovanja satnije B. Možda to najbolje možete uraditi na cesti. Možda otkrijete da postoji gaz na Mutnoj rijeci i u tom slučaju cesta gubi na značenju. U svakom slučaju znate zašto ste tu gdje se nalazite.

Obratite pozornost na izraz u zapovijedi **kako biste**. To je vrlo važan izraz i **obično** se nalazi u neizravnoj zapovijedi. Ne postoji pravilo prema kojem bi svaka neizravna zapovijed sadržavala taj izraz. Ako vam je rečeno: Napadnite

67 Op. prev. *Muddy River*.

neprijateljevu satanju koju vidite ispred sebe, bilo bi posve suvišno navoditi i zašto. Jednostavno, oni su tamo i predstavljaju prijetnju.

Ali obično će vaša neizravna zapovijed biti **duže vremena aktualna** ako objasnite podređenom **zašto** on izvršava zadaću: **kako biste**. Ovo daje zapovijedi kvalitetu koju Erich von Manstein naziva dugoročnost. Ona će izdržati test vremena. Vaš zapovjednik može izgubiti vezu s vama, a ipak vi možete nastaviti izvršavati njegovu namjeru jer znate što je htio i možete nastaviti djelovati u granicama te namjere duže vremena bez provjeravanja.

Prije nego što završimo s pitanjem bi li izraz **kako biste** trebao ili ne činiti dio svake neizravne zapovijedi, prikladno je zaustaviti se na trenutak na pitanju forme i sadržaja. Izraz **kako biste** dobro se uklapa, ali bilo bi čudno uspostavljati pravilo prema kojem bi ga bilo obvezno koristiti. Prije je rečeno: Umijeće ratovanja nema promet reguliran pravilima. Ova izreka kazuje mnogo. Posebno kada imamo posla s profesionalcima koji su dobro obrazovani o umijeću ratovanja. Tada postoji još manje razloga tražiti od njih da slijede zadana pravila. Zadana se pravila ne uklapaju u nastavu koja objašnjava kako dodjeljivati zadaću. Prečesto se događa da polaznici odbacuju dobre taktičke zamisli jer ne mogu uklopiti svoje razmišljanje u formu operativne zapovijedi koja se od njih traži. Važno je da zadaća mora biti jasna. Uspoređena s ovim zahtjevom, forma zapovijedi ima malo značenje ili nema nikakvo.

U Marinskom priručniku FM 3-1, kada je riječ o radu stožera, kaže se na jednom mjestu da dodijeljena zadaća mora sadržavati odrednice tko, gdje, kada i onoliko od zašto koliko je potrebno za obavještajnu koordinaciju i suradnju. Čak je i ovo pravilo previše kruto. Uzmite, na primjer, zahtjev da se mora naznačiti kada počinje izvršenje zadaće. Ako vam je određeno vrijeme napada, vi ste na taj način ograničeni. Ponekada je vremenski razrađen plan koristan u borbi zbog koordinacije. Ipak, često ovakav plan unosi rigidnost u vaše operacije. Vaše se operacije ne mogu ravnati prema satu. One se moraju ravnati prema neprijatelju. Neprijatelj se neće nikada držati vašeg vremenskog rasporeda. Ovo je samo jedan primjer zašto je neprikladno, a ponekad i opasno kruto se držati forme prilikom izdavanja zapovijedi.

Kad je u pitanju korištenje neizravnih zapovijedi, onda ih treba izdavati usmeno kada god je to moguće. Nemojte se oslanjati na pisane zapovijedi. U jednom trenutku general Hermann Balck, zapovjednik 11. oklopne divizije *Wehrmachta* u Drugom svjetskom ratu, izričito je zabranio izdavanje pisanih zapovijedi. Njegova je uputa glasila: Sve će zapovijedi biti usmene. Ovakav je stav sigurno bio rezultat generalove frustracije zbog nezgrapnosti koja proizlazi iz mnoštva pisanih zapovijedi. Postalo je njemačka praksa izdavati zapovijedi usmeno, provoditi operacije, a kasnije, kada bude dovoljno vremena, staviti ih na papir radi evidencije borbenih djelovanja postrojbe. Nijemci su shvatili da su pisane zapovijedi spore i glomazne.

Balckova praksa u pripremi za jutarnji napad bila je skupiti večer prije određene zapovjednike i izdati zapovijedi osobno i usmeno. Vrlo je važno da je

general Balck imao neposredni kontakt, licem u lice, s podređenima kada je izdavao pripremne zapovijedi kako bi se izbjeglo bilo kakvo nerazumijevanje. I nakon što su se podređeni vratili u svoje postrojbe, kada je (ujutro) došlo vrijeme za pokret, general bi poljskim telefonom ili radijem poslao poruku: Nema promjene u zapovijedi, osim ako se situacija kod neprijatelja promijenila na takav način da je potrebno napraviti promjenu. U slučaju takvog razvoja situacije on bi preko telefona ili radija priopćio samo onaj dio zapovijedi koji je promijenjen.

Na ovaj je način zadržao kratkoću zapovijedi i brzinu provedbe operacije. Jedna od generalovih najomiljenijih uzrečica glasila je: Nemoj raditi naporno, radi brzo. Iz navedenog možete vidjeti koliku je iznimnu važnost ovaj veliki zapovjednik pridavao brzini. Poslije pripremne zapovijedi, a to je osnova za pokret njegovih snaga, sve sljedeće zapovijedi mogle su biti kratke.

Ponekad i pripremna zapovijed može biti kratka. U stvari, suprotno od onog što se često vjeruje, pripremne zapovijedi na razini malih postrojbi moraju biti duže i detaljnije nego one na razini divizije, korpusa i armije. Koliko smo puta postupili drukčije! Kada se jedanput izdaju duže pripremne zapovijedi, ako su dobro uobličene, sve sljedeće zapovijedi tijekom borbe mogu biti kratke. I bit će malo potrebe za mnogo sljedećih zapovijedi, a možda neće trebati ni jedna zapovijed.

Na prvi pogled ovo može izgledati vrlo jednostavno. Može izgledati da ovakvo zapovijedanje rješava više zapovjednike tereta odgovornosti. Ali ako proučimo koncept pobliže, uočit ćete da on zahtijeva više vještine, više talenta i profesionalizma od svakog zapovjednika kako bi djelovao u sustavu neizravnog zapovijedanja. Ovdje se traži više sposobnosti od zapovjednika u artikulaciji onoga što bi trebao biti krajnji cilj. Kada počnete raditi vježbe, ustanovit ćete kako može biti teško formulirati ono što želite da bude učinjeno. Ali uspješan zapovjednik to može dobro uraditi, a vještina se stječe praksom. Imat ćete također priliku to raditi kroz vježbe na kraju ove lekcije. Tijekom vježbi u učionici trebate se stalno pitati: Kakve zapovijedi sada izdajem? Praksom ćete naučiti odgovoriti brzo i jasno.

Naličje ovoga koncepta sastoji se u tome da podređeni koji prima zapovijed mora biti što talentiraniji. Od amatera, nespretnih i neobučenih vojnika ne može se očekivati provedba neizravnih zapovijedi. Zašto? Zato što takvima treba reći što činiti jer nemaju iskustva. Samo profesionalac, iskusan zapovjednik, može znati što mu je činiti, a da mu se to ne kaže. Budući da smo mi u Marinskom korpusu postavili visoke standarde, očekujemo da će naši podređeni biti obučavani sve dok ne budu u stanju djelovati u sustavu neizravnog zapovijedanja. Postavit ćemo naše standarde obuke i izobrazbe na tu razinu i nastojat ćemo ih dostići.

Teret odgovornosti povećava se na obje strane, na strani višeg zapovjednika i na strani podređenih. Pogledajmo prvo nadređenog zapovjednika. U sustavu neizravnog zapovijedanja zapovijedi moraju biti **savršeno jasne**. Odgovornost je nadređenoga definirati podređenom što mora biti urađeno, a da mu pri tom

ne određuje kako će to uraditi. Odgovornost podređenoga nije u tome da istražuje što njegov nadređeni želi. Nadređeni to mora jasno kazati. U suprotnom, on ne može očekivati da će biti shvaćen.

Tijekom ranih šezdesetih na Temeljnoj časničkoj školi, kada su poručnici bili podučavani o zapovijedi koja se sastoji od pet točaka i o njezinoj provedbi, stavlja se veliki naglasak na primanje zadaće i na odlučivanje što je određena zadaća, više njih i što su zadaće koje se podrazumijevaju. Drugim riječima, od podređenog se očekivalo da pronikne što je nadređeni htio. Ovo je nepotrebno. Nadređeni treba jasno staviti do znanja što želi.

Dodatni teret odgovornosti na strani nadređenog sastoji se u tome da mora obučavati podređene i svoju postrojbu da djeluju kao tim. Oni neće biti u stanju izvršavati neizravne zapovijedi bez odgovarajuće obuke.

Odgovornost je povezana i s očekivanjem da će podređeni činiti pogreške. Ne može zahtijevati nultu toleranciju na pogreške. Ratove dobivaju ljudi, a ne strojevi. A ljudi čine pogreške.

Što se ljudi više boje posljedica pogreške, to će rjeđe pokazivati inicijativu, neće preuzimati rizik niti će pokazivati inicijativu. Na kraju takvi ljudi neće pobijediti u ratu.

Možda se najvažnija nova odgovornost koju preuzima zapovjednik koji djeluje u sustavu neizravnog zapovijedanja nalazi u tome da mora vjerovati podređenima. Ako ovo povjerenje nestane, tada puca i cijeli sustav.

Ovo baca novo svjetlo na pitanje koje se ponavlja: Zašto su Nijemci izgubili Drugi svjetski rat? Poslije 1942. godine nakon Staljingrada, Hitler je otpustio talentirane generale, osobno je preuzeo operativno zapovijedanje grupom armija. Drugim riječima, povjerenje je puklo i to se osjetilo kroz lanac zapovijedanja naniže, tako da je jedan fini dobro podmazani stroj prestao raditi. Adolf Hitler u Drugom svjetskom ratu dobar je primjer vrhovnog zapovjednika koji je prestao vjerovati svojim podređenima. Međusobno je povjerenje puklo.

Sličnu pojavu možete naći na primjeru Napoleona. U početku je njegova taktika bila vrlo gipka. Velika je armija djelovala kao cjelina. Ali tijekom pohoda na Rusiju počeli su se javljati problemi. Veliki stroj nije više radio besprijekorno. Povjerenje je nestalo. Napoleon je prestao vjerovati svojim maršalima. (Za to je bilo i razloga jer su neki od njih pripremali atentat na njega.)

Dakle, povjerenje je iznimno važno. Povjerenje prema gore i povjerenje prema dolje. Kako bi primjenjivao taktiku neizravnog zapovijedanja, zapovjednik mora informirati podređene, ne samo o njihovoj, nego i o svojoj zadaći te zadaći jednu stepenicu iznad sebe. Ovo pravilo poznato je kao pravilo „dvije razine iznad”. To znači da svaki zapovjednik mora biti u potpunosti svjestan zadaće dvije razine iznad njegove.

Pogledajmo sada novu odgovornost koju dobiva podređeni u sustavu neizravnog zapovijedanja. Pravilo „dvije razine iznad” dobro je mjesto za početak. Zapovjednik voda ne može voditi svoju postrojbu ako nije dobro upoznat s

namjerom zapovjednika bojne. Isto tako mora znati što namjerava zapovjednik satnije. Ako ne zna što su namjere zapovjednika dvije razine iznad njega, doći će u situaciju kada će morati pitati što mu je činiti ili nagađati što treba činiti ili čekati na zapovijedi, a to će sve učiniti njegovu taktiku sporom. Zapovjednik satnije mora misliti ne samo na način svoga zapovjednika bojne nego i zapovjednika pukovnije. A zapovjednik bojne mora razumjeti misli i želje zapovjednika divizije.

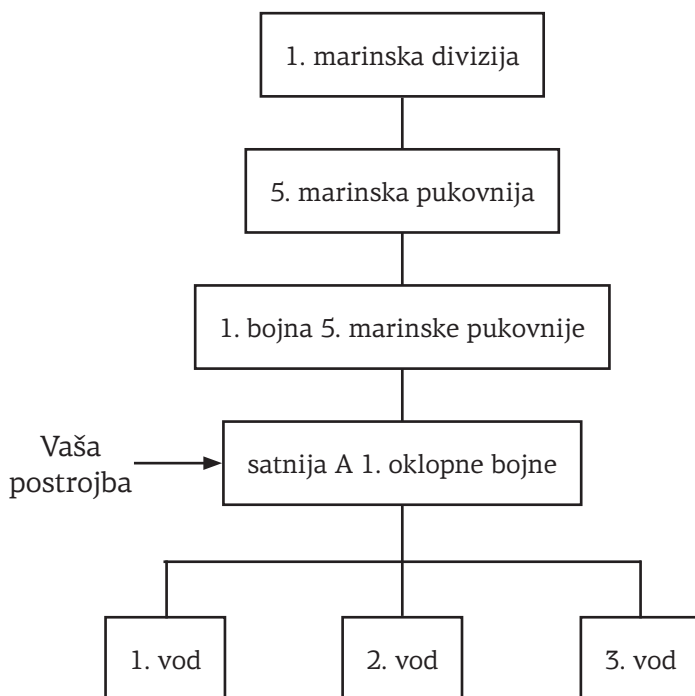
Iznad svega, u sustavu neizravnog zapovijedanja niži časnici, dočasnici i vojnici moraju preuzimati inicijativu. Kada podređeni jednom dobije zadaću, on u njoj nalazi prostor za inicijativu. Ne čeka na dodatne zapovijedi. Ne smije zanemariti glavni napor. Mora imati na umu što je glavni napor.

Koncept glavnog napora bit će sljedeća tema koju treba dobro razumjeti kako bismo brže provodili borbena djelovanja.

Druga vježba: Taktika neizravnog zapovijedanja

Prvi dio

1. Vi ste časnik koji zapovijeda satnijom A 1. oklopne bojne. Pridodani ste 1. bojni 5. marinske pukovnije. Vaš je zapovjedni lanac dan na Prikazu 5, vrijeme 9:00, 22. rujna 1981.

Prikaz 5.

Drugi dio

1. Koristite Prvu kartu za drugu vježbu: obostrani raspored snaga. Znae da je neprijateljeva satnija na koti 368. Druga se nalazi na koti 311. Dvije neprijateljeve satnije imaju potporu oklopne satnije, kao što je to prikazano na Prvoj karti. Izgleda da je njihova zadaća onemogućiti nama korištenje mosta preko Mutne rijeke na cesti 8. Konstrukcija ovoga mosta omogućuje prijelaz našeg i neprijateljeva oklopa. Mutna rijeka može se pregaziti tenkovima i prijeći amfibijskim jurišnim vozilima (AAV). Međutim, njezine muljevite obale učinile bi takvu operaciju sporom i nepredvidljivom. Vozila na kotačima mogu prijeći rijeku jedino preko mosta. Peta pukovnija ima sa sobom satniju amfibijskih jurišnih vozila, a ovi su u sklopu 1. bojne (dovoljno vozila da povezu cijelu bojnu) kako bi omogućila pješačkim satnijama vaše bojne visoki stupanj pokretljivosti. Cijela logistička potpora, kao i veći dio divizijskog ljudstva i opreme, oslanja se na vozila na kotačima ili je riječ o pješacima. Druga bojna nositelj je glavnog napora pukovnije. Cijelu je bojnu moguće transportirati helikopterima. Njezin je cilj zauzeti sjevernu obalu Mutne rijeke.
2. Znae da je zadaća 5. marinske pukovnije sljedeća:
Uspostavite siguran mostobran preko Mutne rijeke. Poduzmite ofenzivna i defenzivna borbena djelovanja kako bi zaštitili most dok sve postrojbe 1. marinske divizije ne prijeđu Mutnu rijeku.⁶⁸
3. Pukovnija je izabrala mjesto prijelaza udaljeno oko 10 km zapadno od lijevog ruba vaše karte. Mjesto prijelaza nije u rukama neprijatelja.
4. Znae da 1. bojna 5. marinske pukovnije ima sljedeću zadaću: Napasti neprijateljeve snage koje se nalaze na južnoj strani Mutne rijeke radi obmanjivanja neprijatelja kako bi zaključio da je naš cilj most na cesti 8.
5. Zadaća koja je vama dodijeljena, glasi: Napasti i uznemiriti neprijatelja na koti 368, a da se ne upuštate u ozbiljniju borbu. Nakon što divizija završi prijelaz preko rijeke, odvojite se od protivnika, prijeđite Mutnu rijeku najbržim raspoloživim putem, priključite se pukovnji i nastavite kretanje prema Roadstownu.
6. Prema operativnom planu 2. bojna bit će prevezena helikopterima na sjevernu stranu Mutne rijeke dok će 3. bojna koja se nalazi na južnoj strani, štititi napore inženjerije da podignu most tijekom noći. Nositelj je glavnog napora pukovnije 2. bojna čija je zadaća osigurati sjevernu obalu rijeke.
7. Vaš napad treba početi u 14:00, 22. rujna.

⁶⁸ Ovo ne znači da je jedan mostobran jedino mjesto prijelaza koji će divizija koristiti. To samo znači da zapovjednik divizije želi siguran most na raspolaganju dok divizija ne prijeđe rijeku (Op. autora).

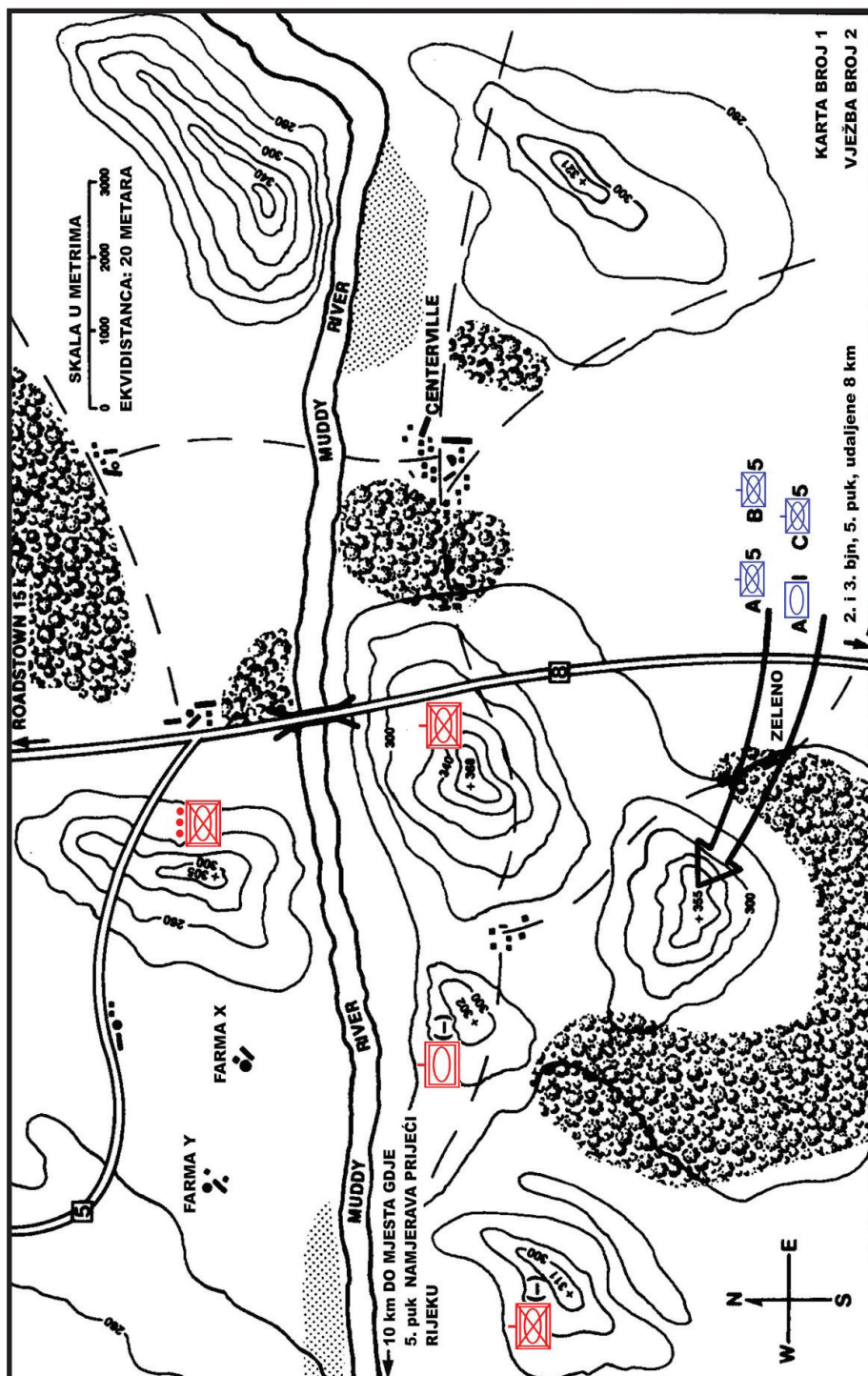
Treći dio

Sada je 14:00, 22. rujna. Vaši tenkovi prelaze preko kote 365 i počinju vatreno djelovati po koti 368. No, na toj koti ne nalaze nikakve ciljeve. S te strane nitko ne uzvraća vatru. Neprijatelj se ne nalazi više na koti 368.

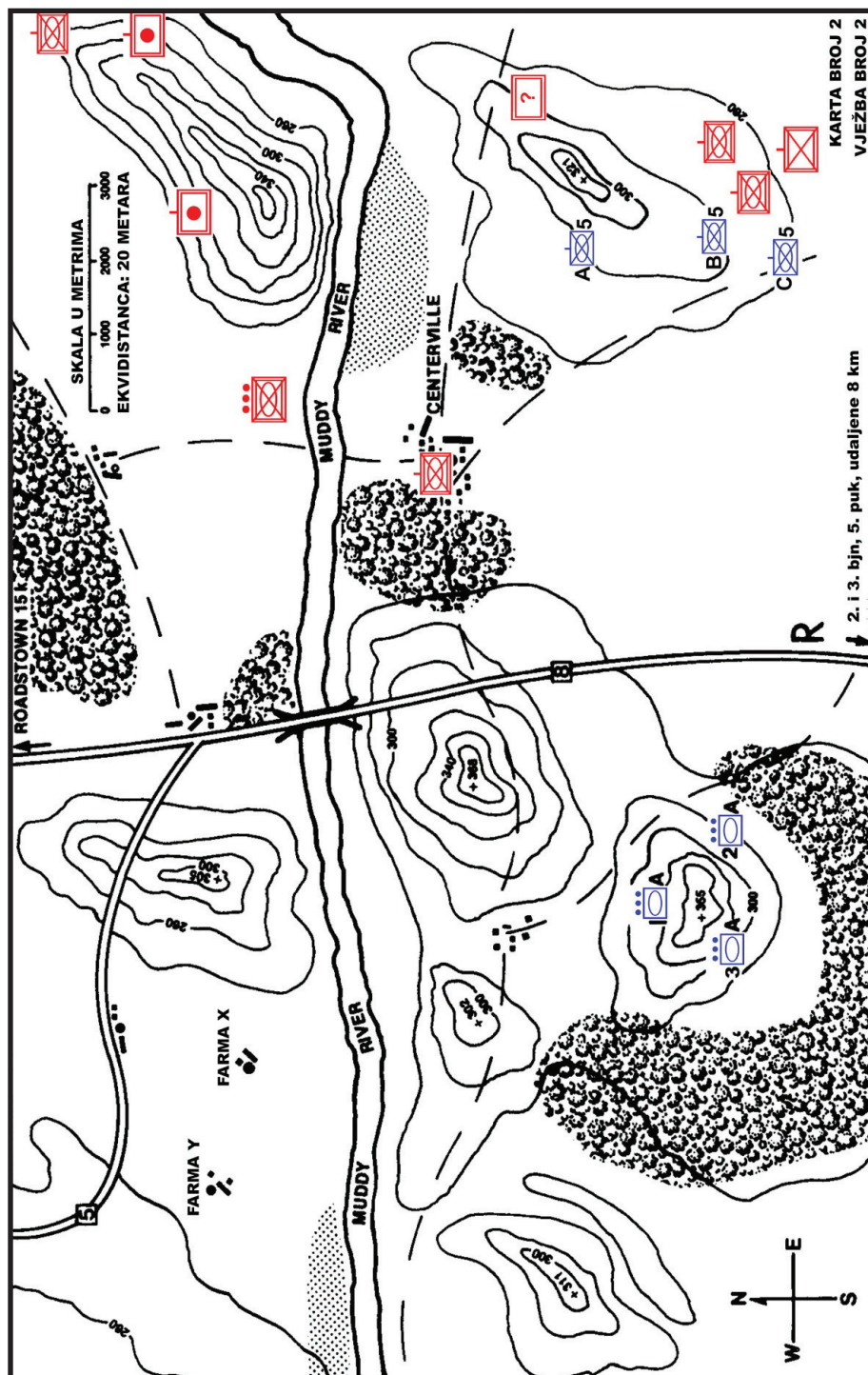
1. Trenutačna situacija izgleda kako je to prikazano na Drugoj karti za drugu vježbu: grafički prikaz operacije. Neprijatelj je locirao 1. bojnu, napustio svoj položaj sa svim snagama i pojačanjima usmjeravajući svu svoju borbenu snagu protiv 1. bojne. Vaše su komunikacije s 1. bojnou u prekidu.
2. S vaše desne strane čujete odjeke intenzivne borbe na zemlji i u zraku.
3. Dobili ste poruku od 2. bojne (upamtite, ta je bojna trebala biti prevezena helikopterima sjeverno od rijeke). Poruka glasi:
Druga bojna nije prešla rijeku. Neprijateljski zračni udari uništili su naše helikoptere. Neće biti helikopterskog prevoženja. Druga bojna nastavlja pokret sjeverno cestom broj 8 koristeći motorni transport (opskrbljeni) gumenim čamcima. Trebali bi stići na (Točka R na Drugoj karti) za jedan sat. Izvršit ćemo površinski prijelaz rijeke.
4. Treća bojna stići će na svoje mjesto prijelaza 10 km zapadno u odnosu na lijevi rub karte u 20:00. Početak konstrukcije mosta koji je bio planiran za 20:00 možda će biti odgođen za šest sati jer je oprema uništena u zračnom napadu.

Četvrti dio: zahtjevi polaznicima

1. Napišite ukratko svoju odluku (namjera i glavni napor) isključivo u slobodnom prostoru dolje.
2. Zelenom kemijskom olovkom zaokružite bilo koje područje ili područja gdje namjeravate u početku poslati svoju postrojbu ili postrojbe, isto kao i u slučaju označavanja ciljanog terena.
3. Povucite zelene strelice na karti od polaznih položaja vaša tri voda do točaka gdje ih namjeravate poslati tako da strelice pokazuju njihove pravce nastupanja.
4. Kao zapovjednik satnije, dodijelite zadaću jednom od vaših vodova. Možete izabrati bilo koji od vaša tri voda. U ovoj vježbi nije potrebno pisati zadaću za preostala dva voda. Kako biste uštedjeli vrijeme, napišite jednu, ali dobro promišljenu, jasno formuliranu i kvalitetnu zadaću.

Prva karta za drugu vježbu: obostrani raspored snaga

Druga karta za drugu vježbu: obostrani raspored snaga

Rješenje za drugu vježbu

U mojem rješenju za drugu vježbu označio sam tri odvojena cilja, po jedan za svaki vod. Prvi se cilj nalazi na koti 305. Drugi je cilj u blizini prvog sela zapadno od kote 305, a treći je kod drugog sela zapadno od kote 305. Ako su vaši ciljevi bilo gdje sjeverno od Mutne rijeke, onda to ide vama u zasluge kao ispravno postupanje.

Moj put ide preko mosta. Sva tri voda pokušat će prijeći most. Razlog je tome što je to najbrži put. Ovdje naša taktika mora biti fleksibilna. Možda će poslije prelaska prvog voda neprijatelj to uočiti i most će se naći pod vatrom s istoka. Rat je nepredvidljiv! Ako se to dogodi, uspjeh će ovisiti o **inicijativi** zapovjednika drugog i trećeg voda. Oni trebaju na svoju ruku skrenuti prema zapadu i prijeći rijeku negdje zapadno od mosta. **Oni će sami** izabrati mjesto prijelaza. Vjerojatno neće prelaziti na jednom mjestu rijeku ako most dođe pod udar neprijateljeve vatre. Raspršit će se i prijeći rijeku što je moguće brže negdje zapadno od mosta. Ali to je odluka koju će donijeti zapovjednici vodova. To je odluka koju ne može donijeti njihov zapovjednik satnije umjesto njih. Ali zapovjednici vodova znaju gdje na kraju trebaju stići i znaju što njihov zapovjednik želi da rade.

Pogledajte neizravnu zapovijed koja je upućena 1. vodu. U njoj stoji: Prijeđite brzo na sjevernu stranu Mutne rijeke i zauzmite položaje, orijentir kota 305, kako biste prihvatili borbu ako bude potrebno i omogućili najraniji prijelaz preostalih postrojbi 1. marinske divizije. Sada zapovjednik 1. voda zna zašto se nalazi na tom mjestu i donosi odluke. On zna da treba biti negdje u blizini kote 305, ne nužno na njemu. Drugi vodovi imaju također svoje lokacije i zapovijedeno im je da prijeđu Mutnu rijeku brzo, s tim da 1. vod ima prioritet pri prelasku mosta.

Sjeverno od rijeke 2. i 3. vod vratit će se u pričuvu satnije. Drugi vod raspoređuje se u blizini farme X, a treći vod u blizini farme Y. Njihov je raspored specifičan zbog toga što su u pričuvi. Njima će izravno raspolagati zapovjednik satnije. Kao njegova pričuva, oba će voda imati nešto manje neovisnosti nego jednom kada ih se uvede u borbu. Ovo će biti tema za diskusiju na temu Pričuva.

Prvi je vod uveden u borbu. On ima široki prostor za donošenje odluka i djeluje u okviru zadaće koja mu je dodijeljena bez čekanja na nove zapovijedi. Zapovjednik satnije bit će s 1. vodom. On će tamo biti pripravan za borbu. Zapovjedniku satnije njegova će pričuva biti glavno sredstvo u borbi protiv neprijatelja kada se 1. vod jednom upusti u borbu. On će biti na ključnom mjestu tako da će znati kako i kada uvesti pričuvu.

U pravilu, polaznici su iznenađeni ovim pristupom problemu. Neki bi umjesto toga odmah prosljedili za neprijateljem sjeverno od rijeke. Ovdje je riječ o različitom pristupu. Neki misle da je neprijatelju prepuštena inicijativa. Nije baš tako. Sam je Napoleon prepustio neprijatelju inicijativu u bitki kod Au-

sterlitzu. Satnija se zaustavila sjeverno od rijeke i ako neprijatelju izgleda da on ima inicijativu, to je lijepo. Neka onda napadne. On ne zna gdje je pričuva satnije. A oni su (dva voda op. prev.) postavljeni tako da mogu uskoro pokrenuti ofenzivu. Nije potrebno da sve snage budu koncentrirane na ovoj točki. Najbolje je da su raširene dok ne počnu borbena djelovanja. Mi ćemo se boriti koncentrirani kada neprijatelj jednom dođe na položaj odakle nam može zaprijetiti. (Zapamtite Rommelovu izreku: Kreći se široko, bori se koncentrirano.) Ali mi želimo zadržati taj most, ako je moguće, tako da naša divizija može prijeći preko njega što je moguće prije. S ove točke gledišta tenkovska se satnija ne bi trebala kretati prema istoku gdje se nalaze neprijateljeve snage sjeverno od Mutne rijeke 1. bojne 5. pukovnije. Tenkovska satnija ne bi trebala tražiti neprijateljeve topničke položaje jer u tom slučaju ostavlja most potpuno nezaštićen.

Ako ste se odlučili kretati prema topničkom položaju, vaše je rješenje još prihvatljivo. Ako tražite topništvo, barem ste pokazali inicijativu. Donijeli ste odluku. Prešli ste rijeku. Pokazali ste smjelost.

Ako ste odlučili ostaviti dio snaga južno od rijeke, onda ste ih raspršili. U tom slučaju vi niste načisto što vam je činiti. Mnogi polaznici imaju problema ove vrste. Oni žele ostaviti nekoga na drugoj strani mosta. Ako tako postupite, upali ste u zamku za amatere. To znači da pokušavate pokriti sve točke.

Razmotrimo na trenutak južnu stranu mosta. Što se može tamo dogoditi? Postoji neprijateljeva motorizirana pješaka satnija u Centervilleu. Mnogi polaznici zamišljaju da ta satnija dolazi na južni dio mosta i da će se tu braniti ako ne ostavimo dio svojih tenkova iza sebe kako bismo spriječili da se to dogodi.

Ali ne treba očekivati da će se ta satnija kretati tako daleko i tako brzo. Oni će vjerojatno misliti da ste ostavili dio snaga kako biste sve pokrili, a ako se uopće približe mostu s juga, to će uraditi vrlo oprezno. Oni neće krenuti od pretpostavke da ste ostavili južnu stranu mosta nebranjenu. A vama su potrebne sve vaše snage na jednoj strani rijeke tako da možete upotrijebiti satniju kao cjelinu s jednim vodom naprijed i dva voda u pozadini. Jer, ako se borite, onda se borite da pobijedite. Ne želite imati satniju razvučenu na obje strane rijeke. Želite imati na okupu sve snage tamo gdje se borite i brzo pobijediti.

Postoji drugi razlog zbog kojeg satnija u Centervilleu vjerojatno neće ići prema mostu. Pogledajmo neprijateljevu situaciju. On je usmjerio svoje snage na 1. bojnu 5. marinske pukovnije. Neprijatelj nema nikakvih snaga koje bi ga povezale sa snagama sjeverno od Mutne rijeke, osim satnije u Centervilleu. Ta neprijateljeva satnija u Centervilleu ima zadaću. Ovdje je najbolje riskirati i pretpostaviti da ta neprijateljeva satnija u Centervilleu nema slobodu odlutati do južne strane mosta. Ona ima zadaću u Centervilleu. Ostatak će u naselju i provoditi tu zadaću. Upamtite, neprijatelj nema vašu gipkost i nije toliko pametan kao vi. Na vama je pokušati predvidjeti što će on učiniti.

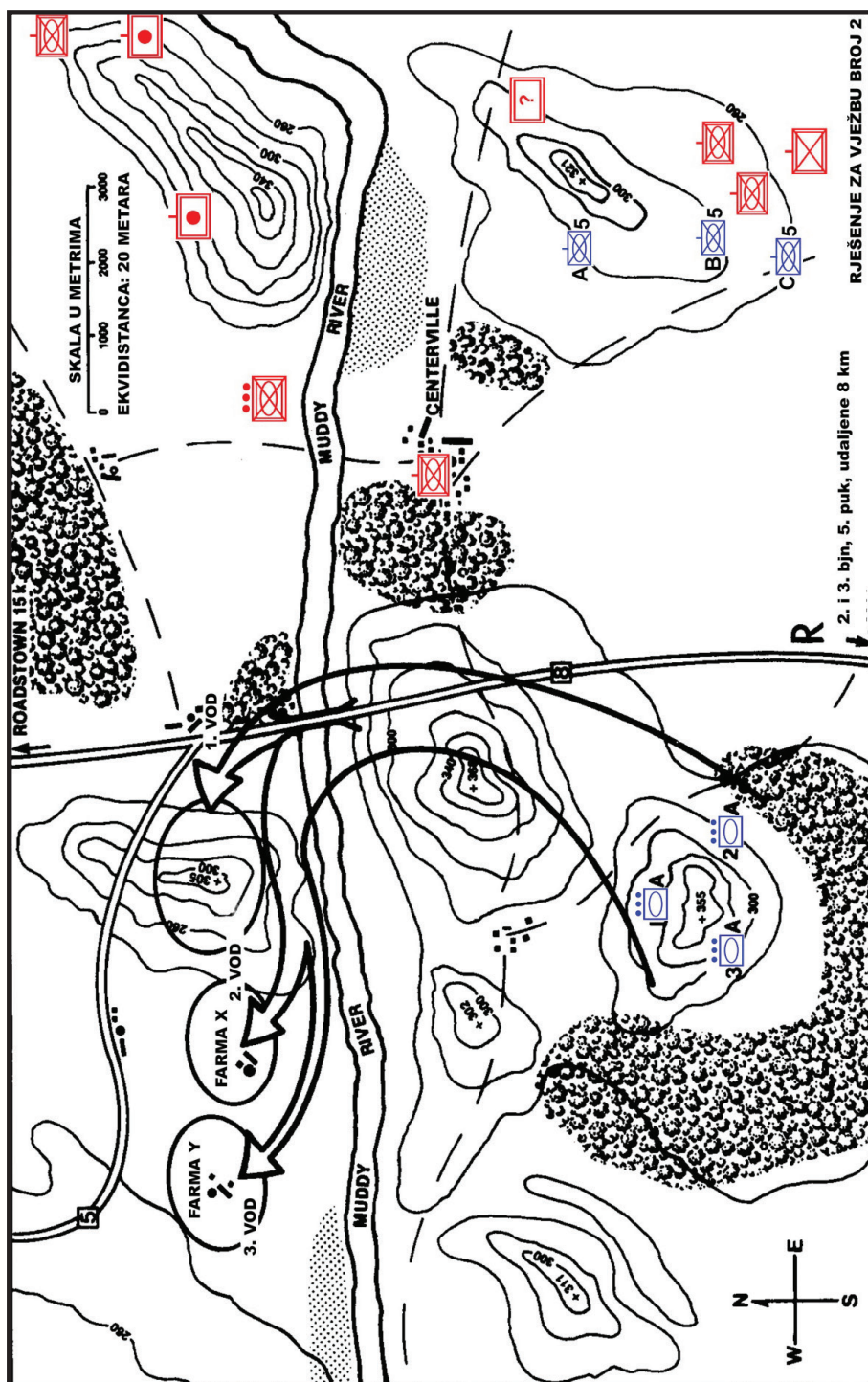
Neke polaznike brine da će, ako ne ostave nekoga da sjedi na tom mostu, neprijatelj doći i uništiti ga. To se ne može očekivati. Neprijatelju je most važniji nego vama. Nakon svega, **njegove su snage** razvučene tako da je njihov

manji dio na jednoj strani rijeke dok su njihova pričuva i pojačanja sjeverno od rijeke. Neprijatelju treba upotrebljiv most više nego vama. On će oklijevati da ga uništi.

Još nešto ide u prilog prebacivanju cijele satnije preko rijeke. Druga bojna stiže kako je to naznačeno na vašoj karti. Ako ova postrojba dođe do mosta i tamo naiđe na neprijateljevu satniju, onda će neprijatelj biti gubitnik. Čak i ako budu branili most, bit će uništeni kroz duže vrijeme. Najbolje je rješenje ići naprijed, zauzeti most, osigurati ga cijelom tenkovskom satnijom sjeverno od mosta odakle se možete boriti za mostobran.

Upamtite, ovdje je riječ o elastičnoj taktici. Vi nećete držati teren. Branite most, ali to ne znači da ćete sjediti na koti 305. Nećete sjediti na mostu niti ćete sjediti na rubu šume sjeverno od mosta. Sve su to prostori kroz koje se krećemo i oko kojih se krećemo da bismo se borili s neprijateljem. Obrana mosta ne znači isto što i obrana terena. Vi možete ići tako daleko kao što je rub šume 3000 metara sjeveroistočno od mosta.

Kao što je pokazano prije, netko je od vas odlučio ići prema neprijateljevu topničkom položaju na brijegu prema istoku. Ako ste se odlučili za to, još branite most. Imat ćete mnogo teškoća kako biste opravdali svoju akciju ako ste raspršili svoje snage. Isto tako, na nesigurnom ste terenu ako se vratite natrag prema 1. bojni 5. marinske pukovnije. Prva se bojna u ovom trenutku mora boriti. Ali njezina je zadaća omogućiti prelazak divizije preko rijeke. I ako učinite nešto što bi usporilo kretanje divizije, to bi značilo ugrožavanje zadaće.

Treća karta za drugu vježbu: grafički prikaz operacije

TREĆA LEKCIJA: Glavni napor

Zapovjednik mora tijekom planiranja odrediti što je glavni napor i gdje mu se nalazi u svakoj operaciji, bio to napad, obrana ili povlačenje. Glavni napor mora biti naznačen u operativnoj zapovijedi. On treba uvijek biti jasno formuliran u točki 3a Konceptu operacije.

Može biti riječ o samo jednom glavnom naporu. Ako počnete određivati dva ili tri glavna napora ili ga dijeliti na tri dijela, bilo bi dobro da to ponovno razmotrite jer po svoj prilici niste načisto što namjeravate učiniti.

Svaki zapovjednik naniže do satnije uvijek će dodijeliti glavni napor, a ponekada će to trebati učiniti čak i zapovjednik voda. Zapovjednik satnije dodijelit će glavni napor jednom od svojih vodova. Zapovjednik bojne dodijelit će glavni napor jednoj od satnija, a zapovjednik pukovnije jednoj od svojih bojni. Vod, satnija i bojna koja je nositelj glavnog napora može biti i ojačana. Nositelji glavnog napora mogu biti i dvije satnije, ali načelno, to je samo jedna postrojba. Cijelo zapovjedništvo podupire glavni napor.

Razmotrimo na trenutak razinu pukovnije. Zapovjednik pukovnije dodjeljuje glavni napor bojni. Odsad će cijela pukovnija i sve što joj pripada podupirati tu bojnu. Recimo da je to 1. bojna. Ja ću kao zapovjednik pukovnije dati prioritet zahtjevima 1. bojne. Bojna će imati prioritet kad je u pitanju oklop, topništvo i logistika. Na isti ćemo način postupiti kada je u pitanju zrakoplovstvo. To ne znači da će sve navedene rodovske postrojbe biti **pridodane** postrojbi koja je nositelj glavnog napora. Bude li potrebno, i to se može dogoditi. Ali one će biti u **potpori** zapovjedniku 1. bojne koja je nositelj glavnog napora. Bojna koja je nositelj glavnog napora treba imati prioritet u osiguranju pokretljivosti: kamine, helikoptere i sve što povećava pokretljivost.

Cijelo zapovjedništvo mora biti svjesno tko je nositelj glavnog napora i gdje je. Zapovjednik može promijeniti glavni napor u bilo koje doba. To je ono što daje gipkost operaciji.

Ovdje su dva primjera koji pokazuju kako djeluje glavni napor. Najveći broj ovih primjera iz povijesti, u stvari svi, dolazi s njemačke strane. Ovaj izbor nije uvjetovala neka posebna ljubav prema Nijemcima. Riječ je o tome da su jedino oni imali ovakav koncept i da su ga dosljedno koristili u svojoj taktici. Možete naći planove i operacije iz drugih zemalja koje izgledaju kao da sadržavaju korištenje glavnog napora, ali to je poput traženja sličnosti glavnom naporu, pokušaj da se napravi glavni napor od nečega što u početku nije bilo zamišljeno kao glavni napor. Budući da su Nijemci razvili taj koncept i sustavno ga koristili, logično je da se primjeri glavnog napora uzimaju iz njihovih operacija.

Njemačka riječ za glavni napor je *Schwerpunkt*. Svaki put kada se u svojim tekstovima susretnete s tom riječju, a često ćete je naći napisanu u kurzivu, obratite na nju pozornost jer je to jedan od najvažnijih koncepata koji se nalaze iza svega što Nijemci čine.

Jedan od najjasnijih povijesnih primjera *Schwerpunkta* ili glavnog napora nalazimo u bitki za Francusku 1940. godine. Naravno, ovo je strateški primjer, ali za njega možete naći obilje materijala za čitanje sve dok ne shvatite. Ovaj koncept možete primijeniti podjednako uspješno na operativnoj razini kao i na razini taktike malih postrojbi.

Razmotrimo njemačku invaziju Francuske u Drugom svjetskom ratu. Početni je njemački plan predviđao napad preko Belgije i Nizozemske. Prema tom planu na jugu kroz područje Ardena trebalo je provoditi napade na pomoćnom pravcu. To znači da je glavni napor trebao biti na sjeveru ili na desnom (njemačkom) krilu kroz Belgiju i Nizozemsku. Sporedni je napor trebao biti na lijevom krilu. Ovo se poklapalo sa Schlieffenovim planom prije Prvog svjetskog rata.

Nekim se njemačkim generalima, posebno Erichu von Mansteinu, nije sviđala ova ideja jer je to bilo ponavljanje plana koji su pokušali provesti i koji je propao. Energično se zalagao da *Schwerpunkt* ne smije biti na lijevom krilu. Manstein je bio uvjeren da će neprijatelj očekivati napad preko Belgije i Nizozemske. Tamo su bile bolje komunikacije i bilo je više putova. Izgledalo je da se preko tih zemalja Nijemci mogu kretati brže. Budući da je neprijatelj očekivao glavni napad tim pravcem, Manstein je smatrao da će u stvarnosti njihov napad biti usporen, ako ne i zaustavljen. Manstein je također shvatio da neprijatelj smatra da je veliki napad tenkovima kroz Ardena nemoguć. Pretpostavio je da će neprijateljeva slaba točka biti u Ardenima. Na takvom ga je mjestu trebalo iznenaditi. Stoga ondje treba usmjeriti glavni napor.

Manstein je uspio odbaciti mnoge primjedbe. Na kraju je uvjerio Hitlera kako glavni napor treba biti na lijevom krilu. Nijemci su napali kroz Ardena. Usmerili su svoju snagu na to područje šaljući sedam od ukupno deset oklopnih divizija preko terena za koji se do tada držalo da je neprohodan za tenkove. Ostatak njemačkih snaga je nastupao preko Belgije i Nizozemske, a Francuzi i Britanci su im pošli ususret preko belgijske granice. Drugim riječima, neprijateljeva je snaga bila na njemačkom desnom krilu koje nije bilo nositelj glavnog napora. Njemačko je lijevo krilo, koje je zadržalo ulogu nositelja glavnog

napora, prošlo kroz neprijateljevu slabu točku i na taj način potpuno izbacilo iz ravnoteže francuske i britanske armije. Francuska je pregažena za šest tjedana.

Razmotrimo istu stvar na taktičkoj razini. Usmjerite glavni napor tamo gdje vas neprijatelj najmanje očekuje. Usmjerite glavni napor tamo gdje je neprijatelj slab.

Istodobno budite spremni na iznenađenja. Ne zaboravite savjet: Nikada nemoj biti iznenađen. U ratu će se dogoditi da budete iznenađeni. Vaša je zadaća naučiti kako se nositi s iznenađenjem. Ako se dogodi da ono što ste držali neprijateljevom slabošću ispadne njegova snaga, ne smijete biti zbunjeni. Ako je vaša taktika dovoljno gipka, u stanju ste nositi se s iznenađenjem. Preusmjerit ćete glavni napor na neprijateljevu slabu točku i proći kroz nju. To je način kako funkcionira glavni napor u napadu.

Zapamtite, svaka operacija mora imati glavni napor. Nikada nemojte reći: Ovo je prilazno kretanje i ovdje nema glavnog napora. Nikada ne recite: Ovo je obrana, ovo je povlačenje, tako da nije potrebno određivati glavni napor. On uvijek mora postojati. Glavni napor odražava ono što namjeravate učiniti, na primjer: Napadnite kroz Ardene i produžite do Kanala; nositelj glavnog napora je taj i taj oklopni korpus.

Glavni napor treba usmjeriti na neprijateljevu slabost, a ne na njegovu snagu. Ovdje možete vidjeti međusobnu povezanost koncepta glavnog napora i koncepta prostora i međuprostora. Svi koncepti djeluju istodobno. Koncept glavnog napora ne možemo razumjeti odvojeno od koncepta prostora i međuprostora zbog toga što je usmjeren na neprijateljeve slabosti.

Recimo da u stalno promjenjivoj situaciji kod neprijatelja na bojnopolju usmjeravate glavni napor prema neprijateljevoj slaboj točki, ali neprijatelj iznenađeno pojačava tu točku tako da ono što je prije bila njegova slaba točka, sada postaje snažna točka. Ako satnija A kao nositelj glavnog napora naiđe na neprijateljevu snažnu točku i ne može se lako povući, rješenje bi bio da glavni napor prenesete na drugu satniju, recimo satniju B, kako bi prošla kroz slabu točku neprijatelja. Postupajući na taj način, neprijatelj je prinuđen reagirati i možda smanjiti pritisak na satniju A. Ovo daje bojištu elastičnost. Budući da zapovjednik bojne ima slobodu odlučivanja kada su u pitanju promjene poput ove, a da ne mora prethodno tražiti dopuštenje, on istodobno primjenjuje i koncept taktike neizravnog zapovijedanja. Tako opet možete vidjeti međusobnu povezanost sva tri koncepta. Oni djeluju zajedno.

Uzmimo u razmatranje obranu. Zapovjednik će odlučiti gdje očekuje neprijateljev napad. Pokušat će se staviti u ulogu neprijatelja te pokušati zaključiti na kojem bi mjestu neprijatelj mogao napasti. To može učiniti jedino ako pobliže upozna karakteristike protivnika.

Zapovjednik određuje glavni napor na temelju procjene što će njegov neprijatelj učiniti. Ponavljam, njegova je taktika gipka. Sve je u ratu nepredvidljivo. Ako se dogodi da se neprijatelj ne pojavi tamo gdje ga očekujemo, moramo biti spremni promijeniti glavni napor (u obrani), ali mora uvijek ostati određen.

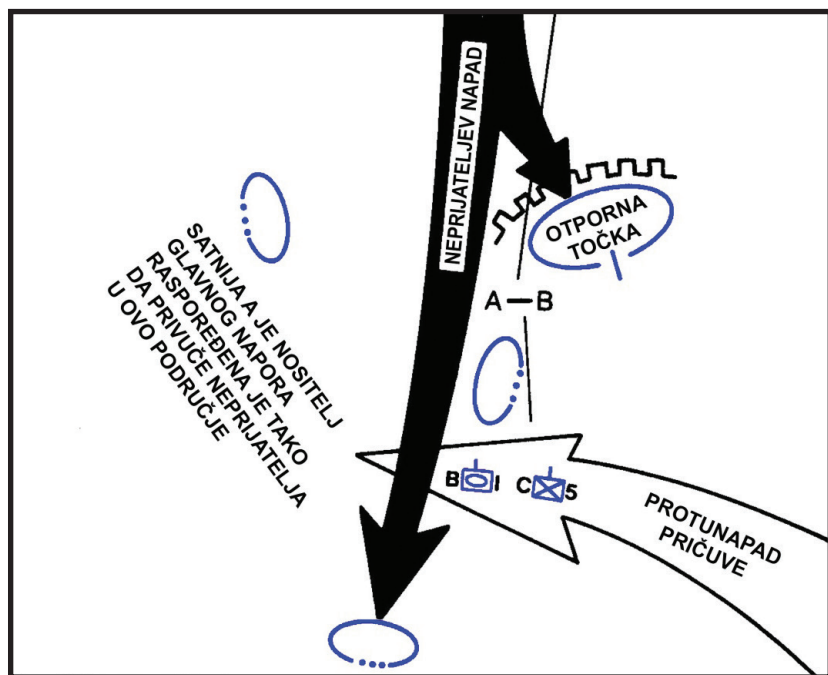
Ponešto od ovoga izgleda vrlo strano američkom konceptu obrane. General Franz Halder⁶⁹ je 1953. godine završio raščlambu doktrine američke Kopnene vojske. Bio je najkritičniji prema američkom razumijevanju obrane. Pročitao je Borbeni priručnik Kopnene vojske 100-5 i našao odrednicu o tome da obrana služi samo kako bi se dobilo na vremenu, kako bi se pregrupiralo prije nego što se krene u napad ili kako bi se zadržao teren. Halder je primijetio da Amerikanci ne razumiju čemu služi obrana. A obrana je drugi način kako dohvatiti neprijatelja. To je još jedan način kako ga uništiti.

Stoga izaberite glavni napor. Proučite kako se Napoleon odlučio na obranu kod Austerlitza prepustivši inicijativu neprijatelju da bi u drugom dijelu bitke ostvario jednu od najuvjerljivijih pobjeda u povijesti. Budući da je neprijatelj potpuno upao u njegovu zamku, Napoleon je poslije bitke ponesen pobjedom rekao: Izgledalo je kao da zapovijedam objema vojskama!

Pogledajte Prikaz 6 gdje je zapovjednik odlučio ostaviti dojam kao da je lijevo krilo njegova slaba strana. Ondje će nastojati privući neprijatelja. A neprijatelj ima dvije mogućnosti. Može ući kroz slabu točku na našem lijevom krilu ili može napasti snažnu točku na našem desnom krilu. Oba će ga rješenja dovesti u nevolje. Ako se odluči napasti snažnu točku na našem desnom krilu, naići će na neprijatelja koji se ukopao i utvrdio te će napadač pretrpjeti gubitke. Ako se odluči proći kroz slabu točku, upast će u našu zamku. Naravno, ako napadne snažnu točku, mi ćemo pokušati koristiti elastičnu taktiku. To znači promijeniti glavni napor i učiniti da i to bude zamka za napadača.

Pretpostavimo sada da se neprijatelj odlučio napasti naše lijevo krilo. Čineći tako, izlaže svoje krilo prema nama. Kada to jednom učini, mi ćemo dodijeliti glavni napor pričuvi i upotrijebiti je kako je prikazano.

69 Franz Halder, načelnik Glavnog stožera njemačke Kopnene vojske (OKH), X. 1938. – IX. 1942.

Prikaz 6.

Naravno, imat ćete više od jednog plana za upotrebu pričuve, ali ovaj primjer pokazuje jedan način kako se pričuva može upotrijebiti za nanošenje odlučujućeg udarca. Uvijek moramo imati veliku pričuvu podjednako u obrani i napadu i ona treba biti, kada je upotrijebimo, potpora glavnom naporu ili sama postaje nositelj glavnog napora.

Premda su ovdje korišteni njemački primjeri, koncept glavnog napora nije stran ni načinu ratovanja drugih naroda. Obično kod drugih vojski nije tako jasno definiran. Razmotrimo naša načela ratovanja koja smo preuzeli od Britanaca dva desetih godina XX. stoljeća. I u njima ćete naći tragove koncepta glavnog napora.

Razmotrite načelo cilja. Zapamtite, glavni se napor nalazi ondje gdje namjeravate poduzeti nešto odlučujuće. To treba biti misao vodilja pri izboru cilja. Zbog toga postoji povezanost.

Razmotrite načelo koncentracije. Nijemci su uključili sedam od ukupno deset oklopnih divizija u glavni napor na uskom frontu i ostavili su preostale tri oklopne divizije na širem frontu na desnom krilu. Ali koncentrirali su svoje snage naspram neprijateljeve slabosti u sklopu glavnog napora. Koncentracija je jedno od načela ratovanja američke kopnene vojske. Tim se načelom rukovodio i general Konfederacijske vojske Nathan Bedford Forrest tijekom Američkog građanskog rata.

Načelo ekonomije snaga također je element koncepta glavnog napora. Vaša će sredstva uvijek biti ograničena. Zbog toga odlučite što ćete raditi i koristite

sredstva na najučinkovitiji način tako da ih rasporedite tamo gdje će od njih biti najviše koristi protiv neprijateljevih slabosti. Na taj način čuvate sredstva. Ne rasipate ih i ne gubite bacajući ih protiv neprijateljeve snage.

U konceptu glavnog napora može se prepoznati čak i načelo jednostavnosti. Umjesto da radite deset različitih stvari, usmjeravate se na jednu. Bit će istodobno učinjeni mnogi naponi, ali svi su oni na određeni način usmjereni na to da glavni napor uspije.

Što dobivate od ovakvog glavnog napora? Dobivate smjer. Dobivate elastičnost. Dobivate brzinu. Sprječavate rasipanje svojih napora na bojištu na način kako su to učinili Poljaci kada su ih Nijemci napali. Oni su pokušali obraniti cijelu crtu u dužini od 800 milja. Kod njih tada nije bilo glavnog napora u obrani i pokušavajući biti snažni na svakoj točki, oni u stvarnosti nisu bili snažni nigdje. Pokušaj da se pokrije svaka točka, zajednička je greška svakom amaterski napravljenom zapovjednikovu planu. To je pokazatelj da se izbjegava donošenje odluka.

Utvrdivši glavni napor, donijeli ste jasnu odluku. Na taj ste način uklonili potrebu kod podređenih da pitaju kako se ponašati. Ako oni znaju što je zapovjednik odredio kao glavni napor, oni mogu nastaviti djelovati i u uvjetima kada su komunikacije u prekidu i nastaviti djelovati brzim tempom jer ne moraju čekati na nove zapovijedi.

Također, kada imate utvrđen glavni napor, dajete odgovor onima koji su zabrinuti da će primjenom koncepta prostora i međuprostora i taktike neizravnog zapovijedanja naše snage, htjeli – ne htjeli, lutati po bojištu. One neće lutati jer znaju što je glavni napor. To može izgledati tako na fotografiji napravljenj iz zrakoplova o aktivnostima na terenu. U stvarnosti nema ništa od toga. Ako su pokreti naših postrojbi neodređeni i zbunjuju neprijatelja, to je vrlo dobro. Svaki naš podređeni zna što je zapovjednikova namjera i što je njegova zadaća. Svaki podređeni zna što je zapovjednikov glavni napor i donosi svoje odluke na temelju ta tri elementa.

Dobit ćete vježbu gdje će se tražiti od vas da izaberete glavni napor. Dobit ćete takvu vježbu gdje ćete morati **brzo** izabrati glavni napor i brzo ga prenijeti. Trebate uvijek biti sposobni odgovoriti jezgrovito i odlučno na pitanje što je vaš glavni napor sada. Taj odgovor treba biti vrlo kratak. Vaša neizravna zapovijed može biti duža. Ona može sadržavati izraz **kako biste**. Iz nje će biti vidljivo **zašto** je određena postrojba nositelj glavnog napora. Ali opis glavnog napora je sažet: moj glavni napor je na 1. vodu; moj glavni napor je na 3. bojni. Određivanje postrojbe i njezine zadaće vaša su glavna preokupacija.

Kada zapovjednik donese svoju odluku, on je učinio nešto što je nužno potrebno. Učinio je nešto vrlo etično. Preuzeo je odgovornost. Što će se dogoditi ako bitka krene u nepoželjnom smjeru? On neće moći za to prebacivati odgovornost na podređene. Može samo sebe okrivljavati. Zapovjednik je odlučio što treba raditi i u tu je svrhu odredio glavni napor. Stoga treba imati hrabrosti i karaktera pri izboru glavnog napora. To je razlog zašto slabi zapovjednici i

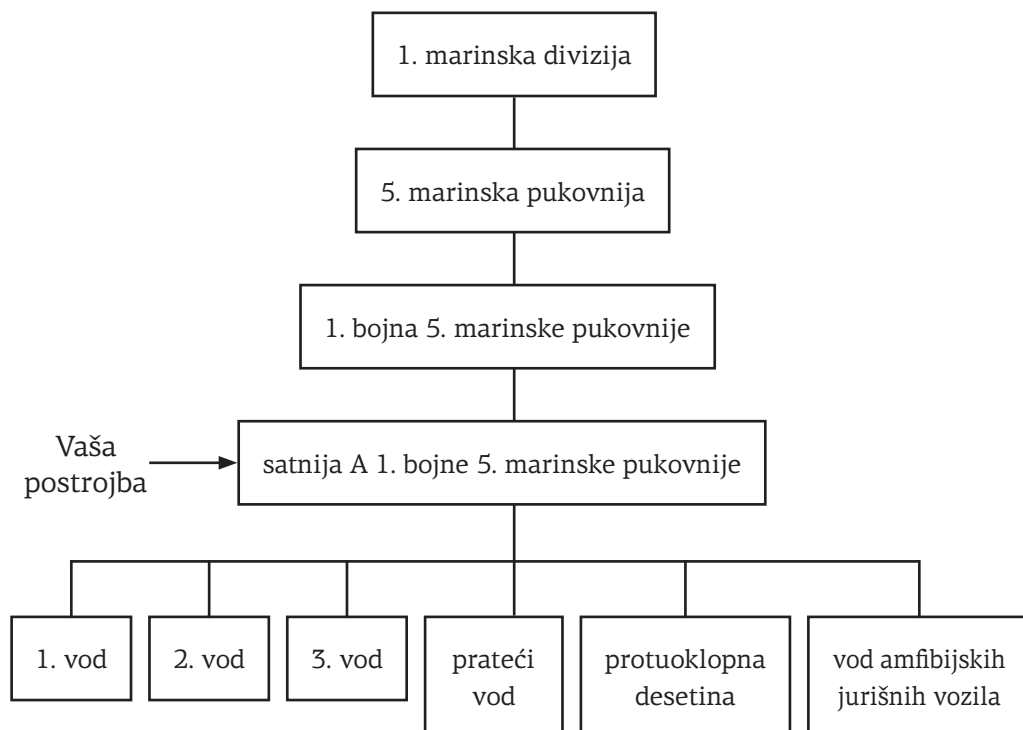
amateri propuštaju ovo učiniti. Ustvari, slab će zapovjednik aktivno izbjegavati određivanje glavnog napora. Vrlo je prihvatljivo zapovjedniku bez čvrstog karaktera izbjegavati određivanje glavnog napora jer, ako bitka krene po zlu, on može prebacivati odgovornost na nekoga drugoga. Zapovjednik koji je donio odluku i izabrao svoj glavni napor to ne može učiniti. Zbog toga je u ovom smislu glavni napor moralna obveza.

Glavni napor stoji iza svega što radite tijekom bitke. Ako bi netko tražio od mene da izaberem koji je najvažniji od ovih koncepata, rekao bih da je to glavni napor, *Schwerpunkt*. Von Hindenburg je rekao: Bitka bez *Schwerpunkta* je poput čovjeka bez karaktera. Glavni napor najvažniji je element i jedini koji daje smjer bitki.

Treća vježba: Glavni napor

Prvi dio

1. Zapovijedate satnijom A. Ona je ojačana vodom tenkova (5 tenkova), protuoklopnom desetinom (8 TOW žicom vođenim raketama) i vodom amfibijskih jurišnih vozila (AAV) dovoljno da preveze cijelu postrojbu. Vaš zapovjedni lanac: Prikaz 7, vrijeme: 15:00, 22. rujna 1981.

Prikaz 7.

Drugi dio

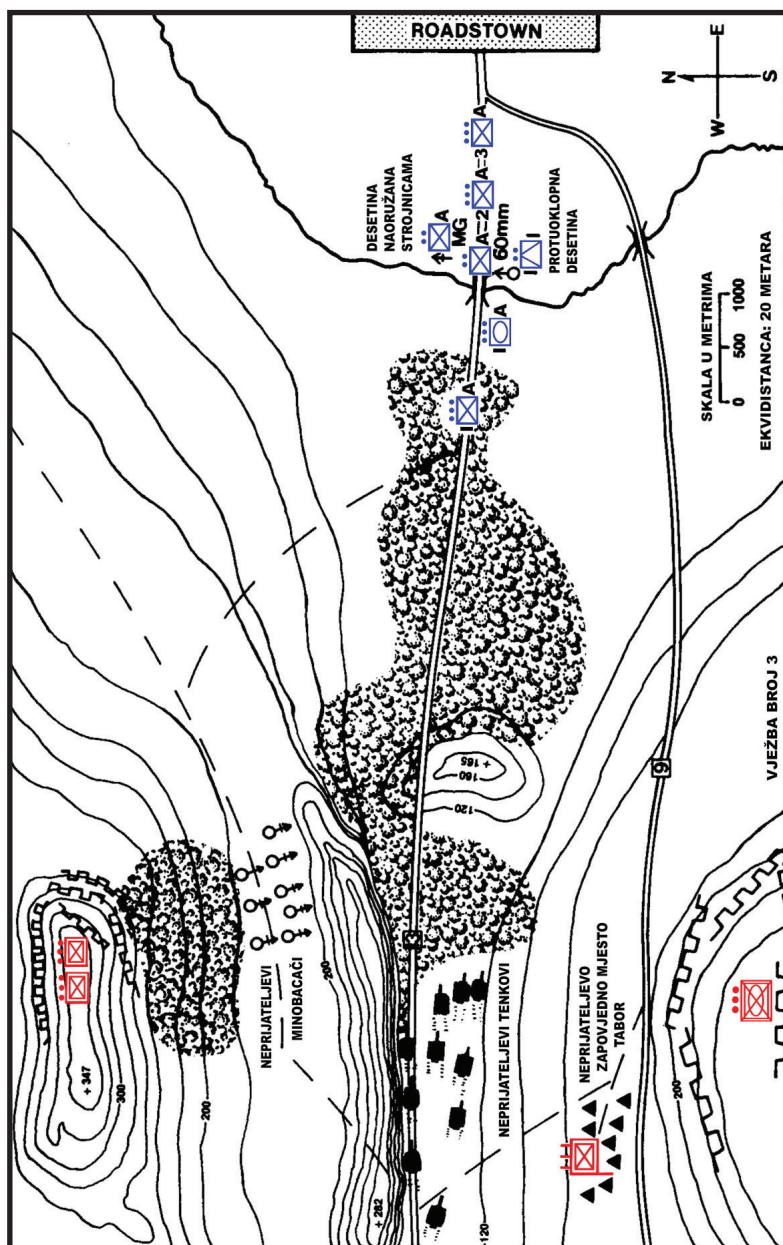
1. Vaša je pukovnija (5. marinska) zauzela Roadstown. Neprijatelj nastavlja s otporom svim sredstvima. Kako biste iskoristili široki otvor u neprijateljevoj obrani, vaša bojna, 1. bojna 5. marinske pukovnije, bila je određena kao dio pričuve. Napadate kroz otvor i u središnji dio neprijateljeva položaja.
2. Znae da je zadaća vaše pukovnije:
Preuzeti nadzor nad logističkom bazom u Roadstownu kako biste prinudili neprijateljeve glavne snage na borbu na terenu koji smo mi izabrali, poremetili njegove komunikacije i onemogućili mu korištenje željezničkih depoa u Roadstownu. (Neprijateljeva se glavnina nalazi 50 km istočno od Roadstowna i brzo se kreće prema položaju 5. marinske pukovnije.)
3. Znae da je zadaća vaše bojne:
Napasti neprijateljeve snage u sjevernom predgrađu Roadstowna kako biste uništili njihovu sposobnost za daljnjim otporom.
4. Vaša je postrojba nositelj glavnog napora bojne. Dobili ste zonu djelovanja koja je predočena u cijelosti na vašoj Karti za treću vježbu. Vaša zadaća glasi: Napasti neprijateljeve snage u vašoj zoni djelovanja kako biste uništili njihovu sposobnost za daljnjim otporom.
5. Budući da ste vi nositelj glavnog napora bojne, ostatak bojne podupire **vas** osiguravajući time zaštitu vašim krilima i pozadini tako da možete proslijediti s izvršavanjem zadaće. Budući da je bojna upotrijebljena na ovaj način, ne možete planirati da će vam veće pričuve bojne doći u pomoć.
6. Promatrajući neprijateljeve položaje na Karti za treću vježbu, trebate pažljivo tražiti njegove slabosti. A ima ih mnogo. One su posljedica vašeg prodora na položaj gdje vas se nije očekivalo (gledano s neprijateljeve strane).
7. Cilj je ove vježbe testiranje vašeg razumijevanja glavnog napora.

Treći dio

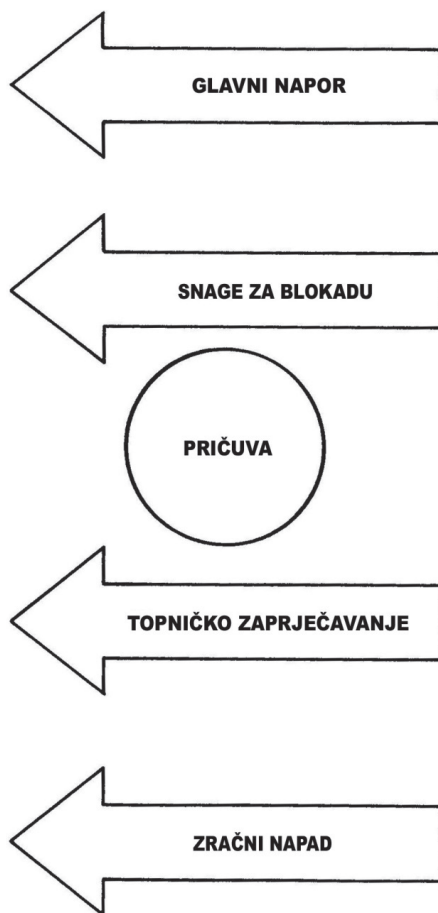
Postupite na sljedeći način:

1. Poslužite se Prikazom 8. Reproducirat ćete zelenom kemijskom olovkom četiri vrste strelica iz Prikaza 8. Ucrtajte svoje strelice približno iste veličine kao što je prikazano. U četvrtom dijelu vježbe imat ćete priliku nacrtati unutar strelica simbole koji predstavljaju protuoklopnu desetinu (TOW), desetinu minobacača (60 mm), strojničku i jurišnu desetinu. Nacrtajte strelice tako da označavaju cilj koji želite napasti. Budući da je ovo vježba znanja i donošenja odluka, svaki simbol možete koristiti samo jedanput.
2. Ucrtajte strelicu koja označava glavni napor (engl. *Main Effort*).
3. Ucrtajte strelicu koja označava snage za blokadu (engl. *Pinning Force*).
4. Sada ucrtajte strelicu koja označava položaj pričuve (engl. *Reserve Position*).
5. Sada ucrtajte i označite strelicu za topničko zaprečivanje (engl. *Artillery Suppression*).

6. Sada ucrtajte i označite strelicu za zračni napad (engl. *Air Strike*).
7. Zapamtite da ćete imati na raspolaganju zračnu potporu za glavni napor. Meta za zračni udar koju označite strelicom, treba biti izvan vašeg glavnog napora. (Komentar koji se odnosi na točke 5 i 6: zbog ograničenih sredstava, ovim strelicama možete napasti samo jednu metu. Možete, ako želite, usmjeriti obje strelice na istu metu, na metu koja je pokrivena vašom vatrom ili na vaše snage glavnog napora).

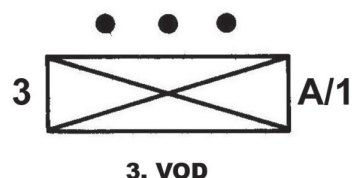
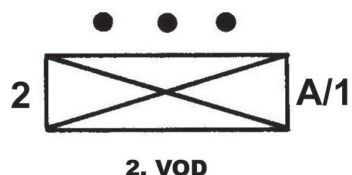
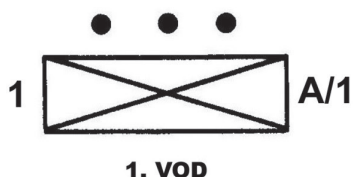

Karta za treću vježbu: obostrani raspored snaga

Prikaz 8.**Četvrti dio**

Nastavite prema sljedećim koracima:

1. Poslužite se Prikazom 9. Od vas se traži da reproducirate zelenom kemijskom olovkom niže prikazane simbole. Ako postrojba pripada glavnom naporu, postavite njezin simbol unutar strelice GLAVNI NAPOR. Ako postrojba pripada snagama za blokadu, postavite njezin simbol unutar strelice SNAGE ZA BLOKADU. Ako je postrojba dio pričuve, unesite taj podatak unutar simbola PRIČUVA. Ako postrojba treba doći izravno pod vaše zapovijedanje, nemojte njezin simbol nositi unutar strelice, nego ga postavite na položaj gdje planirate da bi se ta postrojba trebala nalaziti. Ako planirate podijeliti bilo koju desetinu, ne trebate ga uopće označavati.

Prikaz 9.

Rješenje za treću vježbu

Pogled na kartu pokazat će vrlo jednostavne grafičke prikaze koncepta prostora i međuprostora. To je namjerno tako pripremljeno kako bi se prostor i međuprostor vizualno zadržali u prvom planu. Obratite pažnju na kotu 347. To je snažna točka. Tamo se nalazi neprijatelj čija je snaga poznata i koji se ukopao. Stoga je to snažna točka. Ispod se nalazi minobacački položaj (120 mm). Za vas, kao pješaka, to je slaba točka neprijatelja. Nebranjen od pješaka, minobacački je položaj ranjiv s obzirom na vaše mogućnosti. Zbog toga, ako se približite tom položaju, našli ste neprijateljevu slabu točku. Još niže imate neprijateljev tenkovski položaj. Sasvim je jasno da je ovo snažna točka. Ali odmah udesno od tenkova nalazi se nebranjeno zapovjedno mjesto, kamp sa šatorima – slaba točka. Još južnije imate ukopan neprijateljev pješački položaj na brijegu, to je

snažna točka. Gledano od sjevera prema jugu imate kod neprijatelja isprekidani niz koji čine snažna točka, slaba točka, snažna točka, slaba točka, snažna točka. Vaš je prvi zadatak da koristeći strelicu označite svoj glavni napor. Dobro rješenje bilo bi usmjeriti glavni napor prema minobacačkom položaju (120 mm). Ovo je slabost, a vi uvijek nastojite usmjeriti glavni napor prema neprijateljevoj slabosti.

Postoji drugo rješenje: usmjeriti glavni napor na neprijateljevo zapovjedno mjesto. Ponovno, to je slaba točka. Ako ste tako postupili, nećete imati teškoća u obrazlaganju svoje odluke.

Međutim, ako ste usmjerili glavni napor prema neprijateljevoj snažnoj točki ili prema tenkovima, onda niste razumjeli načelo prema kojem naš glavni napor usmjeravamo prema neprijateljevoj slabosti, umjesto prema snazi. U ovom ste slučaju postavili snagu prema snazi.

Postoje dva rješenja: minobacački položaj (120 mm) ili zapovjedno mjesto. Minobacački položaj bio bi bolje rješenje zbog sljedećega: možete usmjeriti svoj glavni napor u napadu prema tenkovima i možda proći bez gubitaka. Na karti se vidi šuma između položaja tenkova i snažne neprijateljeve točke na brijegu. Međutim, ako napadnete neprijateljevo zapovjedno mjesto, iako napadate slabu točku, obratite pozornost na činjenicu kako brzo tenkovi mogu doći i stupiti u borbu s vama. A pogledajte na koliko bi teškoća tenkovi naišli da stignu do minobacačkog položaja.

Kada jednom uništite minobacački položaj, vjerojatno ćete promijeniti svoj glavni napor i usmjeriti ga prema zapovjednom mjestu. Vjerojatno ćete ponovno promijeniti glavni napor kada neprijateljevi tenkovi počnu s protunapadom na vaš minobacački položaj. Na ovaj način držite neprijatelja u situaciji da reagira na vaša kretanja.

Sljedeći je zahtjev da uključite snage za blokadu. Dobar je način usmjeriti ih protiv neprijateljevih tenkova kako bi im se oduzela pokretljivost potrebna da dođu do vas i stupe u borbu. Tenkovi su nositelji neprijateljeve mobilnosti. Čak i ako usmjerite svoj glavni napor prema zapovjednom mjestu, potrebne su vam odgovarajuće snage koje bi držale tenkove u mjestu.

Sljedeći je zahtjev pokazati mjesto gdje se nalazi vaša pričuva. Jedno mjesto koje bi odgovaralo navedenim pokretima bilo bi na prostoru kote 282. Može vam se činiti čudno da je lokacija pričuve gurnuta ispred glavnog napora i snaga za blokadu. No, ako je pričuva tako locirana, ako tenkovi zaobiđu kotu 282, znači zapadno od kote 282, i dođu u prostor gdje su neprijateljevi minobacači uništeni, onda bi izložili svoje lijevo krilo našoj pričuvi. U tom slučaju možete iskoristiti prednost koju vam pruža povišeni položaj i napasti tenkove protuoklopnim sredstvima. Želite da pričuva bude na položaju odakle može imati prednost ovisno o situacijama koje mogu nastupiti. Ako tenkovi naprave navedeni manevar prema minobacačima, možda ćete imati priliku napasti neprijateljevo zapovjedno mjesto. Zapamtite, pričuva nije tamo locirana da bi pokrila neki nedostatak, nego da iskoristi novonastale pogodnosti.

Sljedeći je zahtjev označiti strelicom cilj prema kojem će djelovati naše topništvo. Dobar bi izbor bila snažna neprijateljeva točka na sjeveru. Vaša je namjera pokriti topničkom vatrom tu točku dok usmjeravate svoj glavni napor prema neprijateljevim minobacačima. Važno je shvatiti da je ovdje sve radi potpore glavnom naporu. To uključuje i topništvo. To ne znači da će topništvo tući minobacački položaj. Topništvo će tući pješačke položaje iznad minobacačkog položaja i na taj ih način zapriječiti vatrom tako da pješaci ne mogu borbeno djelovati protiv našeg glavnog napora koji je usmjeren protiv minobacačkog položaja.

Također, možete označiti jednom strelicom cilj koji će tući vaše zrakoplovstvo. Možda ćete izabrati neprijateljeve tenkove kao cilj. Tenkovi su ranjivi na napad iz zraka. Ponovno, vi podupirete svoj glavni napor zadržavajući tenkove u borbenim aktivnostima i po strani od snaga vašeg glavnog napora.

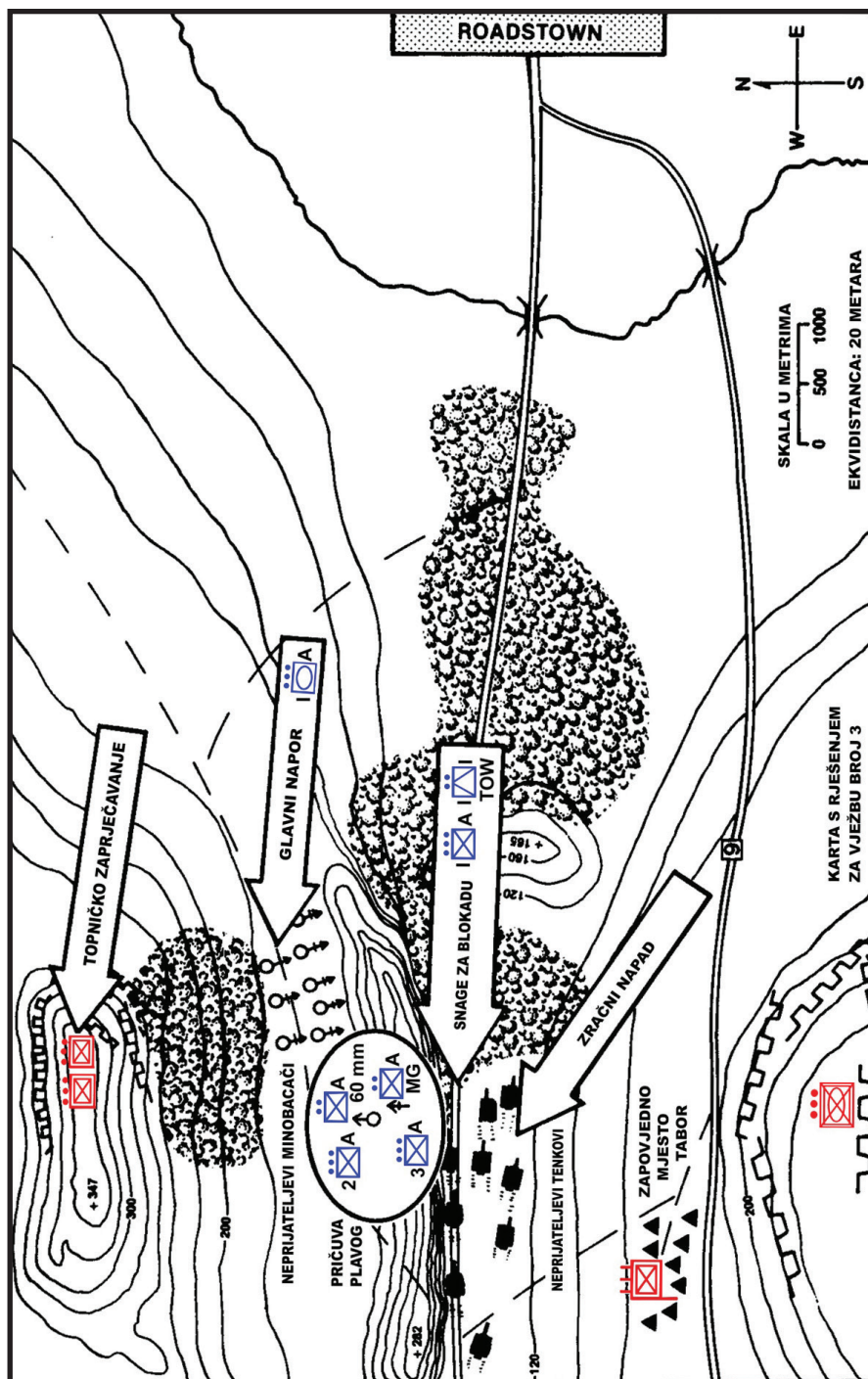
Sljedeći je zahtjev pokazati koje ste snage dodijelili svojem glavnom naporu, koje ste snage uključili u sastav blokade i koje ste snage označili kao pričuvu. Zanimljivo je rješenje uzeti tenkovski vod i samo od njega formirati glavni napor. Vodom tenkova možete lako uništiti minobacački položaj. Ne možete držati taj položaj samo tenkovskim vodom. Ali držanje položaja nije samo po sebi cilj. Cilj je uništavanje neprijatelja. Možda se odlučite uzeti samo pješake ili pješake i tenkove. Ali ukrcano pješaštvo iznimno je ranjivo unutar vozila. Lako oklopljena vozila (LAV⁷⁰) su od aluminijska. Može ih se uništiti teškom strojnicom i s obzirom na to da su od aluminijska, ako su pogođena kumulativnim zrnima, zapale se iznutra i vojnici izgore. Stoga snagu glavnog napora sigurno nećete formirati od ukrcanih pješaka i tenkova. Niti ćete željeti da se pješaci iskrcavaju i kreću pješice u području minobacačkog položaja jer bi na taj način bila žrtvovana brzina tenkova. U tom bi slučaju trebalo prilično vremena kako biste ponovno prikupili pješake i napustili područje djelovanja. Netko tko je služio kao pješak, treba samo na trenutak zatvoriti oči i sjetiti se prizora iz stvarnog vojničkog života gdje posvuda raštrkani vojnici uzalud pokušavaju postupati organizirano. Vama to ne treba. Vama treba munjeviti udarac kojim ćete rasturiti minobacače i zatim biti spremni preusmjeriti glavni napor drugdje. Tako se kao nositelj glavnog napora tenkovski vod čini najboljim rješenjem.

Sada ćemo reći nešto o snagama za blokadu. Vjerojatno biste dobro postupili kada biste uzeli vod i smjestili ga u šumu, kao što je prikazano na karti, u blizini tenkova. Ne odostrag na kotu 165, nego u šumu, tako da tenkovi ne mogu naprijed. U toj se šumi trebaju rasporediti vaši pješaci s protuoklopnim naoružanjem. Vi tu možete postaviti vaše dragone⁷¹ i TOW rakete tako da tenkovi ne mogu proći. Trebali biste, isto tako, dopremiti i protutenkovske mine. To bi Rusi sigurno uradili. Sad, pred tenkovima je samo jedan put, a to je unatrag. Tu će biti napadnuti iz zraka. Dva preostala pješačka voda mogu biti pričuva.

70 Engl. *Light Armored Vehicles*.

71 Lako prenosiva protutenkovska vođena raketa.

Vozila trebaju biti u njihovoj blizini koliko je god moguće bliže. Na ovaj način imate pokretnu i veliku pričuvu, pričuvu koja može zadati odlučujući udarac i koja će osigurati odlučnu brzu pobjedu koju želite postići.

Karta za treću vježbu: grafički prikaz operacije

ČETVRTA LEKCIJA:

Koncept cilja

Prema Rječniku vojnih i srodnih naziva Združenog stožera, Publikacija broj 1, cilj je fizički objekt poduzete akcije, određeni taktički objekt (op. prev. na zemljopisnoj karti) čije je držanje i/ili zauzimanje važno za zapovjednikov plan. Definicija je dovoljno jasna.

Basil Liddell Hart ne bi se složio s ovom definicijom. Na jednom mjestu u svojim tekstovima piše: Jedini realan cilj je neprijatelj. Ova je definicija isto tako jasna i razumljiva, posebno kada shvatimo da bez obzira na to branimo li se ili napadamo, problem uvijek ostaje neprijatelj. Kada neprijatelj jednom prestane djelovati, obrana i napad nisu više potrebni.

Ipak, naziv cilj napravio je golemu pomutnju jer navedena definicija iz Rječnika Združenog stožera nije jedina u upotrebi. Neki časnici tvrde da nisu bili nikada zbunjeni u definiranju naziva cilj. No, kada diskutirate s njima, uvijek se pokaže da su nesigurni oko njezinog značenja i da taj naziv poprima različita značenja ovisno o kontekstu.

U osnovi, postoje tri različita načina na koji se naziv cilj koristi u američkoj vojsci. Prvi je u skladu s definicijom iz Rječnika vojnih i srodnih naziva Združenog stožera prema kojemu se cilj definira kao fizičko obilježje prema kojem usmjeravamo svoje napore. Međutim, pogledamo li u publikaciju FMFM 6-4 Doktrinu Marinskog korpusa za pješачki vod i satniju, onda ćemo tamo naći da se cilj pojavljuje na listi taktičkih nadzornih mjera zajedno sa zonom djelovanja, crtom razdvajanja, crtom polaska, položajem za napad, osi napredovanja, smjerom napada i faznom crtom. Tako sada, prema FMFM 6-4, koristimo naziv cilj kako bismo označili nadzorne mjere. Ovaj priručnik određuje nadzorne mjere, a posebno cilj, na sljedeći način: Cilj je lokalitet ili zemljopisno obilježje koje treba zauzeti ili dostići tijekom napada. **Dodijeljeni** ciljevi moraju biti zauzeti ili nadzirani.

Još ćemo se pozabaviti ovom definicijom. Pogledajmo prvu rečenicu definicije. U njoj se cilj određuje kao **lokalitet ili zemljopisno obilježje**. To označava

teren i ne može se uskladiti sa stajalištem Liddella Harta da je cilj neprijatelj. A onda u sljedećoj rečenici kaže da bilo koji dodijeljeni cilj – to znači teren tako označen – **mora** biti zauzet ili nadziran. Vratimo li se na našu diskusiju o taktici neizravnog zapovijedanja i razmotrimo li stalno promjenjivu situaciju kod neprijatelja na bojištu, otkrivamo da čim definiramo cilj na način kako se to čini u FMFM 6-4, automatski unosimo krutost u svoje operacije. Sada kao cilj imamo lokalitet ili zemljopisno obilježje koje **mora** biti zauzeto.

Mnogi će marinci ustvrditi da naša doktrina ne inzistira na tome da cilj mora biti teren. Ipak, čitajući FMFM 6-4, stječemo drukčiji dojam. Definicija nastavlja: Ciljevi mogu biti: a) teren koji dominira nad cijelom ili dijelom zone djelovanja satnije ili voda ili njihove osi napredovanja i koji bi, ako bi ga neprijatelj zauzeo, ugrozio zadaću; b) potreban teren s kojeg će se pokrenuti sljedeći usklađeni napad; c) teren potreban radi nadzora napada kao u područjima gdje je promatranje ograničeno ili tamo gdje konkretne udaljenosti zahtijevaju premještanje naoružanja za potporu.

Obratite pozornost na to kako je u sva tri ponuđena primjera prva riječ teren. Teren je stoga, prema marinskoj doktrini, jasno naznačen kao jedini cilj. Vratimo li se na tvrdnju iz FMFM 6-4 kako dodijeljeni ciljevi moraju biti zauzeti i nadzirani, izgleda da nas to vodi k provedbi bitke prema strogo zadanom planu prema kojem trebamo zauzeti i nadzirati teren, umjesto da se usmjerimo na pobjedu nad neprijateljem.

No, postoji i treća varijanta korištenja naziva cilj u našem doktrinarnom i vojnom rječniku. Cilj je jedno od naših ratnih načela. Načelo cilja definirano je na sljedeći način:

Cilj vojne snage obično je izražen kao zadaća zbog koje je snaga formirana. Ovo je glavno načelo. Ono se primjenjuje u bilo kakvoj operaciji i na svakoj razini zapovijedanja. Cilj snaga može biti izražen u širokom ili užem značenju ovisno o prirodi zadaće. Svaki dio pješačke postrojbe pridonosi postizanju cilja veće postrojbe čiji je dio. Na primjer, kada je cilj bojne određen, moraju biti dodijeljeni ciljevi svim dijelovima bojne koji olakšavaju ostvarivanje cilja bojne. Uspjeh u borbi mjeri se ostvarivanjem zadaće.

Sada je FMFM 6-4 doveo do još veće pomutnje spajajući definiciju zadaće i cilja. Ironija čitavog problema je u tome da bi načelo rata, tj. cilj trebao nuditi usmjerenje i razjasniti našu namjeru. Međutim, sama riječ vuče u drugom pravcu. Njezina definicija ostaje nejasna. Zbog toga su potrebna određena pojašnjenja.

U razgovoru koji sam vodio s bivšim pukovnikom *Wehrmachta*, moj sugovornik mi je uvelike razjasnio pitanje na sljedeći način:

U njemačkom jeziku mi imamo isto tako cilj kao taktičku nadzornu mjeru. Ako razgovaramo na engleskom jeziku, nazvat ću to riječju *objective*. Govoreći na njemačkom, ja pri tom neću misliti na **teren** kao *Objektiv*. To bi podrazumijevalo da je teren predmet cijelog napora. Na njemačkom bi teren koji vi označavate kao cilj bio označen kao *Angriffsziel* ili točka prema kojoj je usmjeren

napad. *Angriffsziel* ili točka prema kojoj je usmjeren napad može se mijenjati tijekom bitke, posebno ako je neprijatelj pokretan. Prema tome, neprijatelj je *Objektiv* naših napora.

Naravno, teren je iznimno važan. Mi ga moramo koristiti kako bismo stekli prednost. No, cilj napada ostaje neprijatelj. Cilj mora biti onesposobiti, uništiti i razoružati neprijatelja. To ne možemo učiniti isključivim zauzimanjem komada terena i njegovim zadržavanjem. Moramo biti spremni na stalan pokret, gdje god je to potrebno, kako bismo zbunili i uznemirili neprijatelja kombinirajući vatru i pokret.

Budući da je naziv cilj toliko uobičajen, bilo bi ga nepraktično izbaciti u ovoj maloj lekciji. Stoga ćemo ga koristiti u značenju nadzorne mjere. Koristit ćemo ga u značenju koje Nijemci daju riječi *Angriffsziel*. Zbog toga, u ovom tekstu, kada se pojavi naziv cilj, on znači ciljanu točku prema kojoj usmjeravamo naše napore kako bismo najbolje iskoristili teren za postizanje našeg krajnjeg cilja, a to je uništenje neprijatelja. Ako vam se više sviđa naziv ciljana točka, to je sigurno prihvatljivo.

Najbolje je ne ograničiti naziv cilj samo na teren. Stoga, kako bismo dali definiciji više širine, neka to glasi: Fizički cilj prema kojem su usmjereni naši napori.

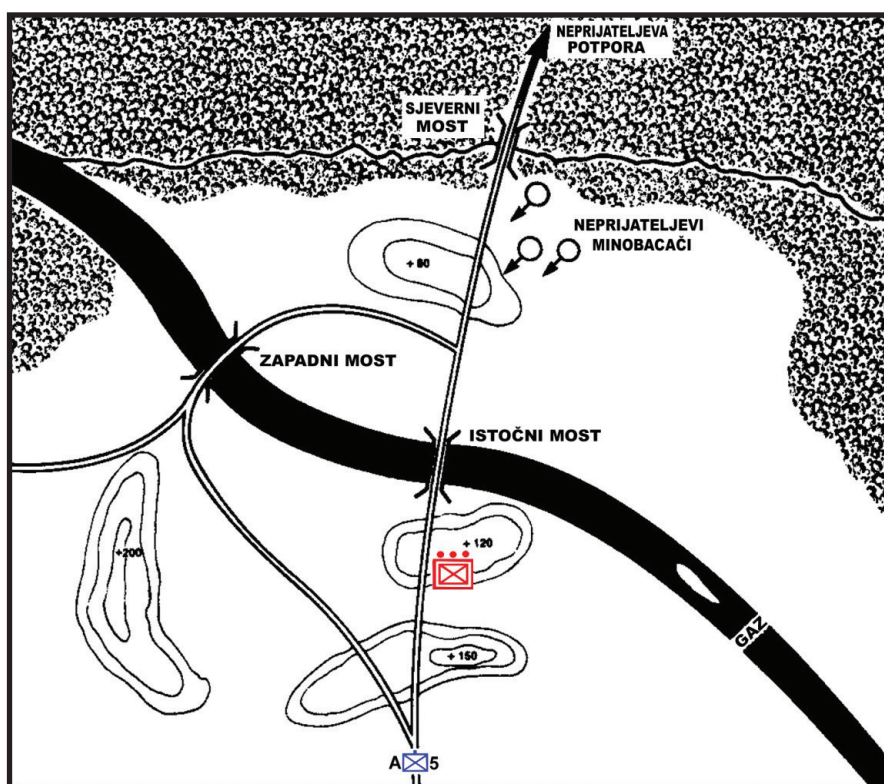
Zadaću ne treba miješati s ciljem. U ovoj smo knjizi govorili o zadaći u sklopu taktike neizravnog zapovijedanja. Cilj će biti ciljana točka. Cilj, onako kako je izložen u dijelu o taktici neizravnog zapovijedanja, često će izabrati niži zapovjednici prema svojoj procjeni u okviru dodijeljene zadaće. A zadaća je spriječiti neprijatelja da prijeđe rijeku. Prikladan cilj može biti most ili riječni gaz ili brijeg iznad rijeke. To može biti i brijeg koji omogućuje pregled neprijateljevih položaja. Koji je od ovih ciljeva najprikladniji, može odrediti jedino podređeni kada dođe na lice mjesta. On mora imati određen pravac kretanja prema određenoj rijeci. Kada podređeni napusti polazni položaj, njegov cilj može biti most. Ali prije nego što stigne tamo, može shvatiti da je potrebno promijeniti svoj cilj i krenuti prema rijeci ili riječnom gasu. Cilj se, dakle, može mijenjati tijekom bitke. Ne smijemo oklijevati u promjeni ove nadzorne mjere.

Sposobnost pametnog odabira cilja obilježje je dobrog zapovjednika. A nesposobnost je obilježje amatera. Povijest je puna primjera loše izabranih ciljeva. Bilo je u Vijetnamu brežuljaka za koje su se marinci hrabro borili, a koji su poslije izgubili bilo kakvu taktičku vrijednost. Životi su uzalud izgubljeni zbog terena koji nema nikakvo značenje, terena koji ni po kojem kriteriju nije mogao biti izabran za cilj. Postoje dva glavna kriterija za izbor cilja: 1) da je teren vama koristan ili 2) da neprijatelju znači mnogo. Ako se izabrani cilj ne uklapa u njih, onda to mjesto nije vrijedno života ni jednog marinca. Zato će dobar zapovjednik izabrati teren koji mu je koristan. Veliki zapovjednik mora biti sposoban izabrati teren koji je važan neprijatelju.

Korisno je gledati na to sa strateške razine jer mnogo je takvih primjera i često ih polaznici koji su studirali povijest, no ne i taktiku, lakše shvate. Raz-

motrimo naše strateške primjere u Vijetnamu. Tamo su svi naši ciljevi bili na Jugu. Jug nije bio važan neprijatelju, sjevernim Vijetnamcima. Ono što smo mi radili na Jugu, nije bilo važno za Sjever. Zbog toga su mogli nastaviti mirno i logično planirati svoj rat protiv nas. Kada se MacArthur iskrcao kod Inchona 1950. godine, izabrao je cilj koji je važan neprijatelju. Njegov je cilj bio Seul. Taj je grad tada bio iza sjevernokorejskih linija i nadzirao je njihove komunikacije. Zbog toga, kada je sjevernokorejska vojska iznenada otkrila da je izgubila komunikacije koje prolaze kroz Seul, bila je potpuno izbezumljena. General MacArthur zauzeo je nešto što je njima bilo važno. Čineći tako, on ih je porazio.

Sada ćemo spustiti ovu diskusiju na taktičku razinu. Pogledajmo sljedeći grafički prikaz.

Prikaz 10.

Vi, kao zapovjednik satnije A 1. bojne 5. marinske pukovnije, suočeni ste s neprijateljevim pješačkim vodom koji se nalazi na koti 120. Postoji nekoliko mogućih ciljeva za izbor. Tu je kota 150 na jugu. Potom, kota 200 zapadno. Tu je i istočni i zapadni most. Tu se nalazi i križanje putova sjeverno od istočnog mosta. Tu je i kota 80. Imamo minobacački položaj i potok prema sjevernom kraju karte. Što ćete izabrati za svoj cilj?

Postoji nekoliko ispravnih odgovora. Mnogi će izabrati istočni most jer bi to moglo izolirati vod od njegove logistike. Ali oni koji su malo odvažniji, možda će produžiti putom do kote 80 jer taj brijeg dominira nad minobacačkim položajem i čineći tako, možete neprijatelju oduzeti nešto vrlo važno, a to je minobacačka potpora. Međutim, možete izabrati baš minobacački položaj **ako** mislite da možete proći kroz korito potoka i iznenaditi posadu minobacača straga. Ovu ćete prosudbu morati napraviti na terenu. Ako ste izabrali kotu 150, to može imati određene koristi za izmjenu vatre s neprijateljem, ali taj mu položaj nije važan. Ako ste izabrali kotu 120, to bi izgledalo kao da ste se odlučili na bitku iscrpljivanjem. Ako ste se odlučili na kotu 200, uzeli biste nešto što je malo važno za obje strane.

Obratite pozornost na činjenicu da možda najbolji cilj nije dio terena. To je minobacački položaj. Premda ciljevi služe isključivo kao orijentiri, ne treba ih se ograničiti na dio terena. Ponekada je teren bitan i to ne treba zanemariti. Razmotrimo i druga sučelja, posebno ono gdje su obje strane pokretne. U tom bi slučaju bilo prikladno označiti kao cilj neprijateljeve snage, njegovu opremu, njegove instalacije ili slično.

Ako su obje strane izrazito pokretne, ciljevi na terenu i dalje mogu biti najvažniji. Zapovjednik tenkovskih snaga, koji nastoji uništiti neprijateljevu kolonu kamiona, izabrat će za cilj dio terena koji dominira nad putom kuda trebaju proći kamioni. Njegova bi zadaća bila doći na taj cilj prije no što naiđe neprijateljeva kolona kamiona. Zapovjednik se može odlučiti postaviti svoje tenkove u blizini kako bi se u odlučujućem trenutku brzo popeo na cilj i iznenadio neprijateljeve kamione.

Tako odabir ciljeva postaje najveći intelektualni izazov. Zapovjednik nastoji odrediti koja će stvar, ako je uzmemo, biti od najveće štete određenom neprijatelju. A mi želimo poraziti neprijatelja što je moguće brže i uz najmanje žrtve na našoj strani.

Zapovjednik mora biti oprezan prilikom dodjeljivanja ciljeva podređenima, osobito zemljopisnih ciljeva, kako ne bi ograničio njihovu slobodu odlučivanja. Jer lako možemo upasti u zamku i pomisliti kako znamo odgovore i onda šaljemo svoje podređene u različitim smjerovima, da bi prilikom dolaska na cilj utvrdili kako on više nije važan za postizanje vaše zamisli.

Prema tome, dodjeljujte zadaće, a ne ciljeve. Ponekad su ciljevi vrlo korisni prilikom određivanja smjera. Jedno od rješenja je koristiti naziv orijentir nasuprot **zauzmi i zadrži**. Drugim riječima, recite: Napadnite neprijateljev minobacački položaj, orijentir kota 80, umjesto: Zauzmite kotu 80 i napadnite neprijateljev minobacački položaj. Naziv orijentir kaže podređenom prema čemu će se uglavnom orijentirati na terenu, ali ga ne obvezuje zauzeti ga. Podređeni se može o tome odlučiti kada stigne na mjesto.

Svaki put kad se nađete u situaciji da koristite izraz **zauzmite i zadržite**, razmislite dvaput. Jer time vezujete svoje operacije uz teren. Nekada to ima smisla. Ali nekada nema i lišava naše operacije elastičnosti potrebne za po-

bjedu nad neprijateljem. Izraz **zauzmite i zadržite** pojavljuje se u tisućama primjera operativnih zapovijedi korištenih u prošlim desetljećima u marinskim školama i vježbama.

PETA LEKCIJA:

Koncept pričuve

Britanski general J. F. C. Fuller, pravi autor devet načela rata koje je Američka kopnena vojska trebala prihvatiti dvadesetih godina XX. stoljeća, jednom je izjavio, kako je od svih načela koje je razvio, najvažnije načelo ekonomije snaga. Zaključio je da će pobijediti ona strana kojoj je preostalo neupotrijebljenih snaga, dok je druga strana svoje u potpunosti upotrijebila. Izgleda da je Napoleon slično razmišljao kada je primijetio da onaj tko ima sačuvanu **priču**, dok je neprijatelj svoju iskoristio, pobjeđuje u bitki.

Pretpostavljajući da ima istine u onome što su rekli general Fuller i Napoleon, zaključujemo da zapovjednik treba odvojiti prilično veliki dio svojih snaga u priču. Kao što smo naveli prije, umijeće ratovanja nema utvrđena prometna pravila. Ipak, kao koristan omjer pokazalo se držati približno dvije trećine u priču kada je god to moguće. Ovo će promijeniti način razmišljanja pa ćemo umjesto rasporeda dva dijela snaga naprijed i jedan dio natrag, izabrati jedan dio snaga naprijed i dva dijela natrag.

Upotrijebiti što veće snage rano u bitki, može donijeti neke početne prednosti. Na taj način možete iznenaditi i šokirati neprijatelja. Možete mu nanijeti velike gubitke. A možete ga i otjerati s nekog važnog terena. No, ako poslije ovoga nemate više priču, nećete biti u stanju održati rezultate vašeg uspjeha. Osobito ako je neprijatelj bio dovoljno pametan i zadržao dovoljno veliku priču.

Prednosti održavanja velike priče povećavaju se. S obzirom na to da uvijek pokušavate zaključiti što neprijatelj namjerava poduzeti, na isti način to pokušava učiniti i druga strana. Ako ste upotrijebili mali dio svojih snaga, neprijatelju ste poslali malo signala o svojim namjerama. Možda se još niste odlučili o načinu na koji ćete upotrijebiti priču. U stvari, trebate imati mnoštvo ideja o tome kako je upotrijebiti na temelju mnoštva stvari koje neprijatelj može učiniti. Možda je na ovo mislio Napoleon kada je rekao:

„Ako se čini da uvijek imam spreman odgovor na sve, to je zbog toga što sam, prije nego što nešto poduzmem, dugo promišljao – predvidio sam što bi se moglo dogoditi. Nije to duh koji meni iznenada otkriva što moram reći ili činiti u okolnostima koje su neočekivane za druge – riječ je o promišljanju.”

Napoleon je tvrdio da se analizom budućih događaja pripremao za odluke koje je donosio u djeliću sekunde kada bi se situacija iznenada promijenila. Sigurno je da analiziranje **mogućih** budućih situacija može pomoći pri donošenju pravilne i brze odluke o tome treba li upotrijebiti pričuvu i kako. Ne možete znati **koja** će se situacija dogoditi niti možete znati **kada** će se situacija promijeniti. Stoga, štedite pričuvu. Ako ste je upotrebljavali malo ili nimalo, dali ste neprijatelju malo ili nimalo informacija o vašim namjerama.

Ovo ne znači da čekate i prepuštate inicijativu neprijatelju. To znači samo da ne koristite više snaga nego što je potrebno za postizanje vaših početnih ciljeva. To vas također stavlja u položaj spremnosti za **neočekivano**, a to je važno, jer je neočekivano uobičajeno obilježje rata. Zapovjednik koji se ne može nositi s neočekivanim, vjerojatno neće dugo potrajati.

Često u primjerima operativnih zapovijedi koje se navode u priručnicima kao i u realnim operativnim zapovijedima, prevladava zadaća koja se dodjeljuje pričuvi: „budite pripralni preuzeti zadaću” neke druge postrojbe. Iza takve zadaće koja je dodijeljena pričuvi stoji nemaštovito razmišljanje. Za početak, preuzimanje zadaće postrojbe u napadu uvijek se podrazumijeva za svaku pričuvu. Pa zašto to onda stavljati u zapovijed! Često to nije najbolji način za korištenje pričuve. Iz takve zadaće pričuvi gotovo proizlazi da vaša postrojba u napadu neće uspjeti, pa ako se to dogodi, vi namjeravate poslati drugu postrojbu, svoju pričuvu, tamo gdje prethodna nije uspjela. Ovakva se praksa često naziva pojačanje neuspjeha. Ako se jedna postrojba nalazi na položaju gdje je postala toliko ranjiva da trpi teške gubitke, velike su šanse da će se i druga postrojba poslana na isti položaj susresti s istim teškoćama. Čak i kada povećate svoju snagu usmjeravajući sve više ljudi u isto područje, možda uopće nećete povećati borbenu moć. Možda na taj način samo nudite neprijatelju sve veću i veću metu.

Pažljivo proučavanje bitke za Tarawu u studenom 1943. godine pokazuje iznimno loše korištenje pričuve. Tri različite bojne uvedene su u borbu pojedinačno, jedna za drugom, na istom pravcu i na istoj plaži. Svaka je bojna imala teške gubitke. U vrijeme kada je prva bojna upotrijebljena na plaži, Japanci su već imali dosta iskustva s američkom taktikom. Analiza operativne zapovijedi koja je bila izdana pokazuje da su jedine zadaće dodijeljene pričuvnim bojnama bile preuzeti zadaću drugih bojni. Drugim riječima, polazile su od pretpostavke da će bojne koje su prve uvedene u borbu doživjeti neuspjeh.

Zadaća, kao što je: Pripremite se napasti i presjeći put na točki A u slučaju da se neprijatelj počne povlačiti u tom smjeru, i: Pripremite se za helikopterski transport na kotu 232 kako biste uništili neprijateljeva pojačanja ako se pojave na cesti Ridge Road, pokazala bi maštovitost zapovjednika. Ovakve zapovijedi pokazuju da zapovjednikov plan predviđa više mogućnosti, da se priprema

suočiti s neočekivanim događajima. Pripremio je zapovjednike svoje pričuve da počnu razmišljati o tome na koji način mogu biti upotrijebljeni. Drugim riječima, pričuva će biti iskorištena da osigura uspjeh, a ne da pojača neuspjeh.

Ovo ne znači da pričuva ne može biti upotrijebljena za realizaciju neke zadaće koju niste predvidjeli. Koristite svoju pričuvu kako biste iskoristili mogućnosti. Koristite je u **slučaju uspjeha**, kako biste ga iskoristili, čak i kad vas je uspjeh iznenadio. Uključivanje pričuve put je prema pobjedi.

Najbolje je rješenje ne upotrebljavati pričuvu u dijelovima. Pričuva treba zadati snažan udarac u odlučujućem trenutku. Znati, a ponekad i osjetiti, kada je taj odlučujući trenutak i gdje se nalazi odlučujuća točka, znak je genijalnosti. Zapovjednik treba uvijek očekivati i predosjećati ovaj odlučujući trenutak. Kada on dođe, možda je vrijeme upotrijebiti sve raspoložive snage. Uvođenje pričuve prerano ili prekasno može rezultirati neuspjehom zadaće.

Još jednom, najbolje je ne utvrditi pravilo prema kojem bi se to trebalo raditi. Neki tvrde da **nikada** ne koristimo dio pričuve, a da nismo upotrijebili cjelinu. Tako kruto postavljeno pravilo u nekim bi okolnostima bilo suprotno konceptu ekonomije snaga. Pričuva se treba uključivati prema potrebi i ništa više. Ipak, pričuvu treba čuvati za odlučujući udarac, tako da kada odlučujući trenutak dođe, pobijedimo brzo i da smo sposobni nastaviti kretanje prema sljedećoj bitki ili fazi operacije.

U vremenu helikopterskog transporta postoje dobri razlozi za djelomično, a ne cjelovito korištenje pričuve. Kada imamo na raspolaganju helikoptere i kada zapovijedamo snagama koje je moguće samo jednim dijelom prevesti helikopterima, zapovjednik uvijek mora razmišljati o mogućnostima helikopterskog uvođenja u borbu pričuve. Zbog toga će u ovakvim okolnostima pametniji zapovjednik stalno imati na umu činjenicu koji se dio njegove pričuve može prevesti helikopterima, a koji ne može. Situacija može zahtijevati da se dio pričuve, koji je moguće prevesti helikopterom, odvoji i zasebno upotrijebi. No, u nekim se okolnostima može postići veći borbeni učinak odustanemo li od korištenja helikoptera kako bismo na taj način dobili prednost u borbenoj moći korištenjem tenkova i samohodnog topništva.

Jednom kad se pričuva uvede u borbu, zapovjednik se mora odmah prihvatiti njezine ponovne uspostave. Za to postoji pravi i krivi put. Za ovu prigodu postavimo se na razinu zapovjednika bojne. On napada satnijom A, a satnije B i C su pričuva. Neprijatelj je izložio svoje krilo i zapovjednik bojne šalje obje satnije (B i C) prema tom neprijateljevom krilu. Sada mora ponovno formirati pričuvu. Bilo bi loše kad bi počeo razmišljati o korištenju logističkog osoblja, osoblja satnije koja je zadužena za održavanje oružja, vezista itd. Ono što treba raditi jest pažljivo sagledati koja je od njegove tri satnije najmanje opterećena i toj satniji dodijeliti ulogu pričuve. Bit će situacija kada ni jedna postrojba neće biti potpuno slobodna. Ipak, zapovjednik želi uvijek imati na raspolaganju pričuvu kako bi mogao iskoristiti sve pogodne prilike čim se one pojave. U navedenoj situaciji može se dogoditi da je, premda je satnija A u početku

upotrijebljena protiv neprijatelja, a satnije B i C su poslone zadati odlučujući udarac na neprijateljevo krilo, od sve tri satnije satnija A najmanje opterećena. Na taj način zapovjednik neće morati ponovno formirati pričuvu od logističkog osoblja i vezista koji su mu potrebni za podršku bitki. Ovu se mogućnost može koristiti jedino u krajnjoj nuždi. U ovom je slučaju zapovjednikova zadaća izdvojiti satniju A koja ionako nema više odlučujuću ulogu. Prvo, toj satniji treba dodijeliti ulogu pričuve. Drugo, satniju A treba što je prije moguće povući iz borbe. Jednom kada zapovjednik to učini, s obzirom na to da nastoji imati približno dvije trećine svojih snaga kao pričuvu, njegov sljedeći zadatak može biti izdvajanje satnije B ili C. On to može učiniti čim postane jasno da je neprijatelj potučen. Na taj bi način ponovno imao dovoljno veliku pričuvu za iskorištavanje novonastalih pogodnosti. Pričuva se ne drži izvan borbe kako bi spriječila nekakvu katastrofu. To nikako nije njezina svrha.

Do sada smo raspravljali o načinu kako zapovjednik može upotrijebiti pričuvu. Stavimo se sada u ulogu zapovjednika pričuve. To može biti zapovjednik više postrojbi koje se drže u pričuvi ili zamjenik zapovjednika. U svakom slučaju, njegova je glavna zadaća, prije nego što ulazi u borbu, pratiti razvoj događanja. Da bi se ovo osiguralo, korisno je da se zapovjednik pričuve kreće sa zapovjednikom postrojbe i bude prisutan uz njega tijekom bitke. U međuvremenu može prepustiti snage pričuve svom zamjeniku tako da on može biti stalno sa zapovjednikom cijele postrojbe ili na svom zapovjednom mjestu kako bi pratio razvoj događanja. Poslije, kada je odlučeno da se pričuva uvede u borbu, njegov zamjenik može biti obaviješten da pokrene pričuvu prema određenoj točki gdje će se zapovjednik pričuve susresti s njim.

Potrebno je pojasniti na ovom mjestu posebni status zapovjednika pričuve u odnosu na zapovjednike postrojbi koje su u napadu. To se tiče neizravnog zapovijedanja i širokog prostora za inicijativu koji očekujemo od podređenih. Recimo, vi ste zapovjednik pukovnije. Vama je podređen zapovjednik pričuve. Vaše bojne, koje su u napadu, pokazuju inicijativu i iskorištavaju svaku pogodnu priliku. One su **uvedene** u borbu i kreću se. Ali pričuva pripada **vama**. Vaša je **odgovornost** izabrati odlučujući trenutak. Na taj način imate priliku pokazati svoj genij i pobijediti ili pokazati da taj dan niste bili genijalac i izgubiti. **Vi** preuzimate za to odgovornost.

Nemojmo ovdje utvrđivati pravilo. Može doći do okolnosti u kojima ćete odrediti pričuvu za određeno područje i dodijeliti joj zadaću da napadne ako se dogodi to i to. No, ovo nije pravilo. **Vi** ste isključivo odgovorni da procijenite kada je došao odlučujući trenutak za uvođenje **vaše** pričuve.

Tijekom vježbi na terenu koje su provodile marinske bojne zadnjih desetljeća, u pravilu se događalo da se najmanje agresivnom, najmanje iskusnom ili najmanje sposobnom zapovjedniku dodijeli zadaća zapovjednika pričuve. Vrijeme je da se ovakvo razmišljanje promijeni. Pričuva se čuva za odlučujući trenutak i vjerojatno će joj trebati najспособniji zapovjednik jer on je taj od kojeg će se tražiti pobjeda u bitki.

Treba iskorijeniti bilo kakvu negativnu psihološku stigmatu koja se veže za snage priču. Ako taj stereotip postoji, to je siguran znak da su postrojba i njezin zapovjednik nesvjesni pravog značenja priču. Proučavanje velikih zapovjednika, Fridrika Velikog, Napoleona, Cezara, Gustava Adolfa, pokazuje njihovu sposobnost da odrede odlučujući trenutak, kao i strpljenje te disciplinu u čuvanju svojih snaga izvan borbe dok za to ne dođe vrijeme.

